

ČASOPIS
RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI
ČESKOSLOVENSKÉ
V PRAZE.

ROČNÍK III.

I 9 3 I

R e d i g o v a l
Ph. Dr. ANT. MARKUS.

V P R A Z E 1931

Nákladem Rodopisné Společnosti Československé v Praze.
Vytiskl „Družstvotisk“ v Třeboni.

Univ. prof. Dr. Artur Brožek:

Poznámky o rodopisném a biologickém rodokmenu.

(Dokončení.)

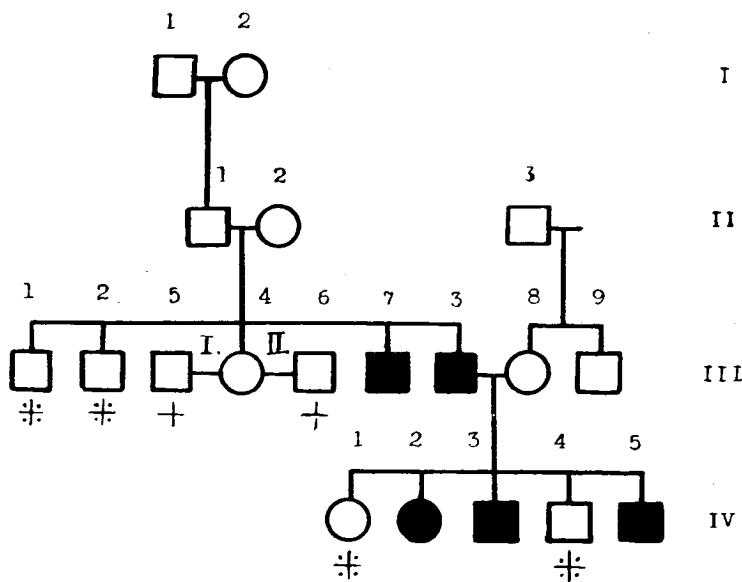
Rodokmenovou analysu usnadní nám velice i postup celého vyšetřování. Je totiž s výhodou, abychom si podle přímých údajů nebo údajů získaných dotazníky vyznačili na schematu nejprve příbuzenská spojení jednotlivých členů, pak do schematu zapsali k jednotlivým osobním značkám alespoň křestná jména osob a hlavní jejich povolání (eventuelně i zdraví a chorobnost), a pak je uspořádali v sourozenstvích podle stáří a je očíslovali (arabskými cíframi). Souhlasně očíslijeme a značkujeme i jejich osobní archy, do nichž mimo údaje zapisujeme i pramen údajů a u osob žijících, hlavně však takových, které jsou ochotny podávat další informace nebo dokonce na vyšetřování o svém rodu spolupracují, jejich adresy. Velká střediska eugenická, jak je tomu na příklad ve jmenované americké centrále mají k této práci celé skupiny výškolených pracovníků, a to nejen centrálou placených, domácích, ale i přespolních, jakož i spolupráci nejrozmanitějších podniků soukromých i státních, hlavně však škol, průmyslových závodů, pojišťoven, vědeckých a uměleckých středisek, nemocnic, asylů, internátů, káznic a trestnic a celé řady jiných podobných sociálních institucí. Ale i každý jednotlivec, jemuž vrozené zdraví a sociální význam jeho rodu a rodiny není věcí lhostejnou může takovou práci konati. Neboť pro obyčejné cíle pravidelně již postačuje, když svědomitě počne zapisovat údaje o svých sourozencích, o svých rodičích, o sourozencích matky i otce a nejvýše také údaje o svých dědech a babičkách. Může být jist, že tím bude konati práci veliké ceny sociální i kulturní. Neboť takovou prací vyroste z generace do generace pozvolna materiál, jenž poslouží nejen k eugenické profylaxi rodiny a rodu, ale i k cílevědomé regulaci sňatkového výběru za zvýšením sociální i zdravotní úrovně rodiny i celého rodu. Práce taková povede však beze sporu i k výchově citu pro zodpovědnost

za tělesné i duševní zdraví potomstva. Neboť tak jako je povinností každého dítěte, aby se snažilo být zdravým a mohlo pracovat a neobtěžovati (podle slov presidenta Masaryka z proslovu k dětem při slavnostech Červeného Kříže, 1929): je zajisté i povinností každého příslušníka národa, aby pečoval o zdraví své rodiny a svého rodu, aby jeho rodina mohla pracovat ve prospěch národa a zároveň tento neobtěžovala!

Vpíšeme-li si posléze podle údajů z osobních listů význačné vlastnosti jednotlivců, třebas pomocí zkratek a značek, do rodokmenového schematu, shledáme, že nám bude možno bez obtíží přehlédnouti a zjistiti, který stav a která vlastnost se v jednotlivých rodinách nebo i v celém rodu nejčastěji vyskytuje, která již méně často: a tak určiti, která především rodinu nebo rod charakterisuje, která je méně význačná a která je jen ojedinělým zjevem. *Velmi dobře se k takové charakterisaci hodí procentuální výskyt jistého typu v určitě ohrazeném příbuzenském celku*, na příklad v příbuzenském souboru osob, které tvoří sourozenstvo matky, sourozenstvo otce a sourozenstvo probanda (zkoumané osoby). Podle takové statistické a ovšem jen phaenotypické charakterisace rodiny jako statistického celku (kolektiva) můžeme však souditi i na větší nebo menší zásobu vrozených složek, jež ten či onen sociální typ v rodokmenu tvoří. V tom smyslu pak mluvíme o rodech a rodinách »jednostranně« vyhraněných: o rodinách právníků, literátů, vědců, umělců, politiků a státníků, obchodníků a průmyslníků, ale též o rodech a rodinách tím nebo oním směrem degenerovaných, jako jsou rody pijáků, lidí slabomyslných, tuláků, pohlavně výstředních, zločinců a jiných takových typů nespolečenských. *Jednostranně vyvinuté rody* ovšem přecházejí zvolna k rodům vyvinutým *mnohostranně*, v nichž se pak řada rozmanitých sociálních typů vyskytuje asi ve stejném procentu. Biologie rodu pak ukazuje, že rody mnohostranné mají na měnlivé podmínky sociálního prostředí mnohem lepší přizpůsobivost, než rody jednostranně vyvinuté. Větší vlohová rozmanitost a často i větší plodnost a lepší zdraví nahražují v nich poměrně menší výskyt talentů a lidí s nadprůměrnou inteligencí. To je zjev národohospodářsky a sociálně ovšem velmi pozoruhodný a důležitý.

Procentuální data o charakterisaci rodiny a rodu mohou však být i pomůckou ku sledování toho, zda-li v postupu generací ta neb ona větve sociálně stoupá nebo klesá. Procentuální data toho druhu mohou zajisté i včas také upozorniti nejen příslušníky rodu, ale i národohospodáře a sociologa v případě poklesu sociálních hodnot na počínající znehodnocování rodových kvalit, nebo počátek zlých směrů tradičních, nebo dokonce i na zánik rodu.

Myslím, že bude čtenáře zajímati, ukážeme-li na konkrétním příkladu, jak lze podle sebraných údajů určitý rodokmen vybudovati a jej pak biologicky a sociálně hodnotiti. Budeme k tomuto cíli sestavovati rodokmen malíře Josefa Mánesa a přidržovati se rodopisu, jak nám jej ve své studii univ. prof. Dr. K. Chytíl vyličil. Budeme se pak přidržovati zúmyslně jen tohoto jediného pramenu (ovšem velmi dokonalého), jak jej máme otištěný v prvém svazku Časopisu Rodopisné Společnosti Československé z r. 1929 na stránce 39. až 44. Pokusíme se pak zodpověděti otázku o sestavení rodokmenu a jeho zhodnocení biologickém, především pak tu, zda-li je typ malířů vrozeným typem pro rod Mánesův a zda-li v tomto rodu máme právo hledati pro tento typ příslušné vlohy a zároveň i příznivé podmínky k rozvoji malířského nadání. Podle jmenované práce Chytílové (viz obr. 4) lze osoby, o nichž se v rodopisu mluví

Obr. čís. 4.

rozestaviti do čtyř generací. Z nejstarší generace (I.) děje se tu zmínka jen o dvou osobách. Je to mistrův pradědeček (I., 1) František Mánes a jeho manželka, tedy prababička mistrova Ludmila (I., 2). Oba žili v Radnicích a náleželi k zaměstnancům nebo služebnictvu vrchnostenskému na panství hrabat ze Šternberka. Oba však určitě nenáleželi mezi osoby podané, robotné. Sociální postavení pradědečka Mánesova i jeho manželky je tudíž tímto sice velmi skrovným datem přece jen zjištěno. V následující generaci (II.) můžeme zjistiti

již tři osoby. Předeším je to syn obou jmenovaných František Mánes (II., 1), děd mistrův a otec obou starších Mánesů, malíře Antonína (III., 3) a malíře Václava (III., 7). Tento František Mánes, děd mistrův, pocházel z Radnic, kde se narodil 30. listopadu 1740. Byl mlynářským tovaryšem a později mlynářským stárkem. Přišel do Prahy v letech 1770 a 1777 a byl asi také zde zaměstnán v Šitkovských mlýnech. Oženil se 12. října 1777 s pannou Dorotou Kašparovou (Kaschparin) pocházející ze Svojšic (II., 2) v 37 letech. Byl již mrtev před rokem 1815, v němž se ženil jeho syn Antonín (III., 3). Měl pět dětí (III., 1, 2, 4, 7, a 3), z nichž dvě narozené ve farnosti sv. Vojtěšské, a to Vojtěch, Václav (III., 1) narozený 1782 a Jan Kř., Antonín (III., 2) narozený 1783 asi brzo zemřely. Třetím dítětem byl otec mistra Mánesa, malíř Antonín Mánes (III., 3). Narodil se také ve farnosti sv. Vojtěšské v Praze 3. listopadu 1784. Věnoval se malířství a žil později v obvodu fary sv. Haštalské v Praze na Starém Městě (v domě čp. 799). Ženil se 17. května 1815 s Magdalenou Schwidnerovou (III., 8), dcerou mistra truhlářského (II., 3) z Prahy, zemřelou 20. února 1851. Čtvrtým dítětem byla Anna Mánesová (III., 4). Narodila se 5. června 1787 tamže jako předešlý její sourozenci. Za svobodna byla hospodyní v mlynářské rodině Vávrově asi v letech mezi 1823 a 1831, kdy se provdala do Nymburka za měšťana, mistra klempíře a zámečníka Sedláčka (III., 5). Před tím žila s rodinou bratra Antonína (III., 3) v Praze na Starém Městě. Po úmrtí svého manžela provdala se podruhé za měšťana a mistra obuvnického Jana Valentu v Nymburce (III., 6), 17. ledna 1837, ale již 25. září 1851 ovdověla a pak se přestěhovala k rodině Mánesové do Prahy. (V rodokmenu je tento dvojí sňatek označen dvěma sňatkovými linkami a římským očíslováním prvého i druhého sňatku). Kdy zemřela se neudává. O pátém členu tohoto sourozenstva, děti mlynáře stárka Františka Mánesa, o bratu Mánesova otce, o malíři Václavu Mánesovi (III., 7) jsou údaje o jeho narození neurčité, ale spadají do let 1793 až 1796. Od r. 1815, po sňatku svého bratra Antonína (III., 3) bydlí tento s rodinou Mánesů na Starém Městě (v domě čp. 799). Je přítelем mlynářské rodiny Vávrovy, již často navštěvuje, zvláště pak na jejím mlýně v Drahelicích u Nymburka. Pro tuto rodinu pracuje různé práce malířské spolu s Amálií Mánesovou (IV., 2), sestrou mistra Josefa Mánesa (IV., 3) a Quidona Mánesa (IV., 5). Datum jeho úmrtí se neuvádí. Nejmladší generací je tu pak potomstvo malíře Antonína Mánesa (III., 3), k němuž patří Gabriela (IV., 1) zemřelá v mládí, malířka Amálie Mánesová (IV., 2), mistr Josef Mánes (IV., 3), Quido, Ignác (IV., 4) zemřelý v mladém věku*) a

*) O obou zemřelých členech (IV., 1 a IV., 4), jakož i o posloupnosti členů v této rodině dozvěděl jsem se z ústního podání p. univ. prof. Chytily, autora uvedeného rodopisu.

posléze malíř Quido Mánes (IV., 5). O životě Mánesově a jeho sourozenců a jejich kulturním poslání není zde třeba se zvláště rozepisovati, ježto význam jejich umělecké činnosti nalezne čtenář kdekoliv jinde v pracích odborníků. Rozvoj uměleckého nadání mistra Mánesa však jistě také měl silnou podporu v ovzduší a náladě nejen vlastní jeho rodiny, ale i v příbuzenstvu jeho matky (III., 8). Myslím na dobu jeho mládí, kdy Mánes jako 19letý jinoch pilně spolupůsobil při divadelku s loutkami, které bylo postaveno v místnostech truhlářské dílny syna Schwidnerova Ferdinanda (III., 9), uměleckého truhláře v Praze II., na Karlově náměstí. Z této řemeslnické, ale též umělecky založené rodiny pocházela nejen jeho matka (III., 8), ale i jeho děd se strany matčiny, novoměstský truhlář Jan Schwidner (II., 3). Umělecký vkus Mánesův, dramatičnost v malířské koncepci měly zde již v samém mládí nepochybně velmi příznivé ovzduší a podněty.

Přehlédneme-li nyní již těchto několik nejdůležitějších dat, můžeme již z nich poznati: že máme před sebou *rodinu umělecky a malířsky vysoce založenou*. Z 8 členů náležejících do sourozenstva probandova, do sourozenstva otce a matky probanda (totiž malíře Josefa Mánesa, IV., 3), z členů, o jejich působení a vlohách máme zprávy, možno 5 členů označiti jako osoby s malířskou vlohou, s vlohou, která vyvrcholovala v uměleckém talentu Josefa Mánesa. Kdybychom toto příbuzenstvo chtěli statisticky charakterisovati, a to procentuálně na výskyt členů s malířskou vlohou, museli bychom zde mluviti o hodnotě nad 50% (přesněji o 62,5% vypočítaných ze zlomku $\frac{5 \cdot 100}{8} \%$). Také sociální vzestup z nižších společenských tříd ve vyšší, myslím, je i z tohoto poměrně malého rodokmenu již zcela dobře patrný. Ale uvedený příklad nás také poučuje, kde s hlediska biologického je nutno ještě rodokmen Mánesův doplniti. Pouhý pohled na schema poučí zajisté každého, že je to příbuzenstvo se strany matky, které se musí doplniti, ježto i jemu patří nejen význam po stránce dědičnosti vloh, ale i ve směru výchovy a společenské tradice. Jistě by také nebylo na škodu, kdyby se i rody obou manželů Anny Mánesové (III., 4) podle biologického schematu doplnily.

Uvedený příklad nás dobře poučuje o tom, jak můžeme z literárních prací rodokmeny sestavovati a je pak analysovati a hodnotiti. Není však tím řečeno, že mezi literárními údaji jsou to jenom práce rodopisné, kterých takto lze využíti, nýbrž nutno si uvědomiti, že stejných výsledků se můžeme dopracovati z literárních biografií, z pamětí (viz ku příkladu knihu »Paměti Dra Aloise Rašína«, vydané 1929 Dr. Ladislavem Rašinem), z kronik rodových a místních, aniž bychom vždy jen počítali na obvyklé prameny

archivální (viz knihu Dr. A. Markus: »Rodinná kronika«, Praha 1926). Nemělo by zde myslím významu, abychom k uvedenému příkladu připojovali ještě další, třebas i v jiném směru zajímavé, a sice takové, v nichž místo určitého nadání vystupují dobré i zlé typy sociální, nebo typy klinické a anthropologické a tak podobně. Také by nás daleko vedlo, kdybychom měli zde uváděti příklady, v nichž bychom zvláště měli sledovati zdraví a chorobnost, vzestup a pokles rodin s chabou vrozenou konstitucí a zánik jich pod vlivem nepříznivého sociálního prostředí, nebo opět vzrůst rodů založených na hromadění se dobrých vrozených vloh a dobré volbě sociálního prostředí, v němž rodina žije a do něhož cílevědomě vrůstá. Takové úvahy by nás na tomto místě zavádely ovšem příliš daleko. A konečně není o takové příklady ani nouze, neboť je zná z vlastní zkušnosti každý, kdo se jednou rodopisem začal zabývati. Mnohemu i vlastní jeho rod, kdyby jej jen sledoval poněkud podrobněji podle biologického schematu mohl podat podobné velmi dobré příklady. Co však bude čtenáře na tomto místě zajímati, myslím, je to, co by se mohlo říci o práci pomocí akce dotazníkové.

Každý rodopisný dotazník musí být ovšem také založen především tak, aby vyhovoval základním požadavkům biologickým, plynoucím ze studia otázek o dědičnosti. Musí totiž především vyšetřovati stejně nejen údaje o všech členech po otci, ale i údaje o všech členech po matce, hlavně ovšem o těch členech, které již známe z hlavních větví biologického schematu rodokmenového. Dotazník musí vyšetřovati nejen generalie osob, ale i jejich fysické a duševní zdraví, eventuelně vady a nemoce, a pak hlavně i jejich sociální působení. V odborné eugenické literatuře máme již více takových dotazníků. V naší literatuře ku příkladu jsou to dotazníky o dlouhověkosti, o hudebním nadání a plodnosti vysokoškolských učitelů vydávané a zpracované eugenickou sekcí Masarykovy Akademie Práce a členy Československé Společnosti Eugenické. Jsou to dále dotazníky Ernestina, ústavu pro výchovu dětí slabomyslných, a je to i dotazník pro příslušníky Pejšova rodu, vydaný pro ně Masarykovou Akademii Práce. Ačkoliv každý z uvedených dotazníků je založen na schematě pro biologický rodokmen, je přece jen každý z nich jiný, a to v sestavení otázek, které se odnášejí jen k zcela určitému zjevu. Tak Ernestinský dotazník je sestaven tak, aby mimo personalie otce a jeho sourozenců, matky a jejích sourozenců, obou dědů a babiček a jejich sourozenstva a posléze probanda a jeho sourozenstva vyšetřoval vrozené i získané příčiny slabomyislosti a opožděného vývoje duševního. Proto vyšetřuje hlavně zdravotní podmínky jednak v dětství a v pozdějším věku a jednak ve věku dospělém. K poměrům sociálním a kulturním přihlíží jen

příležitostně a stručně, a to nejen otázkami po personaliích, ale i skupinou čtyř otázek o událostech ze života a zvláštních vlastností hlavních členů rodokmenu, hlavně otce a matky, obou dědů a obou babiček. Podrobněji vyšetřuje jen děti, oba rodiče, babičky a dědy, stručněji jejich sourozence. Obsah otázek proto zde nebudeme podrobněji uváděti. Čtenář je ostatně může podrobně seznati v knize univ. prof. Růžičky »Biologické základy eugeniky« (na str. 259 až 262), kde je celý dotazník otištěn. Původní vydání tohoto dotazníku bylo provedeno na bílém papíře pro údaje o dětech, na růžovém pro údaje o otci a matce, na modrém o dědovi a bábě po matce a na žlutém o dědovi a bábě po otci. Toto provedení na barevných arších se osvědčilo, neboť se tímto způsobem zabránilo mnha omylům a hlavně nesprávnému vpisování dat.

Více než tento speciální dotazník však nás může zajímat dotazník vydaný Masarykovou Akademii Práce pro vyšetření zdraví, inteligence a sociální zdatnosti Pejšova rodu. Byl vydán pro účastníky I. sjezdu příslušníků tohoto rodu v Sedlčanech (u Táboru) a poslan k vyplnění všem osobám na sjezd přihlášeným, a to před sjezdem v únoru 1923.

Dotazník měl toto znění:

V Jesenici u Sedlce, v únoru 1923.

Draží přátele!

Náš rodinný sjezd vzbudil zájem vědecký: z university Karlovy i Masarykovy Akademie Práce byla vyslána vědecká komise, aby náš rod prozkoumala s hlediska lékařského, přírodovědeckého i sociálního.

Během sjezdu bude založen i rodinný archiv rodu »Pejša«. K účelu tomuto sjezdu, i k účelům vědeckým Vás prosíme, abyste si nepokládali za obtížné, co možno přesné, podrobně a upřímně odpověděti otázky, které Vám přiložený dotazník klade.

Odpovědi napíšete na půlarsích. Budou uloženy v našem archivu. Odpovědi pak pro účely vědecké mají ráz odpovědí v soukromých poradách lékařů a mají také ráz lékařského tajemství: jsou přísně důvěrné.

Každou osobu Vaši rodiny i Vašeho příbuzenstva budete popisovat podle přiloženého dotazníku, pokud se otázky pro ni zodpověděti dají! (Dotazník jest na stránce 4—6).

Odpovědi račte napsati inkoustem a čitelně. Pokud Vám bude možno, přiložte i rodinné fotografie skupin nebo jednotlivých členů (dětí, rodičů, dědů atd.), pokud možno větší a bez rámů, s označením jména rodového i křestného. Nezapomeňte i přesnou Svoji adresu, aby se Vám zase fotografie po sjezdu mohly vrátiti! Poznamenejte, mají-li se Vám výlohy se zásilkou spojené nahraditi.

Na 1. půlarch napište odpovědi podle společného dotazníku o sobě, pak o všech svých bratrech i sestrách (nejstarším počínajíc). Uveďte mezi nimi nejen živé, ale i zemřelé, i třebas v útlém mládí, nebo mrtvě narozené, pokud je Vám známo. Poznamenejte, zda a který je vlastní a který nevlastní, a pak z kterého manželství.

Na 2. půlarch napište stejným způsobem údaje o své manželce (nebo manželkách), o svém muži (nebo mužích) a o jejich sourozenstvu.

Na 3. půlarch sepište údaje o svých dětech: jmennuji je jmény křestními, jmennuji živé i mrtvé, i mrtvě narozené, a o všech zodpověďte otázky podle dotazníku, pokud to je možno. Jsou-li děti nevlastní, označte, které to jsou a také ty podle onoho dotazníku popisujte.

Na 4. půlarch sepište údaje podle téhož dotazníku pro své rodiče i pro rodiče své (s v ý c h) m a n ě l k y, a pro jejich bratry a sestry.

Na 5. půlarch sepište opět podle téhož dotazníku, pokud to půjde, údaje o dědu a bábě i jejich sourozencích po svém otci i po své matce.

Na 6. půlarch posléze napišete údaje o dědu a bábě i jejich sourozencích Vaši manželky a to se strany jejího otce i její matky.

Jsou-li bratři i sestry osob uvedených na půlarchích 1—6 ženati nebo vdány a mají děti (případně i další potomstvo), jmennuji je a pokud budete moci, popište podle téhož dotazníku.

Neopomeňte, že pro každou osobu máte vyplnit zvláštní dotazník i tentokrát, když toho víte o takové osobě málo nebo pouze z doslechů. Neopomeňte u každého popisovaného udání jeho rodinný vztah k Vám, tedy na př. Josef Pejša, bratr nebo otec, nebo strýc.

Při sepisování a zvláště v nejistotě, prosíme Vás, abyste se otázali nejbližších příbuzných osob, kterou popisujete a bude-li Vám možno, abyste Vaše odpovědi dali prohlédnouti svému domácemu lékaři aneb jiné důvěry hodné osobě. V nejistotě se třebas i s nimi poradte.

Dále Vás prosíme, abyste nám napsali, zdali budete ochotni i pro dobu pozdější nám podávati zprávy o rodinných změnách ve Vaší rodině a Vašem příbuzenstvu, tak, aby se podle nich mohlo i do budoucna pokračovati ve vedení rodinných matrik rodu »Pejša«.

Nelekejte se práce a upřímného zodpovídání otázek, pracujete pro Sebe a pro Svůj rod, a dáte tak Svým příkladem ideální vzor sebeobětavosti a kulturní vyspělosti!

Předem upřímný dík a srdečný pozdrav Vám všem, milí přátelé!

Odpovědi Vaše poslete do 31. března 1923 na adresu P. Karel Pejša, děkan v Jesenici u Sedlčan.

Přípravné komité pro sjezd:

JUDr. Bohumil Pejša, m. p.,
advokát v Táboře.

Rudolf Pejša, m. p.,
statkář v Pejšově Lhotě,
p. p. Borotín.

P. Karel Pejša, m. p.,
děkan v Jesenici u Sedlčan.

*

Dotazník.

Každý přednosta rodiny anebo samostatně žijící člen nechť napiše pro sebe a pokud mu možno a známo pro každou spřízněnou osobu na jednotlivé lístky odpovědi tuto uvedené:

1. Jméno křestné a rodinné, po případě udání vztahu rodinného k osobě, jež podává zprávu.
2. Místo a datum narození (není-li datum známo, alespoň přibližné stáří).
3. Zaměstnání.
4. Byl odveden k vojsku?

5. Příslušnost: domovská obec a země.
6. Bydliště: přesná adresa.
7. Náboženství (nebo bez víry).
8. Poměry majetkové (zámožný, majetný, poměry spořádané, nemajetný, požívá chudinské podpory).
9. Stav: svobodný(á), ženatý (vdaná), ovdovělý(á), rozvedený(á).
10. U ženatých (vdaných) jméno, datum narození a zaměstnání manžela (neb manželky), je-li z cizího rodu anebo z příbuzenstva a jakého.
11. U osoby zemřelé datum úmrtí anebo alespoň dosažený věk a příčinu úmrtí.
12. Popis osoby:
(budíž pokud možno vyplňeno správně a přesně!)
výška těla, stojícího (bez obuví);
váha těla (v domácím šátku):
barva očí: modré, šedivé, zelené, světle hnědé, tmavě hnědé, černě hnědé;
barva vlasů: nápadně bílé, plavé, blond, světle hnědé, tmavohnědé, kaštanové, černé, rudé;
tvar vlasů: rovné nebo vlnivé nebo zkadeřené, a jich hojnost (nebo plešatost), kdy počaly šedivět, kdy počala pleš, barva, hojnost vousů, podle otázek týkajících se vlasů, u osob starých popište, jaká byla barva vlasů a vousů v době věku mladého;
chrup: pravidelný, nepravidelný, dobrý, střední, špatný;
tvar nosu: velký, malý, orlí, tupý, široký, ploský, prohnutý;
svalstvo: silné, střední, slabé;
čelo: vysoké, nízké, široké, úzké;
obličeje: kulatý, široký, podélný;
vady tělesné: zkřivené údy, vybočená páteř, kýla, přespoučetné prsty, tlustý krk (vole), vady řeči, hluchota a od kdy, slepotu a od kdy, krátkozraký, dalekozraký, nahluchlý a od kdy.
13. Byl porod zde popsané osoby pravidelný anebo bylo třeba lékařské pomoci (jaké), byl kojen (matkou nebo kojnou) neb uměle živen, kdy začal chodit a mluvit, kdy nastalo zoubkování a jaký byl průběh zoubkování.
14. Choroby dětí: na př. křivice (andělská nemoc), zkřiveniny páteře, zánět mozkových blan, psotník, zánět plic a pohrudnice, choroby žaludeční a střevní, choroby oční a uší, choroby ledvinové a srdeční, choroby nakažlivé (tyfus, úplavice, záškrta, spála, spalničky, neštovice pravé, plané a p.).
15. Pozdější choroby a doba, kdy se vyskytly: na př. tuberkulosu, skrofulosu, příjice (syphilis) a jiné pohlavní choroby, rakovina a jiné zhoubné nádory, blednička, zvracení, krvácení z nosu, časté bolesti hlavy, migréna, hysterie, slabomyslnost, epilepsie (padoucnice), posunčina (chorea), nervosa a jiné choroby nervové a duševní (zádumčivost, podivínství a nápadné povahy, alkoholismus, výstřední záliby), progressivní paralyza (měknutí mozku), kornatění tepen, mrtvice, obrny, třes, záchvaty bezvědomí v pozdějším věku, vole, městky (zlatá žíla, křečové žíly), otylost (nápadná tloušťka). U žen: kdy nastala perioda (čmýra), a ve kterém věku přestala, kolikrát potratila a jaká byla příčina potratů (nehoda, choroba, vzrušení atd.), kolik měla dětí (synů a dcer), kolik se narodilo dětí mrtvých.
16. Ve kterých školách nabyl všeobecného a zvláštního vzdělání (obecná, měšťanská, odborná škola, gymnázium atd.), byl žákem dobrým nebo slabým, které předměty ho zvláště těšily? Jeho zvláštní záliby a nadání, po případě věřejná, umělecká, spisovatelská, vědecká činnost. Zvláštní, dobré i zlé vlastnosti (leváctví, okusování nehtů, pohlavní zvracenost, náchylnost k násilnictví, ke lhání, k sudičství, chorobná toulavost, náměštičnictví, bezděčné močení, atd.).

17. Letora: duševní nálada jest veselá, ponurá, vznětlivá a chladná.
18. Je členem Sokola neb jiného tělocvičného spolku?
19. V jakých spolkách je členem? (v hasičském, vysloužilců, ochotnickém, lidu-milném, atd.)?

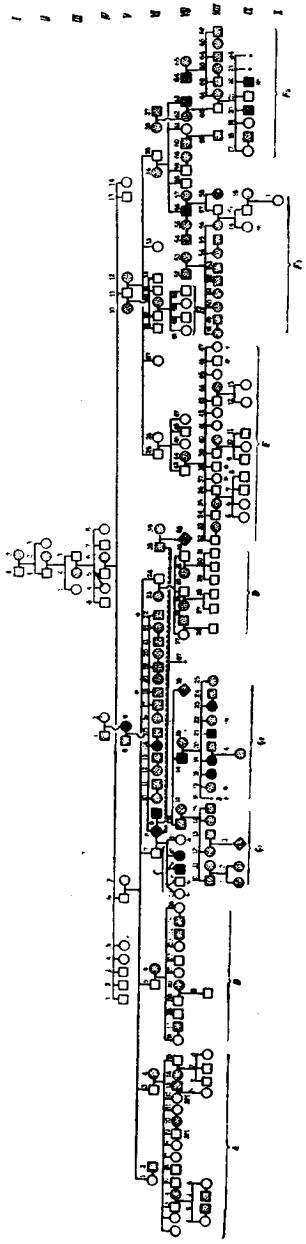
P o z n á m k a : Odpovědi na jednotlivé otázky čísluje číslem otázky. Kde není Vám možno odpovědít, vynetejte dotyčné číslo otázky. Upozorňujeme pozornou, že veškeré odpovědi, jež dojdou, budou zpracovány úplně a n o n y m n ě, totiž b e z u v e d e n í j m ē n a, proto pište všecko, všecko zůstane úplným tajemstvím.

Proto pište pouhou pravdu, n i c ě h o n e z a t a j u j t e, b ě ž i o v ě d e c k ý v ý z k u m V a š e h o r o d u!

*

K tomuto dotazníku byl pak i připojen adresář přihlášených členů k sjezdu. Bylo v něm uvedeno asi 100 příslušníků tohoto rodu. Dotazník byl sestaven společnou prací Jeho Magnificence, prorektora p. univ. prof. MUDra. J. Matiegky v části anthropologické a lékařské, v části zbylé pak pisatelem tohoto článku. I tento dotazník hledí si ještě více zdraví a anthropologických otázek a poměry společenské a tradiční vyšetruje jen příležitostně. K těmto směřují personalie a otázky po všeobecném a zvláštním vzdělání, po schopnostech a prospěchu ve školách, po zvláštních zálibách, po veřejné činnosti, po činnosti umělecké, spisovatelské a vědecké v otázce 16, pak po temperamentu v otázce 17 a po členství a činnosti spolkové (v otázce 18 a 19). Všechny tyto otázky jsou velmi jednoduché, a povšechné a to proto, aby jenom vzbudily vzpomínky na působení osoby ve společnosti a také na společenské vlivy okolí a zároveň aby dotazované osobě ponechávaly volnost v šířce a formulování výpovědí. Dotazník také žádá fotografie a rodinné doklady, neboť i v těchto je velmi důležitý materiál nejen rodopisný, ale především i kulturní.

Tento dotazník neselhal, neboť nashromáždil veliký a cenný materiál. Dokázal však také tu zajímavou věc, že přesto, že měl velmi mnoho otázek anthropologických a lékařských a jen velmi málo otázek kulturních a sociálních, dal skoro více odpovědí na tyto otázky poslední. Tím však také ukázal k tomu, že by se osvědčil dotazník nový, který by si výhradně všímal kulturních a sociálních otázek v rodinách a rodokmenech a jen povšechně žádal také údaje o zdraví a chorobnosti, eventuelně též o tělesných znacích jednotlivců a jejich zvláštností. I nepochybují, že by podobně sestavený dotazník jako je dotazník pro Pejšův rod, ale dávající přednost otázkám kulturním a sociálním byl na svém místě. Dal by se konec konců také upotřebiti pro kteroukoliv rodinu, pro kohokoliv, jenž by si vzal za úkol založiti rodinný archiv a paměti rodu. Takovýto všeobecný dotazník po svědomitém vyplnění mohl by být dále dobrou pomůckou k soustavnému hromadění rodinných kronik, z nichž by časem vyrostl velmi cenný materiál s hlediska

eugenického, národohospodářského, kulturního a sociálního. Snad by i tento dotazník Pejšova rodu mohl dát čtenáři podnět k přemýšlení o návrhu pro vypracování nového dotazníku, jenž by tvořil pomůcku pro systematickou práci rodopisnou. Nepokládám ovšem nijak uvedený dotazník za nejdokonalejší, ale myslím, že by se dal upravit ve smyslu uvedeném pro systematické zakládání rodinných kronik. Je však jistlo, že dotazník Pejšův pomohl k sestavení velké větve Sedlčanské tohoto rodu, jakož i několika ještě větví menších téhož rodu. Podle něho byla sestavena větev Sedlčanská s 10 generacemi, větví, která svou biologií nás poučila o velmi zajímavých zjevech všeobecného rázu. Jsou to vzrůst, pokles a rekrece rodu pod vlivem sňatkového výběru při určité vlohotvorivosti. Neboť sledujeme-li tento rod, shledáváme, že v V. generaci, v níž se tento rod rozvětuje ve 2 hlavní větve, má členy soustředěné do původního asi střediska a zároveň členy, kteří jsou maloživnostníky a drobnými textilníky. Textilní průmysl je jim základem jistého blahobytu a zároveň podnětem k tomu, aby se někteří z nich, a to jen ti, kteří mají vedle schopnosti k textilnímu průmyslu ještě schopnosti obchodníků, stali *jen* obchodníky. I jest velice poučné, jak pouze tito dovedou se zachovati, dík této vlohotvorivosti v době, kdy nemohou svojí prací konkurovat s rychlou a levnou výrobou textilních továren, které po válce s Pruskem (1866) se u nás začínaly zakládati. Tito členové přestávají totiž být textilníky a stávají se obchodníky, někteří také průmyslníky (mlynáři). Tím však již přichází ve styk s jinými sociálními vrstvami, s jinou tradicí a docilují tím již asi v VI. a VII. generaci toho, že se jejich rodiny sociálně přehodnocují v rodiny měšťanské a úřednické. S touto změnou pokračuje však také souběžně i vzestup inteligence. Potomstvo druhé větve však propadá opačnému osudu, neboť jsou v něm členové, kteří jsou jednostranní, přidržují se stále jen textilnictví, dokonce i v té době, kdy toto řemeslo již nesnáší konkurenco a přestává být pramenem výdělku. Příslušníci této větve opouštějí svůj rodný kraj a vstupují do textilních továren mezi schudlé a nezdravé vrstvy dělnické velkého města (Prahy). V generaci VI. až IX. klesá tato větev nejen na zdraví, ale i na pověschné inteligenci a na majetkových poměrech. Množí se v ní případy chudoby a neduživosti, zvláště tuberkulosy. Sociální poměry v této větvi jsou takové, že pro nevýhodnost sňatků nemohou se pozdvihnouti na bývalý stav. Přesto však lze tu ještě viděti vzácný zjev rodové rekrece, která začíná v VIII. generaci eugenicky i sociálně výhodným sňatkem jednoho člena, jenž opouští textilnictví, věnuje se obchodu a drobnému uměleckému průmyslu a sňatkem se ženou z rodiny úřednické, v níž nechybí ani umělecké nadání, zajišťuje rodině příznivější poměry biologické a sociální.

Pejšův rod přímo poukazuje k tomu, jak je velmi důležitou věcí, aby eugenická profylaxe si všímala nejen zdravého výběru sňatkového, ale i vlivu společenského prostředí. Poukazuje k tomu, že ten, kdo si nevšímá osudu své rodiny a svého rodu je *vždy vyštaven nebezpečí*, že v budoucnu může být jeho rod postižen nejen poklesem, ale i zánikem zdraví a sociálních hodnot. Je nutno nejen znáti zdraví a chorobnost svého rodu a své rodiny, ale i tradici jeho a směry sociálního přehodnocování v jednotlivých jeho větvích. Zkušenosti tohoto druhu mají ovšem také velkou cenu mravní, neboť vyvolávají přirozenou snahu, aby starší generace *cílevědomě* řídily zdraví a výchovu generací mladších ve smyslu eugenické profylaxe, eugenické ochrany rodu: konkrétně, aby jenom zdraví lidé ze zdravých rodin vstupovali v manželství a pak starali se o své děti tak, aby je *podle jejich vrozených schopností* nejen vychovávali, ale i zaváděli do takových společenských kruhů, jež jejich schopnosti a vzdělání jsou nejpřiměřenější a nejpříznivější: *a to bez jakéhokoliv ohledu na tu či onu již stávající společenskou třídu*. Taková sbližení vedou pravidelně k uzavírání sňatků dobré sociální hodnoty.

Myslím, že by bylo velmi krásným a velmi čestným úkolem, kdyby se některý jednotlivec nebo některá korporace rozhodla pro soustavné sbírání rodopisných biografií o představitelích naší kultury a inteligence, a to soudobé i před převratem. Nepochybují, že by se tak nashromáždil velký materiál, jenž by nám ukázal na vlohou zásobu a kulturní tradici rodů a rodin, z nichž představitelé naší kultury a našeho společenského a národního života vznikají. *Byla by to práce, která by se mohla konat nejen směrem archiválním pro inteligenci již zemřelou, ale i přímým sbíráním dat pro inteligenci žijící*. Ovšem byla by to práce, která by vyžadovala i jistého porozumění a jisté přípravy v rodinách, o které by se jednalo. Neboť muselo by se předpokládati, že i mezi takové rody by již proniklo přesvědčení, že není lhostejnou věcí rodová kronika a rodová profylaxe. Rodová kronika musela by se pokládati za nejdražší rodinnou památku. Ta by měla být pro svůj soukromý ráz přístupna nejen každému, kdo vstupuje do rodiny proto, aby s některým jejím členem uzavřel manželství, — ovšem s podmínkou, že i on by měl povinnost dát nahlédnouti do kroniky svého rodu, ale rodinná kronika osob se zvláštním kulturním významem měla by mimo uvedený soukromý ráz ještě svůj zvláštní význam pro veřejnost, stát i národ. Sestavování rodových zápisů, alespoň pro nejužší rodinný kruh, obsahující sourozence otce a matky a jejich dětí je věcí velmi jednoduchou a snadnou. Není posléze i bez zajímavostí. Proto pochybuji, že někdo, kdo jednou s takovou prací vážně začal, této práce zanechá. Naopak, myslím, že bude více

takových, kteří rodinné zápisu budou rozširovat co nejdále do předcházejících generací! Zakládáním rodových kronik se posléze také vypěstuje cit zodpovědnosti za budoucí generace: lidé dobré vůle nabudu přesvědčení, že není jen k jejich prospěchu, ale že je přímo jejich povinností, aby se starali o vrozené zdravé potomstvo a zdravé sociální poměry.

Dr. Vincenc Oehm:

Členové literátského sboru v král. městě Kouřimi v letech 1637—1712.

(Dokončení.)

Abecední seznam všech v matrice literátské uvedených členů:

I. oddíl v XVII. století zapsaných s udáním letopočtu přijetí za člena a setrvání ve sboru literátském.

Aupicz Jan (1694—98); Beneš Jan (1694—98), Petr (1693—94); Bechyně Ondřej (1637); Bilek Danyel (1689—98); Birsyn Jan (1677), Danyel (1637), Václav (1677); Boh Jiří (1689—1694); Brandejský Václav (1689—1694); Bidlo (Bydlo) Jan (1677—1698); Bylanský Václav (1677); Bučák Jan (1637), Jeroným (1637), Jiří Vojtěch (1677—1694), Václav (1694); Czabelýk Mikoláš (1677—1694); Czepek Jakub (1637), Jiří (1689—1693), Václav mládenec (1689—1691); Crzapalík Mikuláš (1693—1694); Čapek Jakub (1677); Čermák Jan (1637), Petr (1637); Čihák Jan (1689); Čížek Ondřej (1637); Ditrich Michael (1689—1694); Dietrich Michael Norbert (1698); Drahonický Matouš (1637); Ebert Danyel (1677), Krištof (1677); Fiala Vladislav (1637); Fiberich Jiří (1689—94); Forman(ů) Matěj (1677—1698), Ondřej (1677—1693); Frýda Martin (1677—94), Samuel (1677—94), Václav (1689—94), Václav mladší mydlář (1694—98); Haban Matěj (1637); Hájek Václav (1637), Adam mladší (1689—94), Jan (1637), Jan čes. rychtář (1677—1693); Hantásek Jan (1637); Hantil Jiří (1637); Heřman Danyel (1677); Hrachovina Jan (1689—98), Jiří (1693); Hrázský Jan (1677—1691); Hýkl Jan (1691—1698); Chřenek Tobiáš (1637); Chvalovský Václav (1694); Jelínek Václav (1677—94); Jerman Jan (1677); Kadeřábek Jan (1677); Kamberský Jan (1637); Kandia Václav (1689—94); Karásek Jeroným (1689—1693); Kníže Tomáš (1693); Kostelák Jiří (1677); Kostelecký Danyel (1677—1694); Kostelecký Václav (1677—1694); Kouřimský (z Většína) Adam (1637); Kouřimský (z Většína) Štěpán (1637); Kouřimský (z Většína) Štěpán (1693—94); Kouřimský (z Většína) Václav Ferd. (1677); Kouřim-

ský (z Většína) Václav mládenec (1691); *Kotek* Leopold (1689—1694); *Koza* Matěj (1637); *Koza* Václav (1677—1693); *Krása* Tomáš (zapsán a škrtnut). 1691; *Kroupa* Matěj (1677—1694); *Kuchynka* Václav (1677); *Lazebník* Vít (1637); *Legebius* Matyáš (1689—1694); *Lorferýn* Matyáš (1637); *Makarius* Jakub (1677); *Málek* Jiří (1689—1694); *Malej* Jakub (1689—1694); *Malej* Mikuláš (1689—1693); *Maloch* Jiří (1693—94); *Mikulášků* Jakub (1677); *Mikuláš* Jakub (1691—1694); *Mikuláš* František (1693); *Milar* Jakub (1637); *Mladoš* Jan (1637); *Němeček* Jan (1694); *Novák* Pavel (1689—91); *Nuselský* Václav (1637); *Obořil* (Vobořil) Tomáš (1677); *Oliva* Václav (1694); *Polický* Jakub (1637); *Popelius* Pavel (1691—1694); *Pořečinský* Martin František (1693—1694); *Polický* Jakub (1637); *Pivoňka* Karel (1691—1694); *Prax* Jan (1691—1698); *Proindl* Danyel (1689—1694); *Pštross* Petr (1693—1694); *Reif* Jan (1689—1694); *Reichmon* Jan (1677); *Reichmon* Pavel (1689—94); *Roháč* Bartoloměj (1637); *Roudnický* Martin (1677—1691); *Rozmitálský* Danyel (1637), Jiří (1637), Danyel (1677—1694), Šebestyán (1677); *Řebíček* (Hřebíček) Jiří (1694); *Sauer* Jiřík (1677); *Slavík* Martin (1637); *Smutný* Adam (1637); *Sobotka* Jan (1693—4); *Strnad* Jan (1637), Václav (1677), Danyel (1693); *Stárek* Václav (1677); *Suchánek* Pavel (1677); *Svatoň* Martin (1693); *Svoboda* Jiří Kolínský (1637), Jeroným (1637), Václav (1637), Václav (mlynář) (1689—98); *Šípek* Ezechiel (1637); *Táborský* Martin (1637); *Tiberius* Jan (1689); *Trojánek* Matěj (1669—1698); *Tuchlovský* Petr (1637); *Tyryš* Daniel (1637), Daniel (1677—1693), Samuel (1637), Samuel (1691); *Vácha* Jiří (1689—1694); *Vaniasek* Tomáš (1693); *Vlaštovička* Václav (1637); *Vorlíček* Martin (1637), Václav, úředník důchodu (1677), Václav mladší (1694); *Vozabal* Jakub (1637); *Vysokomýtský* Andreas (1637); *Zdražil* Matouš (1637), Matouš (1677), Danyel (1677), Jan (1691); *Zedník* Pavel (1637); *Zemina* Martin (1689); *Zývalda* Václav (1637); *Železnický* Martin (1677).

Ve století XVIII. obsahuje kniha literácká jména následujících měšťanů přijatých za členy v abecedním pořádku od r. 1704 do 1709:

Achyles František (1704), Václav (1708); *Auszenfeldt* Ferdinand (1708); *Batysta* Matěj (1708); *Blahovský* Václav (1708); *Bock* Jan (1708); *Brázda* Pavel (1707); *Bukač* Josef (1707), Václav (1707), Pavel (1708); *Císař* Danyel (1707); *Fedyš* František (1709), písář pana Hartlieba J. M. C. rychtáře; *Fibrick* Václav (1707); *Fibiger* Jiří (1708); *Habr* Jan (1708); *Hájek* Jan (1708), Tobiáš (1708); Václav (1708); *Hanzelius* Pavel (1704); *Haška* Jan (1708); *Hejbal* Jan (1705); *Hnojek* Frant. (1708), Václav (1708), Vojtěch (1708); *Holešovský* Václav (1708); *Horký* Theofil (1708); *Hrachovina* Vojtěch (1704); *Hrouda* Vít (1707); *Hýbl* Jan mladý (1707);

Chlad Václav (1708); *Chvalovský* Šimon (1705); *Jelínek* Václav (1704); *Kandia* Jiří (1708), Matěj (1708), Václav (1708); *Klumpar* Václav (1704); *Kniže* Václav (1708); *Kopecký* Václav (1708); *Kostelecký* Pavel (1705); *Kouřimský* z Většína Václav (1707); *Kubánek* Jindřich (1708); *Laygebius* Tobiáš (1708); *Makarius* Jan (1708), Vojtěch (1708); *Malý* Karel (1709); *Maršík* Ant. (1708), děkan; *Meltzer* Vavřinec (1704); *Moravec* Jan (1705), Jiří (1707); *Němeček* Matěj (1705); *Netolický* Samuel (1704); *Nikulýn* Karel (1707); *Pachmon* Václav (1705); *Pankar* Christin (1704); *Pelikán* Václav (1705); *Premer* Jan (1708); *Pokorný* Frydrych (1708); *Pospíšil* Lukáš (1708); *Povola* Václav (1709); *Procháska* Matěj (1708); *Pštrosz* Matěj (1704); *Rajchmon* Jan (1704); *Rus* Jakub (1709); *Skalník* Václav (1708); *Skočdopole* Jiří (1707), Václav (1708); *Ssréta* Matěj (1707); *Staydlmann* Václav (1708); *Schubert* Jan (1705); *Schifner* Jiří (1709); *Tupálek* Jakub (1705), Matěj (1708), Samuel (1708), Martin (1709); *Vavák* Vít (1708); *Vejvodský* Martin (1708); *Vejvoda* Karel (1704); *Vendelýn* Danyel (1708); *Vlach* Tomáš (1708); *Votruba* Jiří (1708); *Zdražil* Václav (1705), Daniel (1707), Matěj (1708); *P. Zozima*, Františkán ze Zásmuk (1708).

III. Ženské členstvo skládalo se z členek činných, které se účastnily zpěvu ovšem nejvíce v kúru českém. Mimo členky činné byly i členky přispívající ročně nějakou částkou, zpravidla vdovy po členech činných aneb členky z osob starších, které si výhradně přály slavnějsích obřadů pohřebních (zpěvu, příkrovu a zavěšení obrazů na rakev, připevnění kříže, a nešení umbrely pohřební). Uvedeny budou tolíko jmény rodinnými a křestními bez označení letopočtu, kdy dosáhly členství.

Achylesová Žofie, Magdalena (dvě), Marie, Johanna; *Batystová* Anna; *Berkonydesová* Ludmila; *Birsynová* Anna, Alžběta; *Bocková* Anna, Marie; *Broindlová* (Proindlová) Kateřina; *Brandejská* Marie, Kateřina (1704 a 1705); *Bukačové* Kateřina, vdova; *Juditha*, *Dorota*, Alžběta, Ludmila, Terezie, Veronika, panna; *Czabelyková* Ludmila; *Černá* Kateřina (1705 a 1709); *Cepková* Kateřina; *Císařová* Kateřina; *Cvikovská* Anna Rosyna; *Dytrychová* Terezie, panna, Anna; *Ebortová* Anna; *Formanová* Ludmila; *Frýdllová*, Alžběta, Kateřina (1708), Kateřina mladší, dcera Kateřiny (1708), Kateřina (1709); *Hájková* Anna, Alžběta, Dorota, Kateřina, Ludmila, Anna z Votěže; *Hašková* Anna; *Hnojková* Maximiliana, Anna; *Holejšovská* Alžběta; *Hrachovinová* Magdalena, Kateřina, Berta; *Hrázká* Anna, Ludmila; *Hřebíčková* Kateřina; *Hynková* Alžběta; *Chladová* Magdalena; *Chvalovská* Veronika; *Janvušková* Magdalena; *Karásková* Marieta; *Kleysterková* Kateřina (vdova); *Knížatová* Marie; *Konrádová* Rozyna; *Kopecká* Ludmila, Filipina; *Kostelecká* Magdalena; *Kotková* Apolena; *Kouřimská* z Většínova

Kateřina; *Kroupová* Anna, Anna dcera; *Kuželová* Kateřina; *Laygebiusová* Anna vdova, Ludmila, Magdalena, Dorota; *Machová* Kateřina; *Majsnerová* Alžběta; *Makarová* Kateřina; *Malá* Anna (paní), Ludmila; *Malochová* Anna; *Maršová* Magdalena; *Metzrová* Anna; *Mikulášková* Lidmila; *Mladošová* Ludmila vdova; *Německová* Anna, Dorota; *Netolická* Eva; *Nykulinová* Terezie; *Obořilová* Jana vdova; *Olivová* Kateřina (1704 a 1708), Dorota; *Paněsycová* Magdalena; *Paperlyusová* Kateřina; *Pelikánová* Marie; *Pivoňková* Anna, Marie; *Ponikrová* Bereniška; *Pokorná* Dorota vdova, Rozyna vdova, Judita; *Popeliusová* Anna, Ludmila; *Pravová* Marie Magdalena, paní; *Procházková* Kateřina; *Provinová* Kateřina, Marie; *Reichnová* Kateřina, manž. Pavla; Kateřina, Eleonora; *Richterová* Dorota; *Skočdopole-ová* Alžběta; *Suchánková* Alžběta, Barbora; *Svatoňová* Alžběta, žena Martina; *Svobodová* Dorota; *Tobiášová* Mařena; *Trojánková* Ludmila, Anna; *Tupálková* Kateřina, Terezie, Dorota; *Tyryšová* Kateřina; *Wamberská* Alžběta vdova; *Vaváková* Kateřina; *Vejdovská* Barbora; *Vejvodová* Alžběta; *Vlachová* Marina; *Vlachovská* Alžběta; *Vorlyčková* Anna; *Votrubová* Anna; *Zelinková* Kateřina; *Zemynka* Rozyna; *Železnická* Alžběta; Dorota, šafářka z Běšinového dvora; Eleonora Anna, pasačka z Hradenína.

Zdeněk Kolowrat:

Náhrobky a epitafy v pražských kostelích.

Náhrobky a epitafy, jež se v pražských kostelích v tak hojném počtu zachovaly, skýtají tolik genealogických dat z doby, z níž farních matrik nemáme, a jsou i se stanoviska kulturně-historického a heraldického tak zajímavé, že jest velmi litovati, nebyl-li dosud pořízen soupis a popis těchto památek.

Pokusil jsem se především o soupis náhrobků v kostele u sv. Tomáše, který nad ostatní kostely pražské vyniká jejich hojností, a výsledek této práce podávám zde členěm ČRS.

Podkladem k soupisu náhrobků ve zmíněném kostele zachovaných, byla mi sbírka kreseb uložená v archivu kláštera Augustiniánů, kterou mi laskavě dal k disposici veledůst. p. provinciál řádu P. Randa. Sbírka tato sestává z 50 vzorně provedených perokreseb, do nichž vepsán — pokud byl čitelný — i nápis náhrobku, arcit nevždy úplný a správný, a z půl archu absahujícího další opisy náhrobních nápisů. Bohužel již v roce 1843, kdy (dle poznámky na desce) P. Adolf Weingärtner O. s. A kresby tyto pořídil, bylo několik náhrobků tak sešlých, že bylo mu sice možno okreslit znak, nikoliv však opsati také nápis.

Z náhrobků dole uvedených neobsahuje sbírka č. 3, 12, 16, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 51. Čísla 55—68 nebylo možno zjistit, jelikož se pravděpodobně nalézají pod dlažbou z r. 1886, nebo pod lavicemi, jichž samozřejmě nebylo možno odstranit. Nápisy byly kolacionovány a slova neb písmena již nečitelná, byla doplněna podle rukopisu a označena závorkou. Aby bylo vyhověno i přání heraldiků, uveřejněny v přiložených tabulkách náčrtы znaků, pokud v českých heraldických dílech nejsou popsány nebo vyobrazeny, nebo ukazují-li odchylku.

Mimo uvedené jest v kostele sv. Tomáše ještě značný počet náhrobků dnes již úplně hladkých, u nichž bude možno snad jen tehdy zjistiti, kdo pod nimi odpočívá, zjistí-li se přesně na podkladě fundačních listin, kdo na tom neb onom místě hrobku si zajistil a nebude-li pochyby, že kámen leží na původním místě.

Při zjišťování náhrobků, opisování nápisů účinně mne podporoval ctih. Fr. Pavel Sládek, jemuž vzdávám povinné díky; znaky zde reproducované kreslila sl. Marta Prochcová, stud. techn.

Chrám sv. Tomáše v Praze III.

V chrámu ve středu před hl. vchodem:

1. SALVE CALCATOR HUIUS MARMORIS | DON GUILIELMUS DE STO CLEMENTE | REGIS CATHOLICI IN GERMANIA | LEGATUS EIUSDEM REGIS SUBDITIS | IN SEPULTURAM PERPETUAM | HOC CONDITORIUM EXTRUXIT | ANNO CHRISTI 1610.XCVII. | QUISQUIS LEGIS HIC S. S. B. P.

V levé lodi:

Před olt. Bolestné Matky Boží:

2. BOHUCHVAL WALKOUN Z ADLARU | ANASTASE¹⁾) GEHO MILOSTI | RZIMSKÉHO CZISARZE (UHERS) | KEHO A CZEŠKEHO KRALE | RADA M. D. C. L. (Znak Valkounů z Adlaru; viz Sedláček, Heraldika, II. 22.).
3. Begräbniss| dess Ehrenvesten Herrn | Erhart Bischoffs von Entzepfhl Bürgerss| in der Klein Stadt | Prag und auf den Rechten bei S. Tho | mas Vor Sich und seine Erben Anno | 1614. (Bez znaku; náhrobek úplně zakryt stupni oltáře.)
4. HIC. IACET. | ILL. MA EXCELL. MA ESTHER ANNA | S. R. I. COMES. OGILVI. | NAT. A. COMES. DE VELTZ. FILIA. CONJUX. MATER. | UNDEQUAQUE.

¹⁾ a na Štafe -- Štaf, název hradu Zlonického, 1554—1707 majetek rodu V. z Adlaru.

MAGNA. | ORBI. DATA. M. D. C. X. C. II. AUG. KAL.
VII. DENATA. M. D. C. C. LXXX. IV. IAN. ID. IV. |
COMITI. HERMANNO. CAROLO. OGILVI. NUPTA |
UXOR. MARITO. VIRTUTE. PAR. | RELIGIONE IN SU-
PEROS. PIETATE. IN SUOS. | MUNIFICENTIA. IN.
EGENOS. | OMNIUM. VIRTUTUM. GENERE. | CLARIS-
SIMA. | HOC. PARVO. TEGITUR. LAPIDE. | QUEM.
MOESTI. POSUERE. POSTERI. (znak hr. Ogilvy a hr. Weltz.).

Před olt. sv. Karla Bor.:

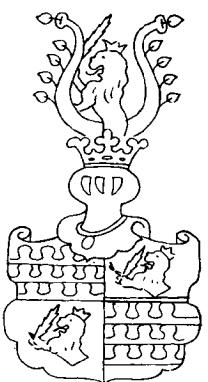
5. TUMULUS | PRAENOBLIS (AC.... DNI) MELCHI-
ORIS DE WAHL | S. CAES. MTIS. CONSILIARI
(REGNI.... ET) BOHEMIAE MTIS | CAMERAE BOHE-
MIAE CONSILI (ARII DICTAE) MAJESTATIS IN |
CASTRIS VICTORIOSIS ANN (O MDCXXXIV) INSER-
VIENS ATQUE CA | MERAM AULICAM ADMINISTRANS
POSTEA VICTORIAM NORDLIN | GENSEM AC
RECUPERATAS (PLURES MUNITIONES) ET CIVITATES
VERSUS | AUSTRIAM PROFECTUS DE LICENTIA EIUS-
DEM REGIAE MTIS SUOS | VISERE STATUENS SACRA
EX HOMOLOGESI FACTA NECNON SA | CRA COMU-
NIONE REFECTUS ITINERI SE DEDIT SANUS AC IN-
COLU | MIS AD SUOS PRAGAM X. DIE. DECEMB. ANNI
MDCXXXIV CIRCA HORAM PRIMAM POMERIDI-
ANAM REDIENS POST MULTA BON(A) | PROPOSITA
EODEM DIE FACTA VESPERI HORA X. APOPLEXIA
TAC | TUS. EXTREMA UNCTIONE PERCEPTA MANE
ANTE HORAM.... | OBDORMIVIT IN DNO. AETATIS
SUAE ANNO. XLVI. ET I. | MENSIMUM. CUIUS ANI-
MAE DEUS SIT PROPITIUS. (Znak č. 1.).
6. NOBILI STRENUO AC CLARISSIMO | VIRO DNO.
THOMAE AB ENTHEIMO | COMITI PALATINO
NEC NON MAI. IH | DOM. IMP. SEMPER AUG. A CON-
SILYS | AULICIS IMPERIALIBUS UXOR | (FI) LIIQ.
MOESTI HOC MONUMENT. | P. C. OBYT ANNO SUP-
RA (MI)LESIMU SEXCENTESIMU | DECIMO SEPTIMO
ANNUM AETATIS | AGENS XXXXIX IV DECEB. PRI-
DIE FESTU. S. | BARBARAE CUIUS AIA DEO VIVAT.
(Znak č. 2.).

Před olt. sv. Bonifáce:

7. Im Jahr 1612. den 3. Aprilis ist in Gott | seelich entschlaffen der
Chrnveste und wol | geacht Gall Mach Bürger und Schloß | ser
auch Eltister Maister der Klainern | Statt Prag Welchem der
Allmechtige | Gott sambt unns allen ain fröhliche Auf | erſtehung
verleihen wolle. Amen.

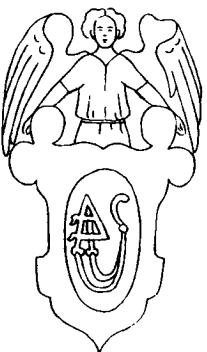
1

2

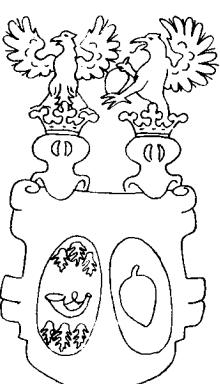
3

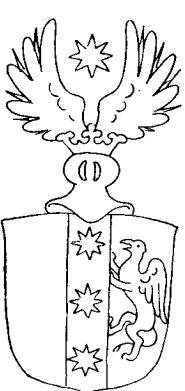
4

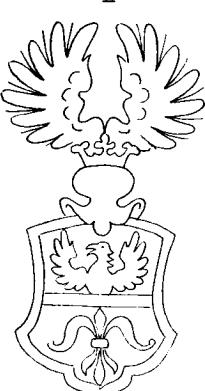
5

6

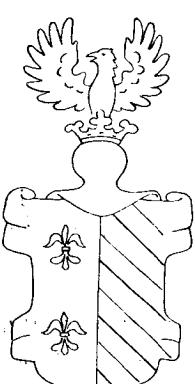
7

8

9

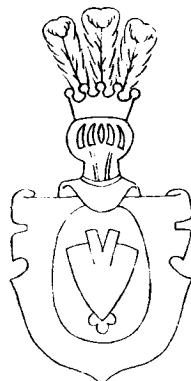
10

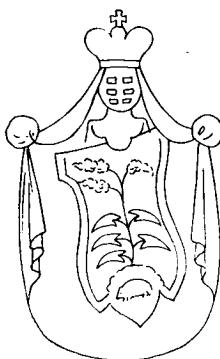
11

TABULKA I.

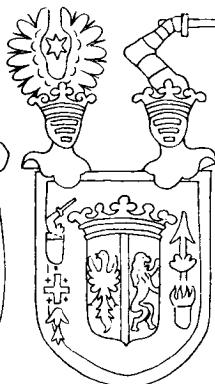
MP.

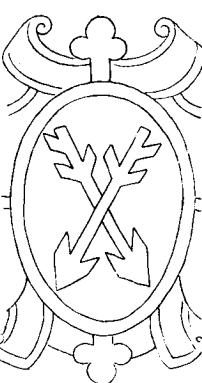
12

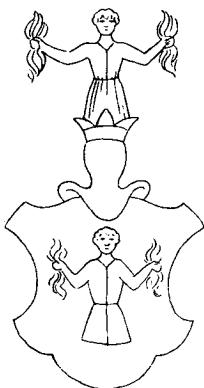
13

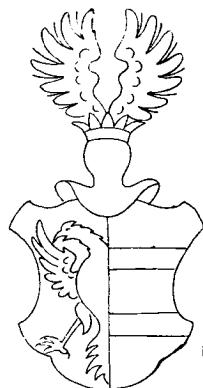
14

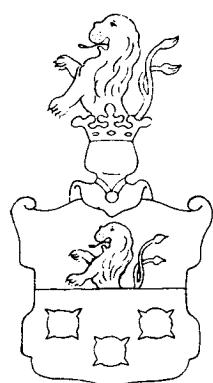
15

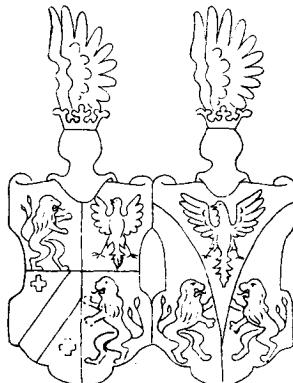
16

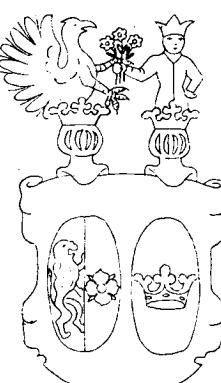
17

18

19

20

TABULKÁ 2.

MP

8. Nápis úplně vyšlapán; (znak: č. 3).
9. Nápis částečně zakryt oltářem, částečně nečitelný; (znak: č. 4.).
10. ANNO DOMINI CICCIIC | II OBIIT NOBI | LIS URSULA PERGERIN A PA | LATINO AE-
TATIS SUAE A. XXIV | MENS. III. DIE. XIII. HIC | SEPULTA. ORATE PRO ANI | MA EIUS.
(Znak č. 5. Srv.: Sedláček, II. pag. 372. Blovský z Pálatinu!)

Před olt. sv. Antonína:

11. D. O. M. | GODEFRIDO STEEGHIO AMO | RE-
ORTIO D. RUDOLPHI II. CAES. | AUG. ARCHIATRO
VIRO QUOD | EIUS OPERA TESTANTUR IN | ARTE
MEDICA DOCTISSIMO | ET EXERCITATISSIMO EIUS
ITEM CO | (JUGIS) ADELHEIDI DELPHIAE PAUCIS |
(POST) EUM MENSIBUS DEFUNCTAE | LIBERI MOE-
RENTES | P. C. | OB (IIT X) APRILIS 1609 VIXIT AN.
62 | (OB. HAEC) 15. NOVEMB. EODEM AN. | VIXIT
AN. 37. (Znak č. 6.).
12. HIE LIGT BEGRABEN DER EHR | VEST. CONRAD
ZELLER RO. | KAY. MT. GEWESTER REICHS | CANT-
ZLEY SCHREIBER DEM GOT | GNEDIG UND BARM-
HERTZIG SEIN | UND MIT ALLEN AUSSERWELTEN |
GOTTES EIN FROHLICHE AUFER | STEHUNG VER-
LEIHEN WÖLLE. | IST IN GOTTS ENTSCHALFFEN AN |
IOANNES | TAUFFERSTAG | A. D. MDXCVIII.

(Náhr. úplně zakryt stupni oltáře. Znak č. 7.).

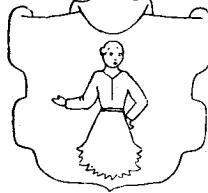
13. Im Jahr 1611. den 6. Februarij | Ist in Gott seelig entschaffen
und liegt alhie begraben der Ernvest und wol | geacht Herr Wolff
Plümb Röm. | Kay. Matt. etc. gewester Hof Liecht | Camerer, und
Bürger der thlainen | Statt Prag, deme und Unns allen | der
Allmechtige Gott ainfroliche | Auferstehung verleihen wolle. Amen.
(Znaky č. 8.)

Před a pod kazatelnou:

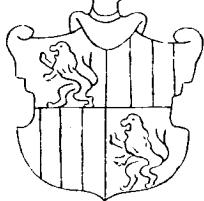
14. Nápis — dnes až na jednotlivá písmena nečitelný — zněl dle
rukopisu:
- NOBILI AC PRAECLARI VIRI DNI AEGIDY | S A-
DELI TRIUM POTENTISSIMORUM IMPERA | TORUM
RUDOLPHI SEC., MATHIAE PRIM., FER | DINANDI
SEC. SCULPTORIS AULICI PRAESTAN | TISSIMI
. . 1625 ANNI EX HAC | AD | ET
MOESTISSIMI MARITI | AFFINIS FRANCISCUS
NEIOMSSEN | FIERI CURAVIT. (Znak č. 9.)

15. NOBILI AC DILECTISSIMAE | CONJUGI ANNAE
 MARIAE NATAE DE VERTEMA 12 IUNY AN.
 1662 PIE | DEFUNCTAE ALYSQ. EX DICTA FAMILIA |
 HIC SEPULTIS MOESTISS. MARIT. | FRANCIS. FERD.
 CAMEL SAC. CAES. MAIES. | APPEL. CONSIL. EIUSQ.
 QUINTAE FILIOLI | PERPETUAE MEMORIAE ERGO
 POSUERUNT. (Znak č. 10.)
16. Alhie liegt Begraben die Edle Chrn | tugent sambe Frau **Leonora Hatzlerin** | ist ein Gebohrne Östermairin welche d(en) | 30. Augustij Anno 1629 Ihres Alters im 52. Jahr Alhie zu Prag in Gott | seligklichen verschieden Dern Sehl | Gott gnedig und Barmhertzig sein und | Ihr Sambt allen Christglaubigen am | Jüngsten Tag ain Fröhliche Außer | stehung verleichen wolle Amen. (Znak úplně vyšlapán.)
17. ANNO. 1620. DEN 16. NOVEMBRIS | IST DER GESTRENGER WOHLEDLER | UNDT. VESTER. WILHELM. VON | NESELLRADT HERR. ZUM. | STEIN. IN. GOT ENTSLAFEN | DESSEN. SELE. GOT GENÄDIG | SEI. (Znak č. 11.)
18. Im 1592 (1602?) Jar den 23 (25?) tag Marci Starb der Edl-
 veste Erzherzog zu Österreich Camer-
 diner " (Znak č. 12.)
- v presbytáři:*
19. MONIMENTUM ISTUD | PRO SE. FRATREQUE SUO.
 PAULO. CHARIS. | NEPOTIBUS. AC POSTERIS. OMNIBUS. ILL. | PROSAPIAE MORZINIANAE. FUNDAVIT | EXCELLENTISS. ET ILL. DNS. DNS. | RUDOLPHUS
 S. R. IMPERII COMES DE MORZIN | DNS. ALBIPOLIS SAC. CAES. MT. | FERDINANDI II. ET III. SUPREMUS | MILITIAE D... D MINO. PRAGAE | N VIII. (Znaky hr. Morzinů, Kyšperských z Vřesovic a Hrzanů z Harasova.)¹⁾
20. SEPULTURA | ILLUSTRISSIMAE | FAMILIAE | COMITUM | STUBICKHIANORUM | A KÖNIGSTEIN ANO. | 1678.
 (Znak č. 13. Srovnej: Sedláček II. pag. 641.)
21. Hoc Monumentum | Illssma. ac Exllma.. Dna. D. Helena
 Barbara | Comitissa a Martinitz Nata | Kosto-

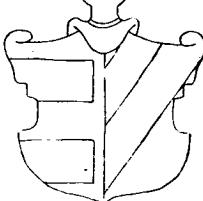
¹⁾ Manželkou Rudolfa hr. Morzína byla Sabina Žofie Kyšperská z Vřesovic, manželkou Pavla, bratra jeho byla Sidonie Hrzanová z Harasova.

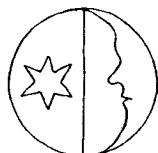
21

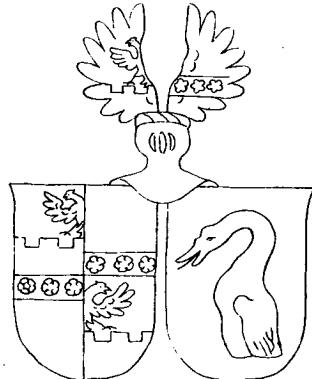
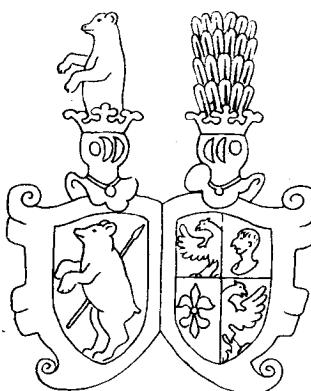
22

25

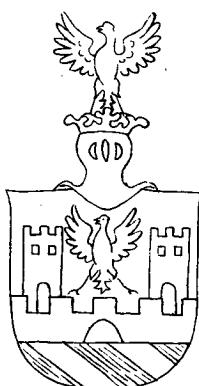
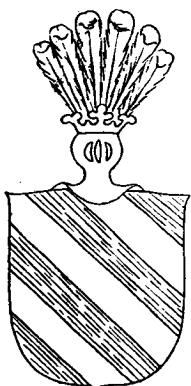

24

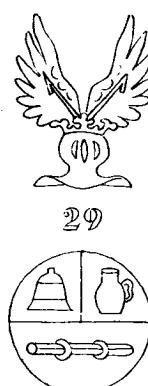
23

26

27

28

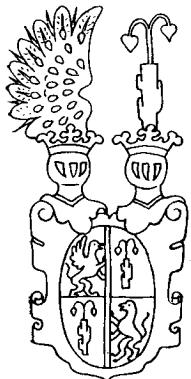

29

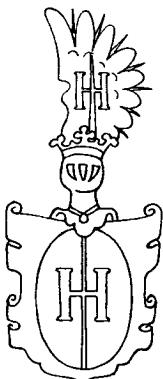

TABULKA 3.

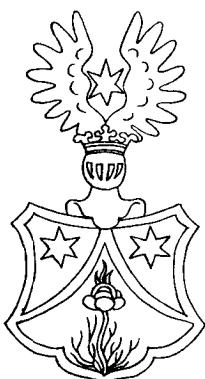
31

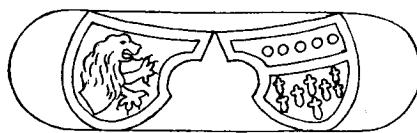
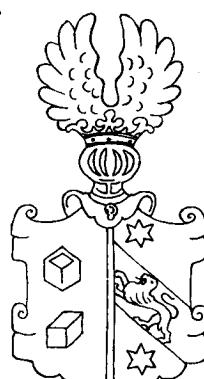
32

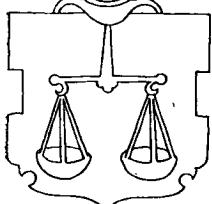
33

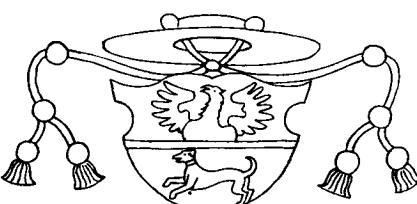
34

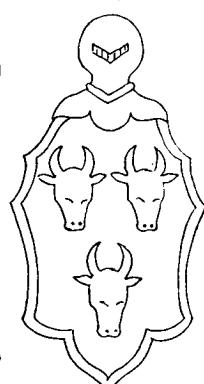
36

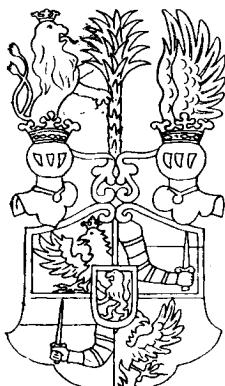
35

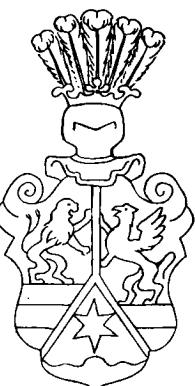
42

37

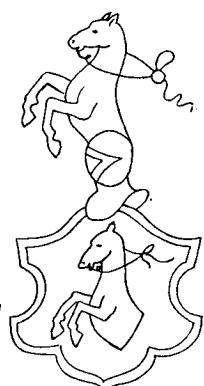
38

39

40

41

TABULKA 4.

MP

m l a d s k a d e Wrzesowitz | Quondam | Illssmi. ac
Excellmi. Domini D. Jaroslai | Comitis A Martinitz Supremi
Burggravý | Et Locumtenentis in Regno Boëmiae C. | . . .
. . . . | Viator ora pro ea.
(Znak hr. z Martinic a Kostomlatských z Vřesovic.)

22. PERVETUSTAE SEPULTURAE RES... ATIO FAMILIAE LOBKOWIZIANAE AO. 1733.
(Znak kn. z Lobkowicz.)
23. ANNO 1663 | JOHANN FREIHER | VON DER CRON | MARGARETHA | FREYIN VON DER CRON | GEBORNE | PIRNBACHIN | OBIJT (14. NOVEMBR.) | IUSTITIA ET PAX | OSCULATÆ SUNT.
(Značky č. 14.)

V pravé lodi: U oltáře P. Marie dobré rady:

24. FERDINANDO VICECOMITI | MEDIO LANensi DIVI RUDOLPHI II. AUGUSTI PUERO INTER | NOBILES POST DAPIFERO PRI | DIE IDUUM SEPTEMBRIS ANNO | SALUTIS MDXCVI VITAE | ANNO XXXIV E VIVIS EREP | TO EI GENERIS... VIIS | CONSUI P. P.
(Znak č. 15.)
25. IN CARNE MEA VIDEBO | SALVATOREM MEUM. | HIC IACET NOB. AC GENE | ROSUS VIR D. JOAN. RIE TAXA | AB INFER. STAREBERG DI | VO RUDOLPHII ROM. IMP. A | CONSILIIS IN CAMERA (AULI) | CA OBIIT ANNO (AETA) TIS SUAE LXVI DIE (20) NOVEMB. ANNI MD (CLXI) V | REQUIESCAT IN (PACE).
(Znaky č. 16.)

U oltáře sv. Justa:

26. Nápis úplně vyšlapán, (znak: č. 17.).
27. Hořejší nápis částečně pod oltářem, částečně velmi sešlý; dolejší nápis velmi sešlý zní: . . . den 16 Februarij ist der Edl(gestreng) | . . . ob Henndl von Donnersmarchl | . . . en Rheyser Rudol | . . Rhey Matthias | n zu jm | worden den — — — — | — — — — — — | (Znak č. 18. Srovnej Sedláček II. pag. 433.)

28. Nápis úplně vyšlapán; (znaky č. 19.).

U oltáře sv. Petra a Pavla:

29. Nápis úplně vyšlapán; (znak: č. 20.).

30. Nápis úplně vyšlapán; (znak: č. 21.).
31. IM JAR CHRISTI. M. D. C. XI. DEN XI. | JANUARII
IST DER EDLGESTRENG | HERR GEORG PUCHL
VON PUCHL | BERG AUF KRUSTENITZ, HOHEN
AU | GEST UND ERNSTEIN ROM. KAY. | MAY. RATH
UND OBRISTER HOF | POSTMAISTER VON DIESER
WELT | ABGESCHIDEN DEME GOTT | UND UNS
ALLEN FIN FROLICHE | AUFERSTEHUNG VERLEIHEN
WOLL AMEN.

(Znaky č. 22. Srovnej Sedláček II. pag. 568.).

V kapli sv. Doroty:

32. SEPULTURA | FAMILIAE DE WACZINOWA.
(Znak hr. Michnů z Vácinova pošlosti starší.) Srovnej Sedláček
II. pag. 530.
33. SALVATOREM EXPECTAMUS | DNUM. NRUM. JESUM
XTUM, AD PHILIPP. C 3 V. 20 | CRYPTA | ILLMORUM
D. D. COMITUM | DE HARTIG.

(Znak hr. Hartigů.)

34. CONDITORIUM | JOANNIS MEN CELII DE
KOLSDORFF | IN TMAN. SAC. CAES. MAIESTATIS
APPEL | LATIONUM CONSILIARY UXORISQ. | CHA-
RISSIMAE DOROTHEAE DE GLAUCHAW |
LIBERORUM NEC NON ILLORUM | LEGITIME DES-
CENDENTIUM | EXTRUCTUM ANNO MDC | XXVI
MENSE MARTIO. (Znaky č. 23.)

V sakristii: v dlažbě:

35. MONUMENTUM | (JACOBI CURTII A SENFTENAU | | D. RUDOLPHI II. IMPERATO-
RIS. . . . | AUGUSTI INTIMI CONSILIARI IM | PERII
PROCANCELLARII ET ANNAE MARiae WEBE-
RIAЕ | AB BISENBERG CONJUGIS QUOD SIBI
SUISQ | VIVENTES CONSTITUERUNT.

36. na zdi:

JACOBO CURTIO A SENFTENAU D. RUDOLPHI
II. IMP. | AUG. INTIMO CONSILIARIO IMP. PROCAN-
CELLARIO | VIRO, QUOD VIRI TESTUNTUR, AD
REMP: NATO | AD OMNEM INTEGRITATEM ET HU-
MANITATEM | A NATURA FACTO OMNIBUS DOCTRI-
NAE PRUDE | NTIAEQ. NUMERIS ABSOLUTO, VARIJS
AD SUMOS | QUOSQ. PRINCIPES LEGATIONIBUS,

QUAS FELICITER | GESSIT, MAXIMEQ. ARDUIS LABORANTIS REIP. | CHRISTIANAE NEGOTIIS, QUAE SINGULARI DEX | TERITATE ADMINISTRAVIT, EXERCITATO DUOB. | LIB. SEBASTIANO ET URSULA HOCCE IN SACELLO | QUOD SIBI SUISQ. IN SEPULTURAM VIX ADORNA | RAT, SEPULTIS, PIE TANDEM NON SINE OMNIUM | MOERORE DEFUNCTO, ANNA MARIA WEBERIA | A BISENBERG CONJUNX, SEX LIB. SUPERSTITUM | MATER MOERENS MERENTI CONJUGI P. C. | VIXIT AN. XL OBIIT MDXCHII.

(Znaky č. 24. Srv. Sedláček II. pag. 496.).

V kapli sv. Barbory:

37. P. M. | CHRISTOPHORO DE CRESPI | DNO.
ALHOSTEL. FERD. II. S. A. | SIGNIFERO DNS. SAMUEL
DE | CRESPI QUINGENTORUM EQUI | TUM SUPREM.
LOCOTENENS | FRATRI DULCISSIO ET INCOPARA |
BILI MOERES AC MOESTUS POSUIT | MDCXXII
(Znak č. 25.)

38. D. O. M. | JOANNI ZINNER I. C. QUI EX CA |
MERA SPIREN. UBI ADVOCATU. DIU | EGIT, BADE-
NAS A MARCHIOE PHI | LIPPO AD PROCANCELARII
MU | NUS DEINDE A D. RUDOLPHO II. | IMP. IN SE-
NATUM IMPERIALEM AU | LICUM ACCITUS IN SIN-
GULARI | UBIQUE INTEGRITATIS AC PRU | DENTIAE
OPINIONE FUIT. VI | RO OPT. PARENTI DESIDERA |
TISS. HIC UNA CUM CONJUGE | MARIA SCHWANCK-
LERIN | ET MAIORE NATU JOANNE | CHRIS-
TOPHORO, TRIBUSQ. | ALIIS FILIIS, QUI ORDINE
| UT NATI, UT MORTUI FUERUNT, CONDITO, LI-
BERI | SUPERSTITES PIETATIS ERGO P. C. | VIX:
AN: LVI O MDXCV. 25 APR. (Znaky č. 26.)

39. Im Jar Christi 1584 den 10 Octobris ist in Gott seiglich
entschlaffen und alhie begraben der Ernvest Herr Jacob Büntner
Rö. Käy. Mt. etc. gewester Registrator bey der Lateinischen
Reichshof Cantzley, deme und Unns allen der Almächtig Gott
genedig und barmherzig sein, und ain fröhliche auferstehung
verleihen wölle, Amen. (Znak č. 27.)

40. D. O. M. [GEORGIO SPIEGELIO MORAVO |
ANTIQUAE RELIGIONIS ET PIETATIS CULTORI | QUI
IN REBUS AGENDIS DEXTERITATEM | DILIGENTIAM
FIDEM | SERENISS. PRINC. MATTHIAE ARCHID.

AUSTRIAECUJUS NEGOTIA IN AULA CAESARIS
GESTIT | PROBAVIT | SUMMORUM VIRORUM AMICI-
TIAS | MERUIT | PRAEMIA VIRTUI SUAE AB HOMI-
NIBUS DEBITA | MORTE IMMATURA AMISIT | VITA
INNOCENTER ACTA | LAUDATISSIMO FINE | AETA-
TE FLORENTI CLAUSA | AD AETERNA PERCIPIENDA
TRANSIVIT | XII. AO. MDCII.] ANDREAS. A
CONSILIIS. SUAM EXECU NTATIS | PER-
PETUUM MONUM CON . . ET H. M. P. E. | MORTUO
... BENE . . . CARE.

41. DEO ABSCONDITO. | ANDRAEAS ERSTEN BER-
GER PETRI F. PETR. . . | MAXIMILIANO ET RUDOL-
PHO CAESS. AUG. . . | A CONSILIIS ET SECRETIS IM-
PERII AULIC(IS) | CUIUS UNIUS INGENIUM | INTER
MAXUMAS OCCUPATIONES ORATO | PHILOSOPHIAE
JURIS SCIENTIAE PAR FUI(T) | PRUDENTIA. FIDES.
ABSTINENTIA | DIFFICILLIMIS NEGOTIIS EXPEDI-
ENDIS | C. GRAVISSIMIS LEGATIONIBUS OBEUDIS. |
SPECTATA ET PROBA EST. | IN FACILITATE AVOTO-
RITATEM GRAVITA | SUAVITATEM ITA TENUIT UT
VIVUS | OMNIUM LINGUARUM LAUDES | NULLA
AMBITIONE AUT INVIDIA UMBR. . . | MORTUUS ANI-
MORUM | DESIDERIA MERU | ERIT. | VIXIT AN. LXIV
MENSEM I. DIES XVII. OB. . . | AN. CHR. MDXCII
PRID. NON. JUL. | SUPERSTITES LIBERI | PATRI OM-
NIBUS EXEMPLIS OPT . . . X TEST . . . | ET AB AU-
GUSTINIANIS SODALIBUS ANN . . . | IUSTA F. C.
42. P. D. C. | JOANNI BAPTISTAE STAMPA CLA-
VE | ENATI ITALO, NOBILI ET EGREGIO | MERCA-
TORI AULICO, IN SPE RESUR| RECTIONIS PIE DE-
FUNCTO D. | SANTINUS ET FRATRES GERM| ANI
CUM LUCTU ME. P. OBIIT [ANNO MDLXXXV., VII.
OCTOB. | VOTUM. (Znak č. 28.)
43. Erasmus G (S?) anfzapf a | d̄ Noricus pater moestiss:
filio | suo primogenito charissimo Se | bastiano p: p: Θ an: M:D |
XLVII Die IIII Septemb: | Qui Juggeronū res gessit Regis ī aula |
Nūc pmit hāc rapto more ſebast humo. (Znak zakryt
dlažbou, pouze klenot viditelný č. 29.)
44. ALHIE RUHET DER EHRSAME HERR | MOYSES
KRAUSE GEWE. ZINGISS. [VERSCHI. IAH. 1656 DE.
19 APR. | SEY. ALT. 45. DESSEN UND ALL. ETC. | EIN
EWIGE RUHE SEY DER ALLMAC. | MEIN FUSS HAT

GEFOLGET SEI | NEN FUSSTAPPFEN UND SEI | NEN
WEG HAB ICH GEHALTEN | JOB. CAP. 23. (Značka 30.)

V dlažbě pod lavicemi:

45. ANNO SALUTIS HUMANAE M —— DIE —— MEN-
SIS AD SEMPITERNAM VITAM MIGRAVIT NOBILIS
ET EGREGIUS D. RULANDUS AB HOLLANT
GRAVIENSIS S. C. M. AULICUS ET NEGOTIATOR IN-
SIGNIS QUI CHRISTO AETERNUM VIVAT. (Znak č. 31.)

v ambitu:

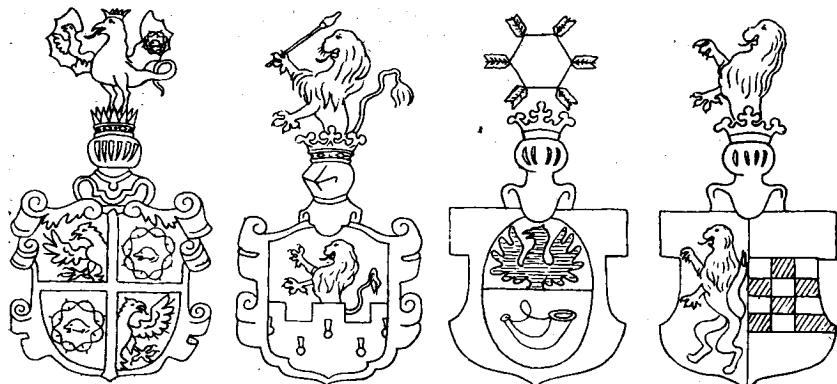
46. NOBILI AC STRENUO VIRO DN. C(O)NRAD O |
DECIO A WEIDENBERG IN WILDENAW
DIVI | RUDOLPHI II. ROM. IMP. AUG. CONSILIARIO |
ET SUPERIORUM (AUSTRIACARUM) PROVINCIA
(RUM SECRETARIO AU) LICO | UXOR ET LIBERI P. P.
OB (II. ANNO) DNI | MDCXIII AE (TATIS SUAE LVI
DIE XXVI) OCTOBRIS. (Znaky č. 32.)

47. Nápis úplně vyšlapán; pouze kolem znaku nápis: Ita parenta-
runt parenti optimo cum patre viduo moesti filii. (Znak č. 33.)

48. Sie liegt begraben der Edl und vest| Herr Andreas Eckstein
Röm. | Röy. Mt. etc. geweseter Hof Zah lambts | Buechhalter so den
24 Aprilis A. 1613 | in Gott seelig entchlaffen dessen und | allen
christgläubigen Seelen Gott | ain sanfste rhue und fröhliche Auf-
erstehung | verleyhe. Amen. (Znak č. 34.)

49. ANNO DOMINI MDCXXV IN DIE S. WEN| CESLAI
QUI FUIT 28 SEPTEMBRIS MORTUUS | EST IN CHRI-
STO PRAECLARAE VIRTUTIS ET | SPECTATAE INTE-
GRITATIS DNÜS. CHRISTOPHORUS WAG-
NER VIR CONSULARIS MINORIS | URBIS PRAGENSIS.
IN CUIUS MEMORIAM MOES | TISSIMA IPSIUS
CONIUNX SIBILLA HOC MO| NUMENTUM AMORIS
ERGO PONI CURAVIT. (Znak č. 35.)

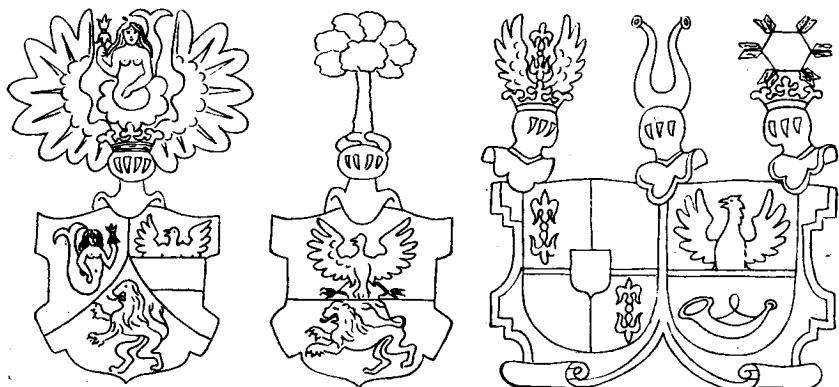
50. D. O. M. S. | R. M. | ELISABETA E IOANNAE
WESTONIAE | NOBILITATE PATRIAEC PRAECLA-
RA | BRITANNAE | SECULI NOSTRI SULPITIAE | CUI
NOMEN DANT LITERAE | ILLIBATI | (MI)NERVAE
FLORIS | SUADEAE DECORIS | MUSARUM DELICII |
FAEMINARUM EXEMPLI. | PENES QUAM DAEDALA
NATURA | OMNIA INGENII BONA | JUDICII DONA |
PRAETER (SEXU)M ADMIRACULUM | E(SS)E (VOLUIT).
| JOANNES LEO (ISENACENSIS) ILLUSTRISS. DUC. |
(B. NS.) ET LUN. NEC(NON) PRINC. ANHALT | CONS.

43

44

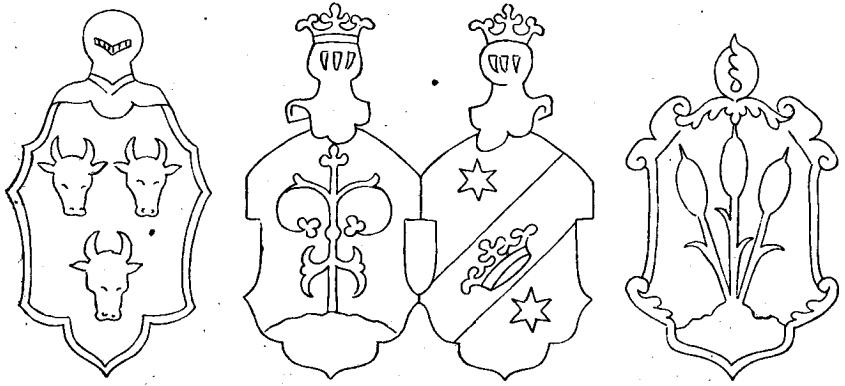
45

47

48

49

46

50

51

TABULKA 5.

MP

ET AGENTIS IN AULA CAESAREA | (CONJUGI SUA-
VISSIMAE) | DESIDERATISSIMAE | PIAE NEQUE IN-
COMPARABILI | PLURIMIS CUM LACRIMIS | D. |
VIXIT ANNOS XXX ET IIII. SEPTIMANAS. | SEPTEM
LIBERORUM MATER EXTITIT, | TRES FILIAS SUPER
TERRAM LIQUIT | QUATUOR FILIOS SUB TERRAM
ANTE SE CODIDIT [OBIT PRAGAE XXIII NOVEMBR.
A. CIOCXII | HIC PIETATIS HONOS HAEC SUNT
PIA VOTA MARITI | HUNC TITULUMENTIS SERVAT
SIBI FAMA SUPERSTES. (Znaky č. 36.)

51. GUTTER TAUSCH, SO GETHAN | DER WOHL EDL
GESTRENGE HERR | JOHANN TAUSCH (WEÝ-
LAND) BURGER | UND WEXEL HERR IN DER | KÖ-
NIGL. KLEIN STAD PRAG. | INSPRUCK DAS VATTER
LAND | HAT ER VERTAUSCHT MIT PRAG | UND DA
WEIS GEHANDLET | DEN HANDEL VERWEXELT |
BIS ER DEN 22. JUNY 1701 IN DEN 45 | JAHRS SEINS
ALTERS DEN RECHTEN WEXEL | ERHALTEN. AUS
DER ZEIT GETRETTEN IN DIE | EWIGKEIT RUHET
ALDA BEÝ S. BARBARA | GDENC DU SEIN VERGES-
NIT DEIN | DER WEXL KOMT AN DICH | TAUSCH
GUT WEXEL WOHL | FÖRCHTE GOTT THUE RECHT
| DAS DIR GOTT MIT IHM VERLEYHE DIE | EWIGE
RUHE | AMEN. (Znak č. 37.)
52. NOBILI ET EXCELLENTI VIRO DNO. ANDRE | AE
MOSTO VENETO, S. C. M. RUDOLPHI SE | CUN.
MUSICO, QUI OBIIT NONIS NOVEM. M. D. C. II. NEC
NON PUDICAE DNAE. LUCIAE DE | FERER MEDIOLA-
NO ORIUNDAE, QUI SPIRI. | CHRISTO, ET CORPUS
TERRAE REDDIDIT VII. I | DUS QUINCT. M. D. C. I.
PARENTIBUS suis | CLARISS. UNA CUM IX. PROLI-
BUS HIC SE | PULTIS, MONUMENTUM HOC FILIUS SU
| PERSTES BERNARDINUS MOSTO, A. A. I. IMP. RUDOL.
II. ET MATTHIAE I. MUSICUS, CUM CON | IUGE SUA
CLARA ALTHAUSIN, IN PERPETU | AM MEMORIAM
MOESTISS. POSUIT. AN. | CHRI. M. D. C. XVII. VII.
CAL. SEPTEM.
53. NOB. PRAECL. VIR UDALR. | AUSTAL DE SALA
LUGANUS | QUI SUB DIVIS ROM. IMP. P. | FERDIN.
ET MAXIMIL. TANDEM ET AUGUSTISS. RUDOL. II.
FABRICA | RUM MAGISTER MAGNA CUM | LAUDE
EXTITIT AD FELICITIO | REM VITAM ANNO DNI |
1597 | X DIE MAII PIE POST UXOREM | ET OMNES
LIBEROS | COMMIGRAVIT.

54. V zahrádce ambitu leží náhrobek se znakem rodu Slavatů; nápis úplně vyšlapaný zněl dle rukopisu:
- Misiavata Baronis de Chlum et Kassem | berg Dni
in Nova Domo Teicz Straze | Novobistri Sac. Caes. Regiaeque
M. e consilÿs] et cubiculis Camereae Bohemicæ prae[sidis
necnon supremi regni Bohemiae | ac. illae. Dnae. Dnae. Luciae
Ottiliae Slavatin | Baronissae de et in Novadomo moestissi |
mum. coujugm. filia Christiania quae ut pri | mum
nata mox post baptizmum desiit mun | do, incepit autem Deo
in aeternum vivere.
- Náhrobky popsané v rukopise, jež nebylo možno zjistit, neboť se pravděpodobně nalézají pod dlažbou nebo pod lavicemi:*
55. Praenobilis & geneross. Dns. Friedericus Guilielmus Georger Abalb rach | regiae Questurae supr[es]. scriba et vir
con | sularis civita (tis) Micropragensis | dum
vigilas mortem ita | horas scit nemo. hoc tamen scito
. | saepius praecogitatam mollius | sternere vale.
(Znak č. 38.)
56. Tumulus | Nobili ac praeclari viri Domini | Georgii Augustini exstrui curavit. Quisquis in exigua hac
Schwind | Claudi indicat urna | Tollitur hac tantum noc capit
urna virum | Pauxilos cineres lapis hic et comprimit ossa |
Est animae tumulus regiae magna Dei | Quod natum e terra
fuerit modo | Terra recepit quod lapsum venit sidere
(Znak č. 39.)
57. Mortalis quisquis es hic siste. Jobst de | Brussl stirpe de
nobili trium Imperatorum | Gem: gente Flandr inco-
lata | Pragas annis LXIII nullius morbi sciens tan | dem supre-
mo mortis ictu concidis hoc in lo | co hoc sub saxo bina cum
Prole quiescit et | requiescit, cui mortalitatis et conjugalis fi |
dei monumentum sive monumentum | velis Veronica uxor ab
Astfeld moest: po | suit Anno Clistiano MDCXXXV mensis
Au | gusti die ultimo.
(Znak č. 40.)
58. Anno 1625 den 29 Septembris ist des Edln u. | gestrengen H.
Christian Dints und Frau | Christina Dint in
eheleibliche Tochter Johan | na Elisabetha
ihres Alters im vierten Jahr | und hernacher den 19. dicti Juny
ist gedachter | ihr Herr Vater Ihrer Gnaden H. H. Adamm
H. v. Wallen | stein etc. Obristen Landhoffmeisters im König-
reich Böheimb | Haushoffmeister H. Christian Dint
seines Alters 39 Jahr | in Gott seeliglichen und in dieses Gott-
haus zur Erden ehrlich bestattet worden, deren Seelen Gott

der allmächtige | eine frohliche Auferstehung und uns allen ein
seeliges Ende | gnädiglichen verleihen wolle Amen. (Znak č. 41.)

59. Venerabilis Reverendissimi | Dni. G u n s G a n d a
n i t t a n | d riae . . . pthonotare | praefecti
. . . Hantanensis | . . . arlekensis . . . |
postea divi | calendas . . . 1562. (Znak č. 42.)

60. Hoc monumentum Filiis P hilippo | J acobo 18 Augusti
An. MDCXIII et | M elchiori F erdinando f ratribus | H abenhrah | Meusis Anno MDCXIV pie
defunc | tis | Dorothea mater deso.
(Nápis tento v rukopise dvakrát uveden, pokaždé na náhrobku
s jiným znakem!) (Znaky č. 43 a 44.)

61. Nobili G e o r g i o H a b e n s c a t t | S ac. C a e s a r. M t i s. Posta-
rum per | regnum Bohemiae magistro | eiusdemque functionis
pri | mariae in aula Caes. admini | stratori de Augusta Domo |
Austca bene merito Dorothea | conjnx moestiss. T. T. | . . .
vixit annos L. | obiit Pragae X April | Anno Dni MDXC.
(Znaky č. 45.)

62. Allhier liegt begraben der | Ernvest Herr C h r i s t o p h L e-
d e r e r | gewest. Kai. Hoffuhrmann. | welcher gestorben den
19 Fe | bruarii 1665 dessen Gnad al | len Christglaubigen See-
len | wolle der allmaechtige Gott | die ewige Ruhe und ein
froh | liche Auferstehung des To | tes und Unsterblichkeit |
verleihen. | O kurtzes Leben, o lange Ewigkeit | Ein Anfang
des Totes und Unsterblichkeit | So in sich hat unentlich Freud
und Noth | Darum ich zu hilf beger ein gnad dir Gott.
(Znak č. 46.)

63. Na též náhrobku z nápisu; hořejší zní:
Nobili & Excellenti | D. G u i l h e l m o M a i e r a G r o s s e-
n a w Com. Pal. | Medicin. Doct. S. C. M. dein Regn. Boh.
XXII. | Anno. Physico ordinario | Inopinata morte magno
omnium ordinum | Sensu e vivis erepto | Anna Maria Schram-
min defuncti coniux | Moestiss. hanc urnam | Amoris et moero-
ris in extincti monumentum | B. M. T. | Obiit XI. Calendas
Oct. MDCXXVIII.

dolejší zní: E l i s a b e t h a e P r e e f i n i a e a b H o l s t e i n
matronae | Lectissimae hic humatae | Udalricus Lilyenblaht ab
Lilyenberg | Senator Brunens maritus mostiss. | P. C. | Obiit
XXXI. X bris. MDCVIII. (Znak č. 47 a 48.)

(Na výkresu tato poznámka: »Tento kámen, jenž ležel pod
kupolí na levé straně mezi oltářem Srdce Pána Ježíše a kaza-
telnou asi střevíc od zdi byl v květnu 1886, když se nová dlažba

z ploten kladla, že ležel kolmo a tudy dlažby rovině překážel, podkopán a o $\frac{1}{2}$ střevíce hlouběji do země zapuštěn a dlažba přes něj dále kladená. Ita testatur P. Maximianus Krupský in Conventu Thomaeo k. T. Prior 28./5. 886.«).

64. S. D. O. M. | Serapia a Salburg Baroniss. Gotfridia Salburgina Ichberg Baronis in Falkenstein lectis. | sima conjunx ex nobili familia Habenscha | tiarum nata. | Femina insigni pietate et reliquis tam | corporis quam animi dotibus ornatissi | ma unacum filio in hoc conditorio quie [scit. Vixit annos XXI menses V dies XXI | Aprilis MDCLX.
(Znaky č. 49.)
65. Anno 1605 den 7 Juni ist in Christo ent | schlaffen Maximilian Wierling dem Gott genad. (Znaky č. 50.)
66. Anno 1611 den 14 May starb der Edl: | Her: Warmund hat zum Walter Thurn Rom: Kai: Watter gewester Rath und Hofbuchhalter | deme Gott gnedig und barmherzig sein | wolle. Amen. (Znak č. 51.)
67. Dle rukopisu nalézal se v kuchyni náhrobek s tímto nápisem:
Anno 1620 den 25. Decemb. war allda begraben der Edl Ge-
streng | Wilhelm von und zu Haimbhausen welcher
in dem Zug als abge| meldten Jahrs Herzog Maximilian von
Baiern die Stadt Prag | eingenomen bairischer Fendrich gewesen
deme sambt allen Christ | glaubigen Gott genadt. Amen.
Dle téhož pramene před olt. sv. Anny:
68. D. O. M. A. | Hic jacet | Ill. Mad. D. Anna Catharina | L. B. De Hartig | Nata comitissa de Walderode
| ac eius filialis | Illmus D. D. Cajetanus de Hartig | cuius illmi.
D. D. fratres | sepulturam sibi erexerunt | in sacello S. Do-
rotheae. | V. et M.
- před olt. sv. Josefa:*
69. D. O. M. | Joannis Baptistae Comitis | Archicineris | . . . obiit 1593. | Prosper filius | . . . Domini. (Dnes až na jednotlivá písmena nečitelný; jedná se o náhr. hr. Jana Bapt. Sfortia z Arco a vnuka téhož Sfortia z Arco, jak pojmenováno v rukopise archivu klášterního Theobalda Grubera »Summa-
rium rerum memorabilium conventus Micro Pragensis Sti
Thomae Ap.« pag. 141.)

Z historie soběslavských rodin.

(Dokončení.)

Rodina *Lekšů*, jejíž poslední potomek, slečna Marie Lekšová, dosud žije, byla v Soběslavi usedlá již na počátku 16. století. Byla to rodina značně rozvětvená a zámožná. R. 1603 Václav Lekeš obdržel přídomek ze Sabinova a po misích jezuitů jest zapsán mezi těmi, kteří Tělo Páně přijali. Tehdy byl v Soběslavi ještě Petr Lekeš, jenž měl 10 strychů polí, Jakub Lekeš a Šimon Lekeš, řezník.

Ctvrtá rodina obdařená přídomek ze Sabinova byli *Smrčkové*, z nichž Řehoř Smrčka byl horlivým stoupencem Českých Bratří a měl spor s tehdejším farářem katolickým, poněvadž bez jeho vůle pochoval po způsobu Pikhartů v kostele sv. Petra a Pavla před oltářem Panny Marie svou dcerušku. Syn tohoto Řehoře Smrčky, Řehoř Smrčka mladší zemřel asi 1638, zanechav po sobě značný majetek, o nějž se rozdělily dcery po něm Žofie *Ovčíčková*, Benigna *Ježková* a Dorota *Grenarová*. Kromě domu a množství polí měl u obce soběslavské 1070 kop míš., u táborské 800 kop a v Týně n. Vlt. na domě Hlavovském 30 kop.

Aničtí z *Vosule*. Jan Anický z Vosule měl dům v rynku a prodal ho Janu Lekšovi na dluh a když neplatil, žaloval ho r. 1574. Byl služebníkem Petra Voka, kterému vína skupoval a i v jiných potřebách platně sloužil a dříve byl duchodním úředníkem choustnickým a zeleckým. Zemřel ranou morovou r. 1582. Vdova po něm pozůstalá Mandelina nechtěla za něho platiti do Hradce a Bystřice vína pro čeládku rožmberskou, z čehož povstal spor, který Soběslavští rozsoudili tak, že jím pan Petr Vok r. 1583 psal, že se domnívají, že on peníze sbírá na hnoji aneb odněkud jinud nenáležitě běže. Mimo vdovu zůstal po něm syn Václav, který byl roku 1626—39 konšelem a měl na náměstí dům. R. 1785 byl v Soběslavi tkadlec Josef Anický. Poslední potomek rodu Anických byla Anna, která se provdala ke konci 18. stol. za kaprála Francouze *Huberta*, rodáka z Mons v Belgii.

Václav *Prokécius* ze Šneberka měl erb rozdělený na 4 pole, 1. a 4. pole modré se stříbrnou kotví, 2. a 3. pole zlaté s modrým šíkmým pruhem a zlatou hvězdou na něm. Klenot tvořil zelený věnec (1628, 6. června: Sedláček, Heraldika II. 580). Sám byl katolíkem, avšak manželka jeho Alžběta Dvořecká z Olbramovic byla víry podobcí. V době pro Soběslav nejtěžší v letech 1624, 1626 a 1627 byl purkmistrem. R. 1629 21./XI. koupil dvůr a ves *Přehořov* od *Veroniky Přehořovské* rozené z *Dlouhé vsi* za 7000 kop míš. a r. 1644 7./XI. koupil od Jana *Mědence* z *Ratiboře* za 5150 kop míš.

Kvasejovice. Byl po válce třicetileté ze Soběslavě nejbohatším; měl 2 domy a 190 strychů rolí. Syn Václava Prokecia Václav Jáchym Vilém Prokecius ze Šneeberka byl na rozumu nedostatečný a r. 1669 bez dědiců zemřel.

O ostatních měšťanských rodinách soběslavských chci podat pouze všeobecný přehled a to v chronologickém pořádku, abych mohl aspoň informovati, od kdy které příjmení se vyskytuje.

V staré době nebyla příjmení, bylo jen jméno křestní a k tomu se připojovalo jméno zaměstnání aneb přezdívka anebo podle osady odkud měšťané přišli. Tak na př. v gruntovní knize z r. 1456 čteme: Janek Kovář, Jiřík Krejčí, Petr Kožišník, Jakub Slon, Jan Nedolívka, Matěj Tintéra, Matěj Třeboňský, Václav Hradecký, Jan Brněnský, Jan Prachatický, atd.

Rodina Makovců. Marta Makovcová učinila r. 1488 odkaz k oltáři sv. Kateřiny a později odkázala trávník k záduší sv. Petra a Pavla.

Rodina Buzků, velmi četná, připomíná se již r. 1480.

Rodina Šlechtů. Pavel Šlechta 1571, Jakub Šlechta v polovině 17. století seděl v městské radě.

Hoffmannů, původně Dvořáčkové. Václav Dvořáček 1583, Daniel Dvořáček byl 1609 konšelem. Zachariáš Dvořáček obecní starší a později ložní rychtář poněmčil v letech 1650 své jméno na Hoffmann. Hoffmannů rodina jest a byla zejména v druhé polovině 19. stol. značně rozvětvena.

Po třicetileté válce vyskytují se jména: Čapek, Vovčička, Ondřej, Bednář, Kolář, Kroupa, Bočanek, Kovář, Zachariáš Markovský, zakladatel kostela sv. Marka. Procházka, Anděl, Kukla, Šitra, Trnka, Chládek, Ferra, Skřivan, Špaček, Zelenka, Brousek Jakub, mlynář, Melichar, Šimek, Aleš.

Při r. 1658 přichází Jáchym Wolgner, Cihlář, Hazuka, Bukovský.

R. 1669 Jiří Březina. — R. 1690 přišel ze Stříbra Petr Lintner a čtyřikrát se oženil.

R. 1705 zakoupil si dům na Táborském předm. Jakub Pokorný.

V roce 1715 byli v Soběslavi Skala, Vodička, Mazáč, Truhlička, Gloss, Tuzwald, Křeš, Bílek, Pokorný, Kopecký, Hamerník, Vanke, Koukal, Mrázek, Koštál, Preis, Fresl.

R. 1731 byl přijat za měšťana Fr. Fischer z Ratibořských Hor.

R. 1732 Šiškovský, později Žiškovský, z Veselí byl přijat za měšťana a r. 1734 Václav Skočdopole z Tábora.

R. 1736 byli na předměstí čtvrtinici: Kašpar Přihoda, Franz Mazanec a Václav Šaifler.

R. 1738 byl přijat za měšťana Jan Khul, pošt mistr z Košic.

Po r. 1785 připomíná se: Preinigr (Preninger), Mašl, Hermann, Eis, Jíra, Jungmann, Roubal, Hájek, Winkler, Širůček, Hamerník,

Postýlka, Celestýn, Melena, Vole, Erichleb, Merz, Erpek, Pařízek, Pleile, Paleta.

Za válek Napoleonských usadil se tam: Němec *Klee* z Prahy, Michael *Marko* ze Štýrska, *Silmon, Streit, Hubert, Brousil*.

R. 1816 přišel ze Strakonic Viktorin *Koniř*.

Rodiny přistěhovalé v 19. století: z Bechyně: Krajíc; Bernadice: Kazda, Váca; Borotín: Křemen; Bukovsko: Holšán; Ceraz: Kostrba; Debrník: Vítků, Hapl, Štěch; Etink Nový: Setunský; Deštná: Svoboda; Domažlice: Suchý; Hlina: Perkous; Hroby: Vacek; Hradec Jindř.: Burda, Doubek; Chýnov: Vorel, Vondruška, Sejk; Chlebov: Houska, Melichar; Chotěmice: Němeček; Choustník: Hubart, Metzl; Katov: Fiala, Kůrka, Klečata, Nestával; Klenovice: Přibyl, Novotný, Turek, Vašta; Koloděje: Ančlik, Mareš; Komárov: Krutina; Krčkovice u Kamberka: Cihelna; Krotějov: Čížek, Smrž; Kvasovice: Božek, Hanzal, Kohout, Kuchař, Novák; Lhota Hrušová: Nohava; Lhota Rybova: Aujezdecký, Jirous, Macháček; Lomnice: Karták; Lžín: Hlaváček, Vránek; Měšice: Šrámek; Mokré: Kalaš; Myskovice: Neruda, Kubálek; Nedvědice: Machula, Míka; Neveklov: Meduna; Nová Ves: Laburda; Písek: Antonovič; Pleše: Kubín; Počátky: Pešina; Praha: Braulík; Přehořov: Bubník, Koukol, Kubeš, Rind, Veselý, Zimmer; Radimov: Jindra; Roudná: Tupý, Vlk; Řípec: Mikoda, Rypáček; Řečice Kard.: Vodrážka, Hejda, Chmelář; Stráž: Březina; Tábor: Burian, Führich, Nebuška, Wurm; Třebiště: Hořejš; Tučapy: Wurmfeld; Turnov: Prém; Veselí: Eleder, Křísa, Menšík, Novák, Dvořák; Vesce: Škoda; Lastibor: Ctibor, Frankenstein, Martinů; Zahoří: Hryzák; Zálší: Chochol, Šťastný; Zaluží: Kulhan; Zaříčí: Klimeš; Zvěrotice: Dolejší; Železný Brod: Fryček.

To jsou dějiny soběslavského obyvatelstva, ovšem jenom v přehledu; jít do podrobností nebylo mým úkolem; chtěl jsem jenom zhruba informovat, jaký genealogický materiál možno nalézti v Soběslavi.

Ondřej Franta, černínský archivář:

Listář Sedčický.

V roce 1927 dodána byla do černínského archivu v Jindř. Hradci registratura rozsáhlého kdysi panství Krásný Dvůr - Mašťov, vzniklého za Černínu sloučením několika do té doby samostatných statků v kraji Žateckém. Jedním z těchto původních manských statků byly Sedčice, ležící asi 4 km na jihozápad od města Žatce, známé po starožitném rodu Sekerků, kteří po sta let tam sídlili a podle sídla také »ze Sedčic« se psávali. Černínové dostali se v držení

Sedčic roku 1628, kdy Kateřina, manželka Kryštofa Kaplíře ze Sulevic, prodává Sedčice Heřmanovi hraběti Černínovi z Chudenic; před tím, do roku 1615 držel Sedčice Asman Štampach ze Štampachu, od něhož je téhož roku kupuje Kateřina Kaplířová ze Sulevic.

Listář, o němž tato statě jedná, dostal se do černínského archivu až r. 1927, kdy jak svrchu řečeno, přestěhována byla obsáhlá registratura panství Krásný Dvůr - Mašťov do archivu. Do majetku černínského dostal se tento rukopis nepochybně při koupi Sedčic r. 1628 s ostatními rejstříky a spisy, které si vyžádala strana kupující od strany prodávající. V kanceláři černínské však tohoto kopíáre pramálo as bylo užíváno. Měl nový majitel hrabě Heřman Černín k službám vlastní své sekretáře znale řečí i právní zástupce, správu rozsáhlých panství obstarávali hejtmané s celým štábem písářů — to, co dříve postačovalo pro privátní i úřední korespondenci držitelky manského statku, to již nikterak nevyhovovalo magnátu s jeho mnohonásobnými styky. Nad to pak kvapem měnily se v těch letech poměry v zemi i na Žatecku zvláště, takže asi nedlouho po koupi statku Sedčic dostal tento listář na hřbetním štítku nové pojmenování »Sedschitzer altböhmisches Conceptbuch« a jako takový uložen a v staletém kancelářském prachu uchován nám zůstal až po dnešní dobu.

Sedčický kopiář jest kniha archového formátu o 136 listech hrubého papíru, vzniklá postupným přišíváním jednotlivých složek papíru a naposled primitivně pergamenovým hřbetem opatřená. Obsahuje 285 opisů listin různého obsahu, z poloviny dopisy a přípisy osob a měst, z poloviny formuláře právních listin; psány jsou až na 3 německé vesměs česky. Založen byl v kanceláři statku Sedčického po jeho převzetí paní Kaplířkou. Na titulním listu zvěčnil totiž písář svoje jméno: Pettr Gebert, anno domini 1615; na jiném místě na straně 47 k podpisu připojuje i své rodiště: »ze Žďáru«. Pod podpisem na titulním listu touž rukou a týmž ozdobným gotickým písmem následuje charakteristický pro ono období zbožný vzdech:

Dej pokoj, Hospodine, za těchto dnův našich,
neb není žádného jiného, kterýžby bojoval za nás,
jedině Ty sám, Pane Boží všemohoucí!

Kdo byl tento Petr Gebert? Nepochybně úředník či písář paní Kaplířové, podle jména rodem Němec ze vsi Žďáru (něm. Saar) u Doupova, který asi na školách Žateckých v českém tehdy prostředí osvojil si jakous takous znalost češtiny, avšak Němcem zůstal ve svém nitru i jako písář paní Kaplířky. Vedle svrchu uvedené zbožné průpovědi české zapsal si v kopiáři 6 moralisujících průpovídek německých, nad to pak pravopis místy dost jasně nasvědčuje, že čeština nebyla přirozeným jeho jazykem. Než buď tomu jakkoliv,

tolik zdá se býti jisto, že Petr Gebert hned na počátku svého úřadování v kanceláři Sedčické, vycituje toho buď sám potřebu neb čině tak na vyzvání své velitelky neb na radu některého pana bratra v povolání pisařském, zakládá si běžnou tehdy pomůcku kancelářskou, sbírku předloh pro své úřadování — svůj Sedčický kopiář. Písmem s počátku dost kostrbatým opisuje si na hrubý papír kancelářský písemnosti dostupné mu v kanceláři Sedčické, svědomitě zaznamenávaje si po přepsání listiny i úplný titul adresáta; jednotlivé opisy čísluje (od 1—285) a místo záhlaví u jednotlivých listin dost primitivně poznamenává si krátce obsah listiny. Opisy č. 1—66 jsou po přednosti písemnosti v kraji osedlých osob šlechtických, datované před rokem 1615; z roku 1615 jsou opisy číslované 67—182, pak následuje as 10 kusů z roku 1616, ostatek jsou již jen čiré formuláře, nedatované a bez jmen a bez data. Písář jistě dostal se do ruky odborně sestavený listář, zanechává zdlouhavého opisování listin soukromých, zaznamenává si jen »formy listů« fedrovních, zachovacích, vejhostních atd. a — kopiář Sedčický k velikému uspokojení písářovu je dohotoven. Dle stavu, v jakém se mi dostal kopiář do rukou, soudím, že bylo ho v kanceláři Sedčické až do r. 1628 pilně používáno, zda jen od Petra Geberta či také ještě od některého nástupce v písářování za vlády Kaplířů, to říci nemohu; do služeb černínských Petr Gebert při prodeji statku převzat nebyl. Zajímavý jest tento kopiář tím, že na něm názorně pozorovati můžeme způsob, jak takový kopiář vznikal, ač ovšem hlavní zájem spočívá v jeho obsahu, a třebaže podobných listářů uchovalo se nám v registraturách různých panství a statků v Čechách i na Moravě více, přece mám za to, že obsah tohoto Sedčického kopiáře zasluguje, aby byl knižně registrován a tak uchován budoucnosti. Písemnosti, které Sedčický písář si tu opisoval, převážnou většinou vzaly nepochyběně za své v rmutných dobách války 30leté, takže tímto listářem uchované dopisy osob a měst umožňují nám aspoň letmý pohled do života kraje Žateckého, dokud sice ještě na sídlech rytířských i ve městech vládla čeština, avšak nejeden náznak v kopiáři samém svědčí, že v brzku střetnou se zde dva světy v urputném boji (č. 97 a 137). Není bez trpké příchuti, že ze tří německých listin v kopiáři (č. 158, 179 a 180) uchovaných vyšla jedna z kanceláře vůdce odboje českých stavů pana Jindřicha Matesa z Thurnu (č. 179). Většinu předloh pro kopiář poskytly písáři Gebertovi listy představitelů starých vladických rodů v Žatecku osedlých a dnes již na mnoze v Čechách vyhynulých, takže rodopisec nalezne v připojeném soupise jednotlivých čísel a jich obsahu nejeden příspěvek k české genealogii. Vedle rodinných událostí (křty, svatby) a vedle záležitostí poddanských byly to hlavně peněžní záležitosti, které zavdávaly tehdejším urozeným pánum podnět k dopisování a ke sporům. Řezané cedule těšily se oblibě nemalé.

Jinou kulturní složkou tehdejší české společnosti, která v kopiáři jest zastoupena, jest duchovenstvo a stav učitelský, duchovní 4 (62, 80, 85, 88), učitelé 15 (78–100) dopisy. Trudné poměry jedných i druhých zrcadlí se v těchto dopisech nepostrádajících při tom zdravého humoru (81, 82, 83). Za větší poměrně počet dopisů osob stavu učitelského v kopiář pojatých děkovati máme panu Adamovi, mladšímu učiteli na školách Žlutických, jehož snad celá korespondence z r. 1615 a 1616 nalezla místo v kopiáři Sedčickém. Mám docela pana Adama v podezření, že jeho perem opravovány jsou v kopiáři různé poklesky pravopisné.

Značný jest počet listin městských, které písář Gebert ve svém kopiáři zachytíl, a ku podivu, opětne ze Žlutic jest jich nejvíce! (25). Snad byl pan Adam také městským písárem ve Žluticích, (v jednom listu matce do Písku chlubí se, že těší se přízni svých pánu patronů) a dal svému známému neb příteli Gebertovi i listiny městské k dispozici pro jeho kopiář. Na každý způsob však dovídáme se z těchto opisů o nejedné zajímavé podrobnosti ze života českých měst v Žatecku a to zásluhou dobrého Němce, Františka Geberta ze Žďáru, písáře Sedčického.

*

V následujícím elenchu zachytíl jsem z celkového počtu 285 listin v kopiáři opsaných v stručné rejstříkové formě 104 opisy s týmž běžným číslem, kterým poznamenány jsou v kopiáři.

1. Jáchym Ondřej Šlik na Věrušickách odpovídá Václavovi ze Štampachu na Valci, že v příští pátek k ohledání mezníků se dostaví, avšak k snídaní na Valeč přijíti že nemůže. Na Věrušickách, 11. Januarij 1603.
2. Nejvyšší purkrabí k žádosti vladyky Jeronýma *Vyskočila* jinak *Bystřického* z *Bystřic* obesílá nejmenovaného rytíře k vydání svědomí v právní pří proti Janovi *Hrobčickému* z *Hrobčic* a na Velkém Pálci na úterý po Všech Svatých. Na Hradě Pražském, v pondělí po Všech Svatých 1577 (4. listop.).
3. Císařský fořtmistr v *Pardubicích* odpovídá nejmenovanému urozenému pánu, bratru a kmotru, na jeho dopis o splacení dluhu, že peníze má připraveny a jakmile se k němu pan *Gerštorf* s rádnou kvitancí dostaví, že peníze vyzdvihnouti může. V Pardubicích, v sobotu po Obětování P. M. 1596 (23. listop.).
4. Purkmistr a rada města Žlutic činí přímluvné psaní k paní Kryzeldě *Kolovratové* z *Lobkovic* o propuštění z vězení jich spoluosedu Mikuláše *Sklenáře*, jenž rukojmí postaví a v jistém čase nevinu svou prokáže. V městě Žluticích, v pátek po památce Mistra Jana Husi 1582 (13. čce.).
6. Císařský reskript k nejmenovanému městu, by spoluobyvateli Matoušovi *Kadaňskému*, jenž od kohos z oddanosti byl obvi-

- něn, živnosti nezastavovali a jeho až do rozeznání spravedlivého ničím nestěžovali. Na Hradě Pražském, ve čtvrtek po sv. Barboře 1593 (9. pros.).
7. Václav Chotek z Chotkova na Žihli intervenuje u města Chýše o výhost pro Mandalenu, dceru nebožtíka Tomáše Šprlíka k sňatku s jeho poddaným z městečka Žihle Janem Lochnarem. Na Žihli, v středu po Mistru Janu z Husince 1612 (11. čce.).
 9. Nejmenovaný urozený pán na žádost vladky Kundráta z Duban a na Liběšicích obesílán k úřadu nejvyššího purkrabství na úterý po neděli Cantate pro dluh ručením za někdy Buriana Šlika z Holic hraběte z Pazounu vzešlý. Na Hradě Pražském, v úterý po neděli smrtelně 1577 (26. března).
 10. Zdislav Myška ze Žlunic a na Polních Mančicích obesílán k soudu komornímu na Hradě Pražském za to, že jeho poddaní z luk Voldřicha Myšky ze Žlunic na Bečvárkách násilně seno odvezli. Na Hradě Pražském, ve čtvrtek po sv. Ondřejí 1574 (2. pros.).
 15. Zikmund Chotek z Chotkova¹⁾) píše Petrovi Koučovi z Kouče o vydání 250 kop č., které někdy dobré paměti pan Jiřík Bírka z Násilí kšaftem bratra jeho Jiříkovi na statku Domousicích byl odkázal; druhou polovici měl odkázánu Kryštof Slovský ze Slovic. Petr Kouč, dohodnul se s tímto dědicem o jeho díl, v držení statku vesel, žádá tudíž Zikmund Chotek jako dědic po zemřelém bratru Jiříkovi Chotkovi o vydání 250 kop. V Touškově, v úterý po Třech Králech 1598 (13. led.).
 16. Chudý student na školách Žateckých, maje se své vrchnosti postavit, prosí nejmenovanou dobročinnou matronu o nějaký peníz na cestu.
 20. Nejmenovaný oznamuje panu Divišovi Slavatovi z Chlumu z Košmberka a na Košmberce, že na sročení, které s ním ve Vys. Mýté na rathouse o Pavla Kováře má, svědky povede. Bez data.
 22. Úředník Jáchyma Libštejnského z Kolovrat na Rabštejně a Libkovicích žádá úředníka panství Chýského, by se ujistil osoby Jana Bečváře, který spolu s jinými poddanými Chýskými v potoce u Libkovic ryby a raky kradl, že si proň pošle. Na Rabštejně v úterý po sv. Trojici 1610 (8. čna.).
V postskriptu žádá týž téhož, by Jiříka Lipoltu, řezníka Lubeneckého a poddaného Chýského na některý den pod střechu schovati dal jiným na výstrahu za to, že rychtáře Lubeneckého Jana Zelendera spolu s Libkovským ovčákem pral.
 24. Cís. dekret, jímž se Anně Žatecké z Vejkřstorfu na Nových Hradech, která se k sročení s Divišem Slavaton do Vys. Mýta

¹⁾ Skladatel »Instrukcí vojenské«.

- ve věci Pavla kováře *Poláka* nedostavila, přísně nařizuje, aby se při počátku soudu zemského na Hradě Pražském se všemi pctřebnými věcmi najít dala. Na Hradě Pražském 1575.
26. Vilém z *Rožmberka na Č. Krumlově*, nejvyšší purkrabí, k žádosti Václava *Ochouzra z Ochouzu* (*Hochauzara z Hochauzu*) na *Pšovlcích* pohání k úřadu nejvyššího purkrabství pana Petra *Novobradského z Kolovrat a na Libkovicích* o dluh 126 kop 40 gr. mís. za 100 strychů ječmene a o škody a náklady z toho vzešlé.
27. Adam Jindřich *Hruška z Března na Peruci* zve nejmenovaného rytíře, strejce svého, k svému svatebnímu veselí s urozenou pannou Voršilou *Elsničkou z Elsnic* v pondělí po první neděli postní (12. března). Na zámku Peruci, v sobotu po Obrácení sv. Pavla 1612 (27. ledna).
28. Jáchym ml. *Hora z Ocelovic a na Velké Černoci* upomíná nejmenovaného rytíře, pana švagra a bratra svého, o dluh 300 kop mís. k sv. Jiří. Na Velké Černoci, v pátek po neděli *Oculi* 1614 (7. března).
32. Adam Henrych *Hruška z Března na Toužetíně, Selmicích a Citolibech* zve Adama starš. Hrušku z Března na *Tvrďcích*, pana strejce a kmotra, k svatebnímu veselí své sestry, urozené panny Anny Sobiny Hruškové s urozeným rytířem panem Felixem *Častovcem Kaplířem ze Sulevic* ke dni masopustního pondělí (2. března). Na Citolibech, ve čtvrtek po Obrácení sv. Pavla 1615 (30. ledna).
33. Štěpán Jiří ze *Šternberka* intervenuje u nejmenovaného rytíře a souseda o výhost pro Evu *Vosrkoglovou* ze vsi *Vidovle*. Na Postoloprtech . . .
34. Jaroslav ze *Vchynic a z Tetova na Krakovci*, místokomorník království českého, obesílá pana Adama *Hrušku z Března a na Tatinném* k odhadu tvrze *Voděrad* se vším příslušenstvím. U desk zemských na Hradě Pražském, v pondělí po sv. Martinu 1609 (16. list.).
35. Kšaft a pořízení Jana Žateckého z *Vejkřitorfu na Novém Hradě* o statku. V pátek po sv. Kateřině 1541 (2. pros.).
39. Václav *Chotek z Chotkova a na Žihli* na místě a k ruce svého poddaného Jakuba Kováře ze vsi *Pastuchovic* posílá ceduli řezancu panu Jáchymovi *Libštejnskému z Kolovrat na Rabštejně* ve příčině zastiření syna Jakuba Kováře od myslivce Rabštejnského Jana *Kozáka*. Na Žihli, v pátek po sv. Linhartu 1600 (11. listop.).
40. Voldřich *Hrobčický z Hrobčic na Pětipsech a Vroutku* píše panu Václavovi *Žďárskému ze Žďáru a na Žďáre* ve příčině krádeže plesnivé klisny, která poddanému z městečka Vroutku Adamovi *Šteflovi* byla ukradena a od téhož ve vsi *Žebletíně*

- u Vavřince *Kellera* byla nalezena a doptána. Na Vroutku, v pondělí po Všech Svatých 1612 (5. listop.).
41. Úředník pana Oldřicha *Hrobčického na Pětipsech* píše panu Václavovi Ždárskému ze Ždáru a na Ždáře ve příčině peněz za prodané obilí (8 strychů) poddaným ze vsi *Hermansdorfu*. Na Pětipsech, na den Hromnic 1612 (2. února).
 42. Úředníci nad záduším v Žatci piší panu Janovi Václavovi Ždárskému ze Ždáru a na Ždáře ve příčině koňského nádobí (postroje) v městském špitále od Andresa *Paura z Hermansdorfu* ukradeného. V městě Žatci, v pondělí po neděli Reminiscere 1615 (16. března).
 43. Jan Jindřich *Oudrcký z Oudrce* interceduje u pana Jana Václava Ždárského ze Ždáru a na Ždáře o vydání spravedlnosti poddanému. Na *Vidhosticích*, dne 21. Februarii 1613.
 44. Rudolf II. k prosbě Jana Zikmunda *Hozlaura z Hozlau* na *Permsgrýnu* jakožto poručníka své nezletilé dcery Eleonory pohání k soudu komornímu Šebestiana Ždárského ze Ždáru jakožto strýce a poručníka nezletilého Jana Václava Ždárského ze Ždáru o 1000 kop, které bába resp. máť Ždárského Anna Ždárská ze Ždáru Eleonoře Hozlaurové byla odkázala. Na Hradě Pražském, v pátek po Božím Těle 1610 (11. čna.).
 45. Rudolf II. k prosbě Anny *Unrurové*, rozené z *Jomu*¹⁾ pohání k soudu komornímu Šebestiana Ždárského ze Ždáru jakožto strýce a poručníka nezletilého Jana Václava Ždárského ze Ždáru o 1000 kop, které bába resp. máť Ždárského, Anna Ždárská ze Ždáru Anně Unrurově, rozené z Jonu, byla odkázala. Na Hradě Pražském, v pátek po Božím Těle 1610 (11. čna.).
 46. Rudolf II. k prosbě slovutného Jáchyma z *Jonu na Otovicích a Neprobylicích* jakožto otce a poručníka nezletilých dcer Doroty a Sabiny z Jonu, pohání k soudu komornímu Šebestiana Ždárského ze Ždáru jakožto strýce a poručníka nezletilého Jana Václava Ždárského ze Ždáru o 2000 kop, které bába resp. máť Ždárského Anna Ždárská ze Ždáru Dorotě a Sabině z Jonu — každé po 1000 kop — byla odkázala. Na Hradě Pražském, v pátek po Božím Těle 1610 (11. čna.).
 48. Jan Činovský a Mikuláš *Herkules*, berníci kraje Žateckého, píší panu Janovi Václavovi Ždárskému ze Ždáru a na Ždáře, že zadržalá sbírka od strýce byla zapravena, berně domovní z poddaných za rok 1608 a 1609 však že třeba ještě odvésti. V Žatci, v den stětí sv. Jana Křt. 1611 (29. srpna).
 49. Filip Čejka z *Olbramovic a na Březince* zve pana Václava Ždárského ze Ždáru a na Ždáře za kmotra ke křtu synáčka. Na Březince, ve čtvrtek po sv. Filipu a Jakubu 1613. (2. května).

¹⁾ Recte »z Jonu«.

50. Šebestian Ždárský ze Ždáru a na Přívlačích píše panu Janu Václavovi Ždárskému ze Ždáru a na Ždáre, by dle dílčí cedule i dle jím vystaveného reversu se ve 4 nedělích u desk zemských najítí dal. V pátek po sv. Dorotě 1612 (9. února).
51. Šebestián Ždárský ze Ždáru a na Přívlačích berníkům kraje Žateckého, slovutným a opatrním pánum Janovi Činovskýmu a Mikulášovi Herkulesovi oznamuje, že berní domovní od poddaných Ždárských za rok 1608 a 1609 pan Jan Václav Ždárský ze Ždáru dle učiněné a spečetěné smlouvy ve Vařích (t. j. v *Karl. Varech*) odvésti jest povinen. Na Přívlačích, ve středu o vigiliu Narození P. M. 1611 (14. září).
52. Šebestian Ždárský ze Ždáru a na Přívlačích oznamuje panu strejci svému panu Janovi Václavovi Ždárskému ze Ždáru a na Ždáre, že na těch 6000 kop, kterými byl mu švagr pan Joachym z Janu povinen a z nichž část, t. j. 1800 kop, panu strejci Janu Václavovi dle dílčí smlouvy přísluší, jemu včerejšího dne něco peněz bylo položeno; proto necht' mu jeho včeti na Ždáre zůstavené na Přívlyky dostaví a sám s dílčí smlouvou, kterou však prve dožádaný svědek smlouvy pan Mikuláš Štolc z Sirštorfu na Haršenku spečetiti musí, k němu na Přívlyky k přijetí a zkvitování peněz aby se najítí dal. Na Přívlačích ve středu po Všech Svatých 1610 (3. listop.).
54. Bedřich Sekerká z Sedčic a na Měcholupech zve nejmenovaného rytíře, pana švagra a bratra zvlášt' milého, ke křtinám synáčka za kmotra na pondělí po neděli Misericordia (14. dubna). Na Měcholupech, ve středu po neděli květné 1614 (26. března).
59. Purkmistr a rada města Chýše moudrým a opatrním pánum přátelům a sousedům zvlášt' milým (Žlutickým) oznamují, že na včerejším jarmarce (v Žluticích) někteří sousedé od Maximiliána Albína, měštěnína Berounského, obstavaňkem byli hyndrováni. Poněvadž pak soused Zachariáš Hranický má se zítra k stání s Kateřinou Mazánkovou do jejich města na rathouz dostavit, proto žádají o sdělení, může-li svrchupsaný soused s přáteli svými tam bezpečně přijít a odejít. V městě Chýšech, ve středu po seslání Ducha sv. 1597 (28. května).
60. Brikcí Štampach ze Štampachu na Minicích a Kněžicích a Václav st. Štampach ze Štampachu na Valči, Skýtalích a Hrádku, vyžádání ve sporu pana Václava Houchauzara z Hochazu a na Pšovlcích s panem Hendrýchem st. Štampachem ze Štampachu na Nepomyšli a Loběticích, panem strejcem, bratrem a kmotrem zvlášt' milým ve příčině Jiříka Frydrycha Friče písáře za prostředníky, položili stranám den do města Rakovníka, k němuž však pro churavost pana Hendrycha st. Štampacha nedošlo; vybízejí jej tudíž znovu, by se v pátek po sv. Albínu do

města Rakovníka s písárem svým Jiříkem Fričem na rathouz k přátelskému porovnání dostavil. Datum ve čtvrtk po sv. Dorotě 1612 (9. února).

61. Maximilian *Albín*, měšťenín Berounský, byl od městské rady i od vrchnosti, paní Kryzeldy *Kolovratové z Lobkovic a na Chýšech* vyzván, aby se na Chýše dostavil pro učiněný od jeho plnomocníka obstavuňk; odpovídá městu, že se mu to nevidí po právu, poněvadž s týmiž dlužníky již před 1½ rokem v Chýšech bezvýsledně jednal, že tedy se nedostaví. V *Berouně*, ve čtvrtk po rozeslání sv. Apoštola 1597 (17. čce.).
62. Kněz Vavřinec *Hendl*, farář *Radičovský*, prosí město *Žlutice* o výtaž z knih trhových městských, co by tchán jeho Jan *Vokřínek* starší za prodaný grunt měl ještě bráti a spolu jako poručník nezletilých svých dětí dává zá pověď na vydání peněz témuž Janu Vokřínkovi, poněvadž od něho slíbeného věna neobdržel. V *Milčovsi*, v pátek po sv. Barboře 1609 (11. pros.)
65. Jan st. z *Lobkovic* píše opatrnlým pánum, věrným svým milým, že již vícekráte poručil, by jen do mlýna při městě mlíti dávali, tolikéž o kupování a prodávání mouky. Kdo by proti tomu jednal, trestání neuje. Datum v pondělí po sv. Řehoři 1575 (14. března).
67. Purkmistr a rada města *Žlutic* intervenují při paní Anně Kateřině *Prehofferové ze Steinsdorfu na Lukách, Týništi a Věrušičkách* o výhost pro Volfa *Kertleře*, mlynáře pod Týništěm, jenž k nim do města na mlýn chce se přiženiti. V městě *Žluticích*, ve čtvrtk po sv. Jakubu Ap. 1615 (30. čce.).
68. Václav *Loch z Prachova* píše panu strýci, že mu dle přání plátna objednal, za něž přijde 1 kopa 43 gr. m. Za poslanou kopu vajec děkuje a navzájem »zeleného čtvrtku« cibuli a křen posílá. V městě *Žatci*, v sobotu po památkce Zvěstování P. M. 1615 (28. března).
70. Purkmistr a rada města *Žatce* přimlouvají se u nejmenovaného rytíře, pana přítele jím laskavého, o zaplacení dluhu jich soušedu a rychtáři městskému Jakubovi *Čeládkovi*. V městě *Žatci*, v úterý po sv. Anně 1615 (28. čce.).
72. President a rady nad appelacemi nejmenovanému městu (Berounu? viz č. 61!) opětovně přikazuji, by ve při Maximiliana *Albína z Berouna* zastoupeného Václavem *Cáslavským* proti Jiříkovi *Vzteklému* podle práva se zachovali. Na Hradě Pražském, v pátek po sv. Kateřině 1615 (27. listop.).
73. Purkmistr a rada města *Žlutic* odpovídají urozenému panu soušedu, že, ač peněz sami potřebují, jemu půjčených 300 kop m. i s úrokem do příštího sv. Jiří sečkat chtejí; žádají však, aby držitele statku v *Radyni* k placení vejrunků přidržel. Ve městě *Žluticích*, v sobotu po sv. Lukáši 1615 (24. října).

74. Purkmistr a rada města Chýše, vytýkajíce Žlutickým ve při Tomáše Šprlíka a Zachariáše Hranického proti Maxmilianovi Albínovi stranickost, určují nové stání na den sv. Augustina. V Chýšech, v pondělí po sv. Vavřinci 1615 (12. srpna).
76. Purkmistr a konšelé města Žlutic dosvědčují, že sbírku sněmem nařízenou vykonali a odvedli. V úterý po provodní neděli 1615 (28. dubna).
78. Jakub *Hercynius Německobrodský*, před tím správce školy v Písku, zve nastávajícího svagra k přátelskému obědu do Písku. V městě Písku 26. Octobris r.?
79. Správce školy *Klatovské* hájí se v přípise na městskou radu proti obžalobám pana *Jakuba Kouska ze Soběticek*, jakoby se na hostině u pana Jana *Peka z Rímků na Bezděkově* nepřistojně byl choval. 1609.
80. David *Gallus (Havel)* Žlutický oznamuje rodičům své vysvěcení na kněze. O bratru *Martinovi* sděluje, že ve škole u sv. Štěpána zůstává. V Novém městě Pražském u sv. Petra na Poříčí ve čtvrtek před sv. Duchem 1614 (15. května).
81. Martin *Havel Žlutický* píše rodičům o svých trampotách s ne-hodným pacholetem jemu svěřeným, že nemůže k nim na návštěvu, poněvadž je bez peněz. V Král. Hradci n. L. 21. března 1615.
82. Martin *Havel Žlutický* rodičům píše, proč jich nenavštěvuje — nemá peněz. U sv. Velkého Štěpána v Novém městě Pražském 13. srpna 1615.

(Dokončení.)

Bob. Petr:

Zapomenutý sedlák-rodopisec.

Severovýchodní Čechy mohou se pochlubit zajisté řadou vynikajících rodáků, jež přízeň osudu obdařila veřejným uznáním ještě za jejich života. Nemenší však jest také počet těch, kteří pracovali tu skromně a nenáročně s velikou láskou k své věci, nečekajíce a nesnažíce se ani v ocenění svých zásluh dosíći šťastnějších druhů.

A jednomu z těchto pracovníků trpělivých a tichých chceme tu věnovati několik rádků vzpomínek, tím spíš, že byl to nadšený rodopisec¹⁾ v poměrech, které nebyly jeho zálibě zrovna nejpříznivější.

Našemu lidu v podkrkonoší je již v kolébce do vínku darována silná láska k rodné hroudě a té zůstal také věren i náš sedlák-rodopisec.

¹⁾ Pod základním kamenem jeho obytného stavení našel se výpis rodomenu z r. 1862.

pisec Jozef Petera z Třebihoště pod Zvičinou. Tam také spatřil světlo světa dne 27. září 1810 jako syn pokrokového a zámožného rolníka Karla Petery, který dal svého prvorozeneho vystudovati gymnasium hradecke pod prof. Klicperou, aby v pozdějších letech 1831 až 1834 vzdělával se na universitě pražské. Na těchto studiích seznámil se vnímavý mladík z podzvičinska s nesmrtelným převcem Máje, K. H. Máchou, byv již dříve v důvěrném přátelství s rodákem miletínským a svým krajanem K. J. Erbenem. Činnost jeho, která nepochybně tady vzala svůj počátek, je vskutku podivuhodně všeobecná.

Již o prázdninách v době universitních studií podnikal s přátely z blízkého Miletína, vzpomenutým již Erbenem a J. N. Lhotou vlastivědné výlety po bližším i vzdálenějším okolí a sám zachránil na svých toulkách za starožitnostmi nejeden cenný kus archiválií, které se dostaly ať již jakýmkoliv způsobem mezi lid. Při této činnosti nezapomínal však ani na živý jazyk lidový: mnohými říkadly a příslovími posloužil dobře Erbenovi, jak korespondence jejich svědčí.

Začátkem měsíce srpna 1834 vrátil se z Prahy do své domoviny, aby svému snad již churavějícímu otci v hospodářství vypomáhal. Než jeho zájem zavedl jej brzy jinam. Již v září t. r. shledáváme se s ním jako vrchnostenským písárem při úřadě v nedalekých Poličanech Bílých. Praktikovav potom půl roku na panství Světlé v Čáslavsku, vrátil se v březnu 1835 do Poličan, kde setrval ve funkci »kancelářského« až do začátku r. 1838, kdy po brzké smrti svého otce v květnu t. r. ujal se rodného statku v Třebihošti.

A snad že již touha historika-rodopisce byla jej zavedla službou do příšeří vrchnostenské kanceláře a panského archivu, či tento zájem byl tu teprve dodatečně probuzen: od té doby shledáváme se v jeho papírech s množstvím výpisů rodových dat, ať již selských nebo šlechtických. Sám poznamenává, že již v l. 1831—1835 činil výpisy z berní role. Vzdělávaje otcovskou zemi, věnoval svoji pozornost přirozeně dějinám selských rodů na dominiu poličanském tím více. Bohatý archiv zámecký, tehdy ještě zachovalý a úplný, poskytoval mu potřebné látky hojnou měrou. Připomenouti dlužno i to, že Peterův zájem historicko-rodopisný živen byl zvláštní shodou okolností i samotnou tehdejší vrchností poličanskou, Frant. de Paula Cecingarem, ryt. z Birnic, který vlastnil četná excerpta týkající se panství poličanského a zvláště pak bohatý materiál rodopisný, po léta rodem shromažďovaný za příčinou prokázání svého šlechtictví.¹⁾

¹⁾ Rodinný archiv ryt. Cecingarů z Birnic ocitl se touto dobou na trhu starožitnostmi. Frant de Paula Cecingar, ryt. z Birnic podporoval na studiu K. J. Erbena. Žil v l. 1785—1855.

Také Peterovi dobrí přátelé a známí: Erben, Lhota, farář Arnold²⁾ a později též archeolog P. F. B. Petera Rohoznický byli mu vzorem pří při jeho práci po výtce rodopisně-badatelské, jíž věnoval vedle pokrokového a nad jiné vzorného rolničení téměř každou volnou chvílkou.

Nemalou měrou, jak již podotčeno, jako rolníka a držitele půdy interesovaly jej pochopitelně zvláště gruntovní knihy archivu poličanského, nově založené r. 1702 tehdejším držitelem panství Frant. Karlem hr. Kotulinským z Kotulína, s přepisy starých dat z konce stol. XVII. A tu také asi, v častých možnostech změn a v změnách osob držitelů selského majetku samotných dlužno hledati hlavní vzpruhu jeho zájmu rodopisného, který rozšířil vedle dějin vlastního rodu, patřícího mezi jedny z nejstarších na býv. dominiu poličanském, na všechny téměř rody usedlé v obci jeho Třebihošti, panství poličanském a okolí. Rodiny šlechtické a erbovní, jímž věnoval, jak ani u Petery není jinak dobře myslitelnou, stejně svědomitou pozornost, pomíjíme při tom mlčením. Probíráme-li se zazloutlými listy jeho z části dochované pozůstatosti v archeologickém museu města Hořic, podivíme se opravdově plí, jíž bylo třeba vynaložiti tomuto neúnavnému zpytatelů, než nahromadil tolik materiálu rodopisného, zvláště uvědomíme-li si, že jako rolník a to velmi pečlivý (psal též články do hospodářských novin) měl též mnoho jiných a zajisté že nemalých starostí.

Nebylo snad jediné ať kratší či delší cesty, aby nebyl prohlédli ve význačnější vsi či městě alespoň kostel a neopsal si nápisu na zvonech neb neprozkomal hřbitovních náhrobků a neobkreslil si erbů a textů památníků šlechtických, byly-li jaké. Trpělivě prostudovával okolní archivy patrimoniální, z nichž největší pozornost věnoval zámeckému archivu poličanskému. A jedině této okolnosti můžeme dnes děkovati, že dochovalo se nám v jeho poznámkách alespoň něco zpráv, tím cennějších, že celý archiv panství poličanského byl v době pozdější spálen. Několik původních listin v pozůstatosti jeho se nalézajících zachránil pravděpodobně pro své sbírky. S nemenší plí pracoval však v okolních archivech farních. Miletínské matriky od r. 1636 a farní matriky kostela lanžovského od r. 1684 byly jím za jeho života několikrát ve svých foliích zbadány a výpisu, z nich máme dnes dle různých potřeb seřazené. Petera při své neobyčejné plí vedle mnoha archiválií jiných čerpal i ze starých cechovních knih města Miletína (konec XVI. st.).

Sic mnoho dat genealogických, zvláště o rodech šlechtických pochodi z Janderových excerpt hořických, ale Petera nespokojil se pouhým opisem. Pokud mu bylo lze, ověřoval data pátráním v pů-

²⁾ Arnoldův rukopis »Gedenkbuch der Herrschaft Weiss- und Roth- Poličan« z r. 1855 nalézá se v majetku obce Poličan Bílých.

vodní literatuře, zvláště časopisech, jež pro svoji historickou knihovnu zakupoval. Odtud pochází též mnoho výpisů o šlechtických rodech z »Pražských novin« 1. čtvrté stol. XVIII. Dle odkazů v jeho poznámkách a paměti současníků chovala knihovna ta ne-li mnoho unikátů, tedy při nejmenším mnoho spisů v historii velmi cenných. Nebylo snad lexikonu, historického kalendáře neb nějaké monografie či historicko-vlastivědného časopisu ať sebe staršího data, kterého by byl sběratel tento nesnažil se získati pro své studium. Knihy Matice české dodával mu Erben. Dle svědectví zemř. přítele Peterova, Fr. Pokorného, musejního kustoda z Hořic, překvapila v zapadlé vesnici tak rozsáhlá knihovna každého, kdo ji spatřil. Nicméně celé její bohatství bylo možno spatřiti teprve při Peterově smrti. Žel však, že větší díl knih byl v zápetí rozebrán lidmi věci neznalými a tak mnohý cenný kus na zmar přišel. Rukopisná pozůstalost zemřelého přenášena v plevních koších, při čemž mnoho paměti z neopatrnosti zničeno. Jak houževnatě lpěl náš rodopisec na svých knihách dosvědčuje i ta okolnost, že žádný ani z jeho nejlepších přátel nedovedl jej pohnouti k tomu, aby sepsáním poslední vůle knihovnu některému ústavu prodal neb odkázal, ač umíral jako stařec téměř 80letý a neženat. Zemřel v Třebihošti, dne 1. května 1889.

Zvláštní zmínky zasluguje též, že psal podrobně, téměř každodenně současné důležité události v domově a celém širém okolí rodné obce, nezapomínaje při tom jako dobrý vlastenec ani na milou mu zemi českou. Poznámky jeho jsou psány v mladém věku německy, v době pozdější správnou češtinou.

Rolnictví, badání rodopisnému, kronikářství, sběratelství a filosofii (překvapují zvl. bystré jeho postřehy při některých sporých otázkách blízkého kostela lanžovského, někdy v Poličanech) zasvětil celý svůj léty a prací požehnaný život. Je dojemné, jak ještě několik dnů před svou smrtí píše o smutném zániku svého stejně orientovaného přítele nadlesního Hrdličky z Miletína v hořické nemocnici, projevuje při tom zároveň obavu, že bohatý kronikářský materiál města Miletína po smrti přítelově zanikne beze stopy. A pozůstalost jeho pak v brzku několika dnů stihl z větší části tentýž smutný úděl ...

Než i to, co se ještě z jeho zápisů ve zbytcích dochovalo, stačí rodopisci, aby si uvědomil, co houževnaté mravenčí píle bylo tu nutno vyvinouti k sebrání tak početného a někdy i různorodého materiálu. Stejně bude tu zajímavostí pro starožitníka a rodopisce jako pro místního historika a přítele folkloru. Vlastivědnému pracovníku v oblasti někdejšího panství bělopoličanského nelze se vynhnouti v badání tomuto bohatému a v mnohem ojedinělému fondu pro místní historii a totéž nelze také beze škody ani rodopisci.

Ale tu nemají už tyto paměti snad význam jenom místní. Pisatel jejich věrně totiž zaznamenával, pokud mu byla známa, genealogická data zvláště o úřednících panských, s nimiž tu na poličanském panství někdy do styku příšel. A nespokojil se jen tím: také osud jejich rodin a příbuzných před příchodem na panství bělopoličanské sledoval a mohl-li, nespouštěl ze zřetele tyto své zpravidla dobré známé ani na poutích za chlebem do míst nových. Jsou tu v některých případech partie do rodinné kroniky dotyčného rodu jakoby přímo připraveny a jsou zajisté dnes tím cennější, že je psal současník a pozorovatel nestranný, oproštěný všech předsudků. Uvážíme-li, že úřednictvo vrchnostenské jako živel fluktuační měnilo místo svého pobytu namnoze velmi často, pochopíme, co pro usnadnění práce rodopiscovy znamená takových několik poznámek.

Tím chtěl jsem stručně jen upozorniti na tento skrytý a jistě méně známý zdroj cenných zpráv rodopisných pro kraj nejen podzávičinský, ale i pro daleko širší okolí jeho (sic méně již) ve snaze, aby nebylo alespoň zapomenuto výsledků práce toho, jemuž bylo již zapomenuto i jméno.

Předpokládaje ostatně, že by nezůstalo bez užitku upozorniti na podobné případy méně známých pramenů rodopisných i jinde, pokud by se ovšem rodopisci při svém pátrání s nimi setkali, ménim v dohledné době po zpracování celého materiálu jmenný seznam osob a míst, o něž jde, případným dalším pátráním doplněný v tomto časopise uveřejnit.

Za svoji zvláště milou povinnost považuji konečně poděkovati p. prof. obchodní akademie Zwiefelhoferovi v Hořicích za nevšední laskavost, se kterou mi vyšel při nahlédnutí do zmíněného materiálu vstříč.

J. Sakař:

Z rodinné kroniky Antonína Jaroslava Puchmajera.

Zakladatelem týnského rodu Puchmajerů, z něhož vyšel náš český básník a veliký buditel, jest Pavel Puchmajer, mistr jirchář. Do Týna nad Vltavou přistěhoval se bezpochyby na lomu sedmnáctého věku. Roku 1709 pracoval své dílo v městské valše jirchářské a při každém počtu hlavním pololetním kladl za užívání této vodní dílny 5 zl.¹⁾). Živnost, kterou v tom čase pěstil se synem Antonínem, skýtala mu ročního výtěžku asi 40 zl. rýnských.²⁾

¹⁾ Počet v archivu městském.

²⁾ Přiznávací tabella v arch. zem. v Praze.

Dobrým pramenem výživy byla i úroda ze čtyřiceti strychů rolí při jeho gruntu čp. 246.¹⁾

Jestě většího požehnání dočkal se mistr Pavel na rozkvětu svého potomstva. Vedle nejstaršího syna *Antonína*, dcery *Alžběty* a dorůstajícího *Filipa Jakuba* zanechal při své smrti roku 1725 dva nedospělé pacholíky, *Jana Baptista* a *Kašpara Melichara*, dcerku *Marii Rosu*, *Annu Marii* a *Helenu Rosu*.

Syn Pavlův, *Antonín*, byl r. 1825 hotovým mistrem cechu otcova. Živil se samostatně ve vlastním domku v ulici Dolního Brašova nedaleko Vltavy; povahy byl však ještě nestálé, způsobuje rodičům dosti hořkostí. V únoru 1725 poseděl osm dní v šatlavě, »že času nočního veliké povyky činil a rychtáři po dvakrát na krchov utekl«.²⁾

Brzy potom umíral otec Antonínův v žalu. Když 17. července toho léta »činil oustní vůli, za dědičku a plnomocnou hospodyně až do zrostu Jana a Kašpara ustanovil manželku, byť i ona se vdala«. Kdyby syn Filip Jakub měl se oženit, tehdy mu máti vydati má so zl. do živnosti na porážku jeho budoucího přídělu. Ostatně dělily se dítky rovným dílem, kromě Antonína i Alžběty; ty otec z dědictví vyvrhl pro přestoupení »přikázání Božího«.³⁾

Po smrti Pavlově držela živnost vdova. Ale také syn Antonín pracoval k své ruce a z otcovského pokárání nebral si, tuším, mnoho k srdci. Léta 1726 seděl zase den v šatlavě, že nazval Řehore Pavlíčka, váženého měšťenina, škůdcem svým.⁴⁾ V ostatním čase v aktech soudu rychtářského se však již neznamená.

Z manželství Antonína Puchmajera s Voršilou vyšel syn *Josef* (* 1725) a *Karel*, zrozený 2. listopadu 1735.⁵⁾ Oba bratří zůstali v Týně nad Vltavou a žili se pod vlastními krovami v Dolním Brašově; Karel v rožním domě čp. 246, Josef podle špitálu v rodném domku (?) čp. 228.⁶⁾ Účinné lásky mezi bratřími nebývalo. Roku 1767 poháněl Karel Josefa do radní světnice před konšely pro dluh 92 zl. rýnských.⁷⁾

Na občanskou čest a mravopočestný život byl Karel Puchmajer velmi žárlivý. Roku 1763 způsobil si dlouhý spor, obviniv poctivého mládence Václava Kunu z noční návštěvy u panny Joanny Procházkové. Obžalovaná panna sice nezapírala, ale hájila se, »že návštěva byla při světle a ve vší počestnosti«. A tak na konci sporu »commissio curialis Karlovi Puchmajerovi pod velkým trestem a

¹⁾ Katastr tereziánský v arch. zemském.

²⁾ Závěť Pavla Puchmayera v Manuálu radním arch. měst.

³⁾ Závěť l. c.

⁴⁾ Manuál radní l. c.

⁵⁾ Matrika křtěných v Týně nad Vltavou.

⁶⁾ Týnské katastry v arch. zemském v Praze.

⁷⁾ Prothocollum rodní od r. 1763 v arch. městském.

pokutou zapovídala o tom kde mluviti a jej Václava Kunu v neslušné vymyšlené podezřelosti držeti.¹⁾

Dne 12. října 1767 oženil se Karel Puchmajer s *Annou Metlovou*. Z tohoto sňatku dne 7. ledna 1769 narodil se manželům synáček *Antonín*, posléze farář v Radnicích u Plzně a organisátor české školy básnické. Kmotrem při křtu pacholátka byl Vojtěch Chrášťanský, nejbližší soused domu otcova a svědek při svatbě rodičův. Svědkem křestním byl Antonín Aukrop a paní Barbora Skluzáková, bohatá soukennice z náměstí.²⁾

Jedna z dcer Karlových, *Joanna*, vdala se r. 1802 za *Jakuba Rattaye*, syna Antonínova.³⁾ Dítky druhé dcery, *Marie*, provdané *Veselé*, byly dědici básníka Puchmajera r. 1820 zesnulého. K žádosti jejich podniklo se v letech 1820–1824 zvlášt' pilné šetření pro ztrátu zlatého prstenu, který zemřelému básníku kdysi věnovala ovdovělá carevna ruská Marie Feodorovna (?), roz. vévodkyně z Würtemberka druhá manželka cara Pavla.⁴⁾ Skleněný pohár z tohoto dědictví pietně chová se v pražské rodině † *Aloise Masáka*, týnského rodáka a vrchního inspektora státních drah.

Nejcennějším klenotem po Velikém Čechu — rodným domkem téhož — chlubili se občané v Týně nad Vltavou. Dne 31. října 1870 ozdobili jej deskou pamětní a od těch časů při každém národním projevu uctili také místo, kde stála kolébka osvíceného vlastence. Krutou ránu přinesl Týnu dvacátý osmý říjen 1899, když prudkým ohněm sežehnut byl dřevěný štit střechy domovní a současně vzalo zkázu i starožitné zdivo.

Nové úhledné stavení, jež nedávno vyrostlo na významném spáleništi, nese opět zachráněnou desku pamětní; není však již rodným domem Puchmajerovým.

Prof. Ota Manoušek:

Předkové dramatického spisovatele Emanuela Bozděcha.

K 90. výročí jeho narozenin.⁵⁾

Kdysi tak slavený, nešťastně zahynulý dramatický spisovatel a výtečný divadelní kritik Emanuel Bozděch pocházel ze staré mlýnářské rodiny na Chudenicku. Jeho předkové byli majiteli starobylého mlýna č. 14 obce Jílova (též Vílova) na bývalém panství

¹⁾ Prothocollum radní od r. 1763 v arch. městském.

²⁾ Matrika křtů a oddaných v arch. týnského děkanství.

³⁾ Matrika.

⁴⁾ Einreichungsprotokoll týnského magistrátu v archivu městském.

⁵⁾ Ukázka z autorovy k tišku připravené monografie: Emanuel Bozděch, jeho život a dílo.

chudenickém v okrese kdýňském. Rodina Bozděchů byla prý přes 300 let majitelkou tohoto mlýna v milé kotlině uprostřed čarokrásných pahorků a nádherných lesů pošumavských.

Podle zápisů matrik farního úřadu ve Slavíkovicích od r. 1787 zjistil jsem jako nejstaršího majitele mlýna *Ondřeje Bozděcha*, * 1737, † 3. 5. 1803 v Jílově, jehož manželkou byla *Rozalie*, * 1734 ?, † 26. 2. 1805 v Jílově. To byli prarodiče Emanuelovi. Měli 4 děti: 1. *Jiřího*, 2. *Alžbětu*, * 1770, † 11. 10. 1788, 3. *Prokopa*, mlynáře v Polence, a 4. *Václava*, městana v Kolovči, jehož syn Bedřich se ve Slavíkovicích oženil s Marií Blákovou z Mezholes 16. 11. 1829. Nejstarší syn Jiří, * ?, † 3. 2. 1836 v Jílově, zdědil mlýn č. 14 a pojal v Kolovči za manželku Rosu (Rozalii), dceru Lembarta Vrby, městana a primátora z Kolovče č. 17. Z tohoto sňatku vzešla i dcera a 9 synů, z nichž 4 v nejútlejsím věku zemřeli. (1. Prokop * 17. 3. 1794, † 2. 5. 1794; 2. Adam * 24. 8. 1795, † 30. 11. 1795; 3. Prokop Štěpán * 28. 12. 1797, † ?; 4. Matěj * 24. 3. 1800, † 24. 4. 1806; 5. Adam, * 16. 8. 1802; 6. Josef, * 5. 6. 1805, † ?; 7. Ondřej, * 29. 11. 1807; 8. Matěj, * 1. 1. 1810, † 14. 1. 1810; 9. Kateřina, * 21. 11. 1811, † 28. 7. 1890 v Brně a 10. Matěj, * 10. 7. 1815, † ? v Praze?). Na živu zůstali jen Prokop, Adam, Josef, Ondřej, Matěj a Kateřina. Nejstarší Prokop přišel se do Rudoltic, Adam i Ondřej odešli do světa. Nejmladší syn Matěj byl prý duševně chorý a praví se, že zemřel v zemském ústavě v Praze. Kateřina provdala se ve Slavíkovicích dne 24. 4. 1837 za Jana Broškovce, * 1801, předáka a cajchmachra tkalcovské továrny v Nové Kdyni a přestěhovala se později do Brna, kdež † 28. 7. 1890. Její muž Jan, psal se v Brně Proskowetz a zemřel tam jako »Kunstweber« 19. 12. 1880. Jejich vnuk Josef * 1870 v Brně, byl inženýrem v Těšíně, ulice Isabellky č. 8. Tak přešel mlýn na Josefa.

Jejich otec Jiří Bozděch byl ještě majitelem selské usedlosti o 70 korcích v Chudenicích. Prodal ji roku 1813 a byl vyplacen pověstnými »černými bankocetlemi«. Státním bankrotem přišel o stržené peníze. Jednu z oněch bezcenných bankovek dal si mlynář za rámeček a pověsil ji na zeď světnice.

Takto ochuzeni, byli dva syni nuceni odebrati se do světa. Napřed odešel Adam jako mlynářský chasník a cestoval po Čechách a přišel r. 1827 do Prahy. Po něm se odebral Ondřej, sotva vyučený, na Moravu. Přišel r. 1825 až do Brna, kde zůstal něco přes tři roky, až ho starší bratr Adam r. 1828 povolal do Prahy. Tam pracoval v »Nových mlýnech« u »Michalovských« a roku 1838 se oženil s Alžbětou (Eliškou) Kirchmannovou z Klatov. R. 1845 stal se měštanem pražským a provozoval hokynářství (krupařství) na Poříčí čp. 1049-II.

R. 1844 ovdověl se dvěma dcerami, Kateřinou, * 1838, † ?, a Amalií, * 1840, † 1892 jako vdova po Josefu Raifovi, obuvníku

v Praze. Dne 12. 3. 1845 oženil se Ondřej po druhé se vdovou Marií Storchovou, roz. Fantovou * 1816, dcerou váženého mydláře pražského. Obdržel větší věno (10.000 zlat. a půl domu) a stal se tak zámožným. Z tohoto manželství pocházely 3 děti: 1. *Ferdinand*, * 25. 10. 1846, druh z mladí básníkova, později mlynář v Unhošti, 2 *Antonie*, * 20. 10. 1849, provdaná za Ferdinanda Semptnera, lesního v Unhošti, a 3. *Zofie*, * 2. 4. 1852, která se r. 1883 provdala za Josefa Justru, hornického úředníka v Rapicích u Kladna.

Ondřej Bozděchovi se vedlo nyní znamenitě a proto také častěji podporoval svého staršího bratra Adama, který se často nácházíval v horších poměrech. R. 1856 přišel však o majetek, prodal svůj obchod v Praze a odstěhoval se do Unhošti, kde si koupil mlýn, zvaný »Suchý mlýn pod Unhoště«. Zde vedl život plný práce, útrap a strastí. Žena mu zemřela na cholera za pruské války a syn Ferdinand vážně duševně ochuravčel. V tomto mlýně zemřel 25. 1. 1881, předav jej synu Ferdinandovi, který se 14. 5. 1870 oženil s Teklou Pelcovou v Unhošti a který předal pak mlýn svému synu Antonínu * 1874.

Jak jsem se již zmínil, převzal po otci Jiřím, zemřelém 3. 2. 1836 v Jílově, Podvívovský mlýn v Podšumaví Josef, o jehož rodině jsou jediné zápis v matrice Slavíkovské fary a také jen do r. 1841, kdy se asi Josef se svou matkou Rozalií neznámo kam odstěhoval, prodav před tím v duševním pomatení rodinný mlýn za 7.000 zl. str. jakémusi Šofrounovi. Vypravuje se, že jeho žena Anna, dcera měšťana Josefa Heise z Klatov, nechtěla na mlýně hospodařit a to jej rozrušilo. Všechny výstrahy byly marné — o odstoupení od smlouvy nechtěl nic slyšet. Místnost u notáře prý dokonce opustil bez klobouku. V Jílově se mu narodily 3 děti: 1. Alžběta, * 14. 10. 1838, † ?; 2. Veronika, * 6. 4. 1840, † ?; a 3. Jakub, * 26. 10. 1841, † ?.

V tomto starobylém mlýně Podvívovském č. 14 obce Jílova, v tichém a milém, šumícími lesy zarostlém kraji chudenickém, narodil se otec spisovatele Emanuela Bozděcha, krupař Adam Bozděch dne 16. srpna 1802. Jako ostatní synové musil i on otci ve mlýně pomáhat a po roku 1820, co mlýnářský tovaryš odebral se na cesty po Čechách. Asi roku 1827 usadil se v Praze. V Duchovní ulici, tenkráte »Černé«, na Starém městě čp. 903-I. otevřel si krupařství a bydlil pravděpodobně ve vedlejším domě čp. 904-I. Povolení k provozování krupařství, nebo jak se tehdy tomu říkalo: »Grieslergewerbe«, obdržel dne 24. září 1836, čj. 50.968. Krátký čas po té oženil se s Marií Majdalénou, dcerou Antonína Hostomského, měšťana a mistra pocitného řemesla obuvnického v Selčanech, a Anny rozené Bartoňové. Povolení k sňatku, který se světil 7. února 1837 ve farním chrámě sv. Haštela v Praze, dalo panství zvolenoveské (21. 1. 1837, č. 65). Majdalena Hostomská, jež se 8. července 1802 v Sel-

čanech č. 20 narozena, přišla záhy do Prahy do služby a sloužila před sňatkem u jakéhosi gymnasiálního profesora Nikrle.

Z tohoto manželství pocházely čtyři děti: 1. František, * 7. 11. 1838, 2. Majdalena, * 27. 12. 1839, 3. Emanuel, * 21. 7. 1841 a 4. Františka * 29. 10. 1842; vesměs se narodily v čp. 904-I.

František byl právníkem a velice nadaným žurnalistou, říkalo se o něm, že bude druhým Havlíčkem; zemřel mlad na chorobu, kterou si přinesl z vězení dne 5. února 1865 v Hradební ulici č. 12, Praha I-766. O dceři Františe nenalezl jsem žádných dat v Praze, nevím, co se s ní stalo. Nikdo z příbuzných ji neznal a v pražských matrikách není její úmrtí zapsáno. Majdalena vyučila se deštíkářství a zemřela po sebevražedném pokusu ve všeobecné nemocnici dne 25. října 1890. Emanuell, básník, zmizel z domova a pravděpodobně zahynul ve Vltavě dne 10. února 1889; byl dne 13. 6. 1893 prohlášen za mrtvého. Otec Adam zemřel již dne 1. července 1876 v Praze ve Smečkách č. 15 (II. čp. 1312) prý v návalu choromyslosti. Všechny přežila matka Majdalena, která zemřela ve stáří 89 let, dne 2. prosince 1891 v městském chudobinci u sv. Bartoloměje ve Vyšehradské ul. č. 18.

Podávám pokus o sestavení rodokmene rodiny Bozděchovy, snad později se mi podaří jej doplnit, naleznu-li bližší zprávy. Tato stat je úryvek z mé monografie »Emanuel Bozděch život a dílo«.

Hlídka našich rodopisců.

Rodinná kronika a její »neznámo«. Psátí rodinnou kroniku není snadno. Člověk se musí nejprve seznámit se vším, co k tomu potřebuje. Což pak teprve stránka praktická! Kolik třeba času, práce, hledání, informací a j., nežli získáme potřebný materiál! Kolik závad a překážek se nám staví v cestu! Když potom člověk své nálezy dá dohromady, a když mu roste pod rukou kniha, často musí mnoho a mnoho nerozluštěných nálezů zapsati a označiti je běžnou frází »neznámo, kdy — odkud — proč — zač — kam« a pod. Není to ani jinak možno. Každému z nás se tato okolnost přihodí. Až později, třeba po letech, kdy máme již znalosti, zkušenosti, přehledy, znalosti genografických pramenů v archivech, na farách, v museích a jinde, rádi pročítáme svoji kroniku a zkoumáme, zdali snad nyní bychom nemohli rozluštiti to některé »neznámo«, jež někteří nazývají též »mrtvým bodem«. A opravdu člověk neodolá, neboť zde může vyzkoušet svůj důvtip ve vyšší genografické matematice; nemžou věc ovšem nerozluští nikdy, a na to ostatní obyčejně přijde náhoda. Náhoda je klíč k témti záhadám; najdeme-li tento klíč, pak se nám to obyčejně zdaří. Trpělivosti a vytrvalosti však především třeba.

Uvedu ze své genografické prakse konkretní případ. Můj předek Václav Horníček, měšťan a řezník v Kroměříži, koupil si r. 1755 hospodu v Tlumačově. Sotva se však sem přestěhoval, zemřela mu počátkem července 1755 žena Kateřina. V srpnu r. 1756 zapsán jest v matrice křest jeho dítěte z druhého manželství, v němž pojal za manželku Mariánu; »neznámo, čí byla a odkud pocházela«.

Jedině co se dalo předpokládat, bylo, že se oženil na podzim r. 1755. Hleděl jsem sice zjistit, zdali snad v některých matrikách, do nichž jsem měl příležitost nahlédnouti, není sňatek uveden, ale nenašel jsem nic.

A tak »neznámo« zůstalo asi 17 let nerozluštěno. Až loni, pořizuje si věrný opis matrik tlumackých, *náhodou* při listování spatřil jsem v rubrice »Patrini¹⁾ typicky psané H; ihned jsem se na to blíže podíval a ejhle! Čtu²⁾ v zápisu z 1. června 1767: »Anna, Viti Dvořák filia, soror cauponissae Tlumacž. Mariannaē Hornicžkin«. Tedy náhoda! Tak zde mám, co jsem hledal: Druhá žena Václavova byla dcerou Víta Dvořáka. Měl jsem to za zlé, že pan farář, když ten příbuzenský poměr tak důkladně vypsal, že nenapsal, odkud Dvořák byl.

První myšlenka k dalšímu pátrání byla: zdali snad není Anna Dvořáková ještě někdy uvedena kmotrou, a zdali snad tam není pojmenováno, odkud je.

Našel jsem sice ještě jeden zápis, ale pouhé jméno a nic víc. Pátral jsem dále, a již vůbec nic jsem nenašel. Tedy celkový výsledek nebyl tak značný. Zjistil jsem jméno rodné, zjistil jsem jméno otcovo, zjistil jsem, že Mariana měla u sebe svoji mladší sestru, ještě svobodnou, jež patrně své sestře vypomáhala v domácnosti a při obsluhování hostí.

Tu jako blesk kmitla mi myšlenka: Cherchez la femme! A v záptěti druhá: »U každé ženy hledejte vždy to ženské, její věčně stejnou touhu dostat se pod čepec!«

Další myšlenky jsem již pronesl hlasitě. »Pane faráři, víte, já si myslím, že ta Anna Dvořáková zde u sestry nadarmo nebyla. Možná, že to byla šikovná dívčina, která se hezky v šenkoveně protáčela, někomu padla do oka, no, a že to skončilo čepcem. Buďte tak laskav, pane faráři, dejte mi svatební matriku, podívám se na to!«

Pan farář, jenž byl svědkem mého dosavadního zklamání, velmi ochotně mi donesl matriku.

Nastalo napiaté ticho přerušované obracením starých listů. Tak, heureka! Zde to je! Hleďte, již to mám! Ve všech dobách u každé ženy hledejte to ženské! Svatbu! Zde to máte! Opravdu jsem to našel:³⁾

»1771, November 7.

Honestus adolescens Ignatius filius post Xtum Josephum Richter, civem Holeschoviensem, cum honesta virgine Anna, filia Viti Dworžak, incolae Tischnovicensis.

Testes: Wenceslaus Horniček caupo Tlum. et Franciscus Dolležel gaz. Tlum.

Locus: Tlumacžovii, Nrus dom: Sponsus 5, sponsa 90«.

Tak zde to je! Onen matriční křestní zápis r. 1767 mi udal, že Anna Dvořáková je sestra ženy Václava Horníčka. Bez něho bych si nikdy nebyl povšiml tohoto svatebního zápisu, nikdy bych si nevysvětlil, proč můj předek Václav Horníček byl svědkem tohoto sňatku a proč nevěsta měla svatbu na naší hospodě č. 90.

Co hlavního, že jsem zde teprve našel doplněk dlouho hledaný, totiž, »incolae Tischnovicensis«. Tedy Mariana, dcera Vítka Dvořáka »incolae Tischnovicensis«.

Moje velká radost trvala však několik vteřin. Povšiml jsem si, že ve slově *Tischnovicensis* další písmenko za Ti je nějak divně psáno, že se podobá »j«. Či snad je to Ty, nebo Tie, kde »e« je svisle přeskruňuto? Bud' je to *Tijsch*... nebo *Tiesch* nebo *Tie* (s přeskruňtým e). Co je to tedy? Těšnovice? Tišnovice?

Nyní začala další »honba«. Ihned na druhý den jsem si zajel na faru do nedaleké obce Těšnovic. Hledal jsem svatby r. 1755–56.. nic. Myslil jsem i na Tišnov, napsal jsem tam; ač ochotně mi odpověděli, přece mě nijak nepotěšili: prý jím všechny matriky do r. 1785 shořely. Co nyní? Obrátil jsem se dotazníky asi 20 far kolem Těšnovic, probíral jsem Mor. Vlastivědu pátraje v jednotlivých svazcích po jméně Dvořák, ptal jsem se v zem. archivu v Brně na Ter. katastr, přiznávací tabely z r. 1755, ale marně; nic a zase nic. Nikde o sňatku dcery Dvořáka neveděli a Dvořáka neznali.

A aby mě tak trochu osud poškádlil, nastrojil mi skoro komickou náhodou: dostal jsem odpověď v pěkné slovenštině, kde se mi pan farář omlouvá, že opravdu zápis u něho nelze najít a že se mám obrátit na biskup. úřad v Košicích. To jsem věru nečekal, že by se předek Václav oženil na Slovensku. Podíval se důkladněji zjistil jsem, že pošta můj lístek omylem poslala do jedné obce na Slovensku dosti podobného jména obci z okolí Kroměříže. Příšerně se zamotávající historie se mi tedy rázem zjednodušila a já jsem si oddychl.

Nastalo stadium klidu. Neodkladné jiné práce nedovolily mi, abych se mohl genografii věnovati. Až nedávno, prohlížeje něm. mapu Moravy, spatřím jméno Tischnowitz! Co to? Vždyť je to přece náš Tišnov. Tak tedy to latinské adjektivum *Tischnovicensis* znamená Tišnov, jsouc utvořeno z názvu německého a nikoliv z českého? Teprve nyní se mi rozbřesklo, že jsem zapoměl, že Tišnov je německy *Tischnowitz*.

Tak znova do toho. Jako na zavclanou kmitla mi hlavou druhá spasná myšlenka: opisy matrik v konsistoři! Ano, víme, mají tam opisy matrik, jež farářové posílávali každoročně do konsistoře.

Napsal jsem do Olomouce. Nemají prý je, ale snad prý budou v Brně. Napsal jsem do Brna: mají je, ale až od r. 1778. Napsal jsem znova do Olomouce, kam se tedy poděly: že prý bohužel nemohou udat.

Dále jsem již nekorespondoval a maje právě dovolenou zajel jsem do Brna do konsistoře, kdež mi se zvláštní ochotou dali o Tišnově, co tam měli, totiž opisy počínající r. 1778.

A věru nejel jsem nadarmo. V opise z r. 1778 jsem přece našel něco: zápis sňatku Ignáce syna nebož. Vítá Dvořáčka, měšťana a řezníka v Tišnově čís. 118.

Tak tedy zde je potvrzeno, že skutečně Vít Dvořáček (a nikoliv Dvořák) byl incola Tischnovicensis. Zde jsem pochopil teprve, proč ve slově tom bylo v »Tie« písmenko »e« přeškrtnuto, aby nepovstala mýlka s Tiešnovicemi = Těšnovicemi u Kroměříže.

Získav tento nález zašel jsem si přímo odtud do zem. archivu a tam jsem v Ter. katastru v Tišnově opravdu našel Vítá Dvořáčka v Přiznávacích tabulkách z r. 1755 též (s poznámkou, že je řezník).

Tím jsem rozluštěl opět jedno »neznámo«. Více jsem nedoufal, že ještě najdu, neboť matriky shořely a jiných zápisů není. Ostatně mi to mohlo stačiti. Ale po půl roce, kdy jsem na tuto záležitost skoro už zapomněl, dostal jsem z oněch 20 dotazníků na okolní farní úřady odpověď obsahu opravdu překvapujícího. Píše mi vld. p. farář z Malenovic takto:

»Dne 2. září 1755 sezdán byl zde Václav Horníček, měšťan z Kroměříže, řezník a hospodský v Tlumačově s Mariannou, dcerou Vítá Dvořáčka, měšťana a řezníka v Tišnově.«

Moje domněnka se tedy potvrdila. Proč ovšem nebyla svatba v Tišnově, to dosud nevím; ale pokusím se toto nové »neznámo« časem rozluštiti.

Článek tento není psán pro odborníky, nýbrž pro nás diletanty k poučení a k povzbuzení v práci. Nemůže každý diletant-genograf býti školeným odborníkem a odborníci musejí se smířiti již s námi, s našimi methodami a s naší prací, i když není právě lege artis.

Dr. Ignác Horníček

P o z n á m k y.

¹⁾ Kmotři. ²⁾ Anna, dcera Vítá Dvořáka, sestra tlumač. hospodské Mariany Horníčkové. ³⁾ 7. listopadu 1771 (sezdán) počestný mládenec Ignáč, syn nebož. Josefa Richtra, měšťana v Holešově s počestnou pannou Annou, dcerou Vítá Dvořáka, obyvatele T. Svědkové: Václav Horníček, hospodský v Tlumačově a František Doležel, podsedník v Tlumačově. Místo (sňatku) v Tlumačově. Čís. domu: žen. 5, nevěsty 90.

Obrázek ze života staročeských mistrů soukenických. Naše vlast ode dávna proslula značným množstvím rozmanitých řemesel a živnosti. Zikmund Winter shledává takových v zánovních městech českých do vymření Přemyslovců při nejménším čtyřicatero. Arci města byla již živel nový, cizí, německý a také řemesla městská byla cizí. Ovšem již před tím chovali Čechové na dvorcích ovce, brali jim vlnu a robili z ní látky. Látky tyto však byly hrubé, tak jak vypadá látka když se z vlny upřede. I dnes hlavní a nejdůležitější prací u těchto surových látek jest jejich úprava, čili appretura. Tak jako hospodyně, když vypere prádlo, nenechá je tak, nýbrž žehlením, škrobením a skládáním dodává mu náležitého vzhledu, tak i látna vyrobená musí se práti a podrobovat velkému množství úkonů, z nichž pozůstává její úprava. Když Přemysl Otakar II. zakládal města, volal do Čech a na Moravu flanderské soukenníky, kteří z výborné vlny domácí i anglické dovedli robiti sukna tak výtečná, že i Němci i Francouzi od nich se učili. U nás průmysl soukennický tak mohutněl, že i vývozu se stával schopným. Vývoz ten mnohde v cizině vzbuzoval obavy jako za našich dob vývoz obuvi Baťovy. Již r. 1304 vévoda brunšvický českým obchodníkům se sukny barvenými i nebarvenými stanovil celní podmínky.

Města v Čechách bývala na počátku uzavřené hospodářské organismy, byla živlem cizím a měla své vlastní německé právo. To bylo ovšem anomalií v zemi zcela české. Převrat husitský byl zvratem této rovnováhy nestálé. Po vojnách husitských byla města tato počeštěna, přiblížila se dvěma vyšším stavům, a dostala i svá práva, která později zpracoval věhlasný právník klatovský rodák Pavel Kristián z Koldína, kancléř Starého Města pražského, jenž roku 1569 vydal proslulá Práva městská království českého. Tehdy již mistři čerti, kteří po válkách husitských provozovali svá řemesla volně, byli semknuti v pevné cechy. Kdekoli se ocitlo pohromadě několik řemeslníků stejného oboru, všude se sdružovali, vypracovali si svá statuta cehovní nebo odjinud si taková vypůjčili a donesše je na radní dům k vrchnosti, žádali za jejich potvrzení. Tím si zajišťovali monopol výroby a odbytu. Jedním z hlavních důvodů tohoto počinání byla ovšem bázeň před soutěží cizí. Ovšem měly cechy i význam jiný, jako bylo podporování vzájemné, zajištění práce a co hlavního, zajištění solidnosti práce. Statuty bývaly někdy hodně přísné a dílo nevhodné nebo falešné bývalo opraveno, čemuž třeba rozuměti, že bývalo zničeno, často spáleno, jindy, když nebylo příliš špatné, bylo rozdáno chudým. Přísnost tato se však nevztahovala na sukna na venek vyvežená, takže dvě míle od města se falešným dílem směli šidit venkováne. Nicméně bylo nutno zakrýt znamení hanby, které cehmistři do díla špatného nastříhávali. Přešpatné sukno často »o hřbet soukenníkův natrhali«. Ovšem jed-

nalo-li se o vývoz obchodní, byla revise velmi tuhá. Na sukna přibíjeny cechovní či městské cejchy a pečeti. Zvláště dobré kusy dostaly pečeť do předu, sukna druhé kvality pečeť do zadu.

Od konce XV. století u nás soukennictví upadalo, soutěž ciziny byla přílišná a domácí vlna se nemohla vyrovnat vlně cizozemské. Soukenictví flanderské stále ještě bylo nedostížno. Nalezl jsem v letopezech svého rodu zajímavý doklad k poslední fázi tohoto boje mistrů českých s mistry flanderskými. Obě strany byly mými pradědy, takže mi jest tato vzpomínka vzpomínkou pietní.

Moje prabába *Elisabeth de Bois* přišla kolem roku 1680 do Libědic u Kadaně. V Kadani byl od dávna silný cech soukennický a její synové *Lambert* a *Mathias* vyráběli karmelitánům jemná sukna a flanely na způsob hollandský. Po smrti své matky r. 1702 nezůstali dlouho v Libědicích, nýbrž stěhovali se brzy po roce 1704 do Týna n. Vlt., kde pracovali pod ochranou hraběte Breuera. Měli však této ochrany zapotřebí, protože domácí mistři z obavy před soutěží jim zapovídali pracovati a nechtěli jich uznati žádajice, aby se napřed u nich vyučili. Když *Matěj* z Vltavotýna odešel do Budějovic, kde se podruhé oženil s *Annou Klárou*, dcerou sedláče *Martina Weidmanna* v Židovské ulici, bylo mu zakázáno hotoviti jemná sukna a cech mu pohrozil zabavením zboží, nebude-li vyráběti hrubá sukna česká. V archivu ministerstva vnitra jsou uloženy dotazy vídeňské vlády, proč se v Čechách nehotoví tak jemná sukna jako v Anglii a Hollandsku — a zatím tito cizí mistři nesměli své umění ukázat. Také *Lambertovi* hrozila podobná pohroma. On i jeho zeť *Petr Mayster* byli velmi těžce pronásledováni zdejšími cechy, které je nechtěly přijmouti a zapovídaly jim pracovati. Také *Lambertův* žák *Jiří Warzel* ze Zákup musil trpěti podobně. *Lambert*, nemoha to pronásledování snášeti, obrátil se na Commerzkollegium v Praze, kde žádal, aby pro mistry cizí byl ustanoven řádný cech, který by byl spojen v jedno s cechy zdejšími. Ale zdejší mistři nepovolili a *Lambert* se vrátil s nepořízenou. Cechy se jaly cizí mistři vypovídati a tu v době, kdy znova z Vídně přišla nová výtká na špatnou kvalitu českých suken, tu samo Commerzkollegium vylíčilo smutný stav cizích mistrů a doporučilo, aby pro ně byl založen nový cech, který byl nazván *Kniestreicher und Pettanmacherzunft*, t. j. cech soukenníků hollandských, kteří hřebelcovali vlnu dvěma hřebly z tenkého drátu rukama na kolenách a řepkovým olejem ji navlhčovali, aby se dala jemněji přísti. Bylo již na čase něco učiniti, protože se na mnohých místech dálka velká bezpráví. Tak v severních Čechách si založil továrnu na jemná sukna *Jan Femmrich* r. 1717, kterou mu dal r. 1721 hrabě Kounic na nátlak cechů rozbořiti. Roku 1727 odebral se *Lambert* do Bois s *Jiřím Warzem* do Vídně, kde však napřed obdrželi jen sliby. Nicméně byl však 21. června t. r. vydán patent pro roztěrače na koleně a

staršími cechu byli jmenováni *Lambert* a *Mathias de Bois*, *Peter Mayster* a *Jiří Warzel*. Po rádeček cehovní, jehož původcem byl můj prapraděd *Lambert de Bois* obsahoval již mnohé články pokrokové, které později byly všeobecně přijaty. Tím zajištěna byla budoucnost jemných suken v našich vlastech, ale původce se již netěšil dlouho z ovoce svého namáhání, neboť zemřel v *Hněvkovicích* u Vltavotýna 23. března 1730, kde měl svou dílnu v nynějším dvorci. O novém cechu není pak již, pokud mi známo, žádné zmínky. Splynul asi se zdejšími cechy soukenickými, které se naučily také hotoviti jemná sukna. Stalo se to asi tím, že dcera *Lambertova Marie Antonie de Bois* se zasnoubila 8. října téhož roku (1730) se soukenníkem vltavotýnským *Josefem Weichertem*. Byl to velký soukenický rod, který se spojil později s píseckým soukenickým rodem *Rubringerů*. O prabábě de Bois se v rodě našem udržely roztodivné pověsti. Mluvilo se o ní jako o francouzské šlechtičně, která musila prchnouti z Francie. Její vnuk, můj praděd *Leopold Rubringer* zaváděl zde první anglické stroje předecí. Budě že ty stroje byly špatné, nebo tomu dost nerozuměl, přišel o vše a zemřel v píseckém chudobinci. A byl to přece furiant, který prý, když mu bylo vypláceno jakési dědictví po prabábě de Bois v dukátech, smetl je čepicí na zem se zvoláním: »Tolik já mohu své ženě také dát«. Ale pýcha předchází pád.

Tak často, když tak různá a protivná hnútí se ozývají v našem srdeci sotva tušíme, že tyto různé boje vnitřní jsme zdědili po svých praotcích, kteří často celý život bojovali za něco, co se dalo mnohem lépe rozřešit láskou a vzájemnou snášenlivostí. Vysli jsme z těžké a často smutné minulosti, přičiníme se, abychom podobného dědictví nezanechali svým potomkům!

Velmi zajímavou osobností jest syn *Lambertův Jan Rochus de Bois*, bratr mé praprabáby *Marie Antonie de Bois*, o němž za mého mládí kolovaly v našem rodu podivné pověsti. Babička *Marie Baťková* roz. *Rubringerová*, chot mého děda *Františka Baťka* řídícího měla po něm turmalinový pohár, jenž se v *Budislavicích* rozbil. Vyprávělo se, jak již nahoře pověděno, že praděd *Weichert* na svých cestách Švýcarskem ujal se dvou dětí *Dubois*, hocha a dívky, které z Francie uprchly za revoluce. Dívku později pojal za manželku, hocha dal vystudovati a byl z něho vojenský kněz. Kdysi byl prý vehnán za bitvy do Rýna, pozdvihl monstranci a vzýval Boha za zachránění a štastně se dostal na protější břeh. Na celé včeti jest pravda jen to, že byl skutečně vojenským knězem a že se topil ve svém bytu v Opavě. Jeho život jest tak zajímavý, že stojí za zaznamenání.

Tento syn *Lambertův* narodil se v Libědících 16. srpna 1704 a vstoupil 20. října 1721 do řádu jezuitského v Jindř. Hradci a byl odtud poslán do Brna, kde zůstal jako novic do r. 1722. Potom

studoval v Praze v Klementinu a ukončil tu filosofická studia 1725. Potom učil na nižším gymnasiu v Klementinu a dvě léta na akademickém gymnasiu v Olomouci. 1730 se vrátil do Prahy a studoval tu theologii. 1733 byl vysvěcen na kněze a 2. února složil slib. Za svého působení v Olomouci složil 1729 řeč a školní drama »Lilium convalium«, které bylo hráno 30. května 1729. Potom byl kazatelem a zpovědníkem v Jičíně, Vratislavě, v Praze a v Uherském Hradišti. Tam by se mu bylo málem zle vedlo, neboť 6. května 1742 žádal pruský plukovník od jezuitů kontribuci 2500 zl., jinak že si rektora a pátera Dubois odvede jako rukojmí do Olomouce a klášter zapálí. Potom byl v Opavě a Těšíně, kde byl půl roku vicesuperiorem a rok superiorem tamní residence. Nemoci a nehody jej tam stíhaly. Zachovalo se jeho 11. latinských dopisů z Těšína ve vídeňském císařském archivu. V červnu 1749 trpěl velkou povodní. Píše o tom: »Dnes od včerejška trvalým deštěm ložnice plné vody máme; stavení hrozí spadnouti a přece nepřicházejí z Prahy vytoužené peníze«. Konečně uvržen byl těžkou chorobou na lůžko a nepřeje si ničeho více, než dostati se z Těšína. Píše o tom: Kéž dá Bůh sily, abych v krátkosti do Olomouce dostati se mohl, abych v tom neštastném Těšíně ještě nezahynul«. Toto přání se mu splnilo r. 1750 a byl v Olomouci polním kaplanem do roku 1758 u dělostřeleckého pluku číslo 2. Zemřel 20. dubna 1768 v domě měšťana Jana Čermáka v Soběslavi a byl 21. dubna pochován na Petro-Pavelském hřbitově. Byl to člověk mnohostranný, mluvil a kázal stejně dobře česky jako německy, letory sangvinické, vloh, úsudku, zkušenosti a rozumu dobrého.

Život jeho jest klasickým dokladem, jak se události v pověstech zkreslí, ale něco správného přece zůstává.

Potomstvo Elisabeth de Bois také Dubois (Waldnerin) * 1622, † 2./6. 1702 v Libědicích u Kadaně, příšlé kol r. 1680 z Wesselu v Nizozemí:

1. syn Lambert de Bois,	jejich děti:
soukeník, † v Hněvkovicích u Vltavotýna 26./3. 1730.	Anna Barbora de Bois ∞ 22./12. 1717 Petr Maystr, soukenník v Hněvkovicích. Eleonora * 10./5. 1696 v Libědicích.
∞ Eva 1667—28./3. 1732.	Monika * 9./2. 1698 v Libědicích. Marie Františka ∞ 19./7. 1711 Jan Jiří Warzel, soukenník v Hněvkovicích. Jan Matěj de Bois * 24./2. 1700 v Libědicích, † 13./3. 1703.

- Marie Anna de Bois
 * 10./12. 1702 v Libědicích, † 12./3. 1703.
 Jan Rochus de Bois F. S. J.
 † 16./8. 1704 v Libědicích, † 20./4.
 1768 v Soběslavi.
 Marie Antonie de Bois
 * 6./7. 1709 v Hněvkovicích, † 23./11.
 1780, vdána 8./10. 1730 za Josefa
 Weicheta, soukenníka v Týně nad
 Vltavou.
 Děti z první manž. Marie:
 Zuzana de Bois
 * 1./5. 1696 v Libědicích.
 Leopold de Bois
 * 1./7. 1698 v Libědicích.
 Kateřina de Bois
 * 10./6. 1699 v Libědicích, † 6./1. 1701.
 Marie Kateřina de Bois
 * 10./8. 1701 v Libědicích, † 3./2. 1708.
 Martin de Bois
 * 16./11. 1708 v Týně, † 15./11. 1709..
 Děti z 2. manž. s Klárou Weidmanovou.
 Jakub Tomáš de Bois
 * 22./7. 1711 v Týně.
 Bartoloměj de Bois
 * 15./8. 1713 v Týně.
 Anton de Bois
 * 24./5. 1717 v Budějovicích.
 Anna Marie de Bois
 * 11./3. 1720 v Budějovicích.
 Marie Klára de Bois
 * 11./3. 1720 v Budějovicích.
 Marie Voršila
 * 20./10. 1725 v Budějovicích.
 3. syn Anton de Bois,
 v Žatci (manž.
 Rosalia Apollonia)
 Giesl.??
 Potomstvo Antona de Bois nar. 24./5. 1717 v Budějovicích
 a Marie Anny.
 Kateřina de Bois
 * 26./10. 1749 v Budějovicích.
 Martin de Bois P. Domkurat v Budějovicích.
 23./10. 1751—22./1. 1817.

Tomáš de Bois

* 9./12. 1753 v Budějovicích.

Rosalia de Bois

* 5./4. 1756 v Budějovicích.

Jiří de Bois

* 8./4. 1761 v Budějovicích.

Za případné doplňky neb opravy prosím.

Dr. Alexander Sommer-Batěk.

Literatura.

Šimák J. V.: *Kniha o Housce*. Díl první. V Praze, nákladem zboží houšekého, 1930, m. 4., 291 str., 26 tabulí. Cena 60 Kč.

Novému dílu Šimákovu nutno v našem časopise věnovati větší pozornost, poněvadž přináší mnoho látky rodopisné pro starší šlechtické rody české, shrnujíc dosavadní badání vědecké a rozmnožujíc je namnoze novými zprávami pramennými. Zboží housecké v Podbezdězi, na jazykovém rozhraní česko-německém, drželi především (1216—1432) Berkové z Dubé, z nichž Václav starší Berka z Dubé v letech 1615—1620 vrátil se v držení někdejšího statku rodového. Po více desetiletí vládli Houskovou Smiřičtí ze Smiřic (1432—1502), Hrzáňové z Harasova (1502—1594) a Kounicové (1700—1924). Kratší dobu panovali zde Damián z Peyclorfu (1594—1596), Wolf Kryštof Šén (1597—1615), z Valdštejna Adam (1622—1623) a Albrecht, vévoda Frýdlantský (1623—1634), Jan von Beck (1635—1636), Veronika hr. ze Spauru (1636—1639), Hippolyta Františka z Hofkirchenu, provdaná hr. z Canossy (1636—1657) a její dědicové Karel Ludvík z Hofkirchenu (1657—1692) a sirotkové Karel Ludvík de Souches (1692—1700) a Karel Ludvík a Jan Maximilián z Rogenendorfu (1692—1694) pod poručnictvím hr. Althana. Všem držitelům z uvedených rodů věnována Šimákem důkladná pozornost, vyličen jejich život nejen jako pánu houseckých, nýbrž i jejich činnost veřejná přečasto s obšírnými vývody a rozrody. Styky držitelů houseckých se sousedy přinášejí také mnoho látky rodopisné pro široké území severočeské. Pro nižší úřednickou šlechtu, zejména století XVI.—XVIII., vítané jsou tu záznamy příslušných panských úředníků. Zvláště cennými jsou pro heraldiku a sfragistiku připojené tabulky s reprodukcemi pečetí a znaků bývalých držitelů Housky. Bude-li k druhému dílu Šimákova připojen rejstřík osob, vynikne bohatství Šimákova přínosu pro rodopis teprve měrou žádoucí.

Ad. L. Krejčík.

Hrubý Václav Dr.: *Úvod do archivní teorie i praxe*. (Knihovna Společnosti přátel starožitnosti čsl. v Praze. Rídí prof. Josef Pelikán. Čís. 1. Praha, Společnost přátel starožitnosti čsl., 1930, v. 8., 323 str., XIV tab. — Cena 70 Kč.

Zájem o archivy vyvolal v krátké době posledních šesti let již druhou, tentokrát značně rozsáhlou, práci našich vysokoškolských profesorů pomocných věd historických. Vyšla-li z příležitostních kursů pro městské knihovny a archiváře V. Vojtíškova knížka »O archivech městských a obecních a jejich správ« (V Praze, Spolek čsl. knihovníků, 1924, v. 8., 76 str.), V. Hrubého přitomná práce obsahuje v jádře seminární kursy, pořádané každoročně na filosofické fakultě Masarykovy university v Brně pro posluchače-historiky prvního roku studijního. Byla-li Vojtíškova knížka psána pro milovníky starých písemností, určuje Hrubý svou knihu spíše budoucím historikům

z povolání. Úkol svůj si tedy Hrubý podstatně rozšířil na archivy všeho druhu, kdežto Vojtěšek se hospodárně omezil pouze na archivy obecní a zejména městské. Také Hrubý věnuje zvláštní pozornost archivům městským v druhé části své knihy, poněvadž městský archiv »měl stále při své práci na myslí«. Jest škoda podle mého skromného soudu, že konkretisaci svých vývodů o archivech provedl Hrubý zase na archivu městském a neobrátil se k jiným skupinám archivů, zejména k archivům veřejné správy. Jest toho tím více litovati, poněvadž jest skutečnou potřebou rádný přehled vývoje veřejné správy v našich zemích, aby plně mohlo být postaráno také o ochranu jejich archivů rádným zákonem o ochraně písemných památek.

V knize své podává Hrubý v prvé části (str. 9—77) v šesti kapitolách základní poučení o podstatě archivu, o jeho obsahu, pořádku, inventári a katalogu a o archivářových povinnostech, shrnuje tu v nejstručnější formě základy pomocných věd historických, paleografie, diplomatiky, sfragistiky, heraldiky a chronologie. Jedině poslední — chronologii — podrobněji doplňuje (str. 176—304) praktickou pomůckou tabulek římského kalendáře, trojí tabulkou letopočtů s chronologickými údaji, seznamem svátků, císijských, tabulkami českých, římských, uherských panovníků, papežů římských a biskupů (arcibiskupů) z diecéší dnešního Československa a čtrnácti tabulkami měsíčními (tao. I.—XIV.). Kdo jsme si zvykli na podobné pomůcky Grotefendovu neb Emlerovu, nespřátelime se as tak brzo s prací Hrubého, které ovšem tém, jimž jmenované pomůcky nejsou přístupny, prokáže i při své složitosti dobré služby, než bude nahražena tabulkami pohodlnějšími. Škoda, že nepřipojil Hrubý k své pomůckce chronologické zamýšlený nový slovník základních latinských, německých i českých (dodal bych »a maďarských i polských«) výrazů a pojmu právních, numismatických a metrologických, jakož i seznamu aspoň nejdůležitějších úředníků zemských starého českého státu. Polská pomůcka T. Wierzbowského »Vademecum. Podręcznik dla studjów archiwalinych« (Lwów-Warszawa, Ksionźnica Atlas, 1926, 8, 253 str.) mohla tu být dobrým vzorem.

V druhé části své knihy (str. 78—141), nazvané »Archiv městský«, pojednává Hrubý o základech zřízení městského a zřízení vesnického i krajského, o základech správy městské a o městské kanceláři, k čemuž v »Příloze I.« (str. 142—173) uvádí příklady některých druhů městských archiválií.

Lidem milujícím naše dějiny, hlavně učitelům škol středních, měšťanských i obecních, pak vůbec venkovským inteligenčním, vždy však především lidem dobré vůle, jimž je věnována tato kniha (str. 4), přinese práce Hrubého mnoho užitku, nestáči však archivářům, kteří budou musit své znalosti odborné podstatně doplniti z literatury cizí i domácí. Ad. L. Krejčík.

Rodinné listy Františka Palackého dceři Marii a zeti F. L. Riegrovi. V Praze 1930 vydal Dr. Karel Stloukal. (Bílé knihy, sv. 5., str. 352, 12 příloh. Cena Kč 60.—.)

Obraz vynikající osobnosti byl by neúplný bez znalosti toho, jakou byla mimo zraky veřejnosti v důvěrném kruhu přátel a rodiny. Nejslavnější díla mohou říci mnoho o svém tvůrci, ale zřídka povědí vše, co pro správné hodnocení díla a osobnosti jest největší váhy: poznati genia jakým vskutku byl, nikoli jakým se jeliv pozorovatelům vzdáleným. Takový pramen pro poznání otce národa, Františka Palackého, podává nyní Dr. Stloukal vydáním jeho rodinných listů, jež psal své dceři Marii a zeti Dr. F. L. Riegrovi. V osmdesáti devítí listech, psaných z domova i z ciziny svým nejbližším v době od r. 1843 až takřka na samý sklonek života do roku 1875, poznáváme Palackého nejen jako něžného chorého a pečlivého otce, nýbrž i jako muže všeestranného působení, jehož vědecká i veřejná činnost obráží se také v jeho životě rodinném. Dopisy, jež do nedávna chovala jako pečlivý klénot rodina, a které nyní jsou uloženy v literárním archivu Národního musea, stávají se nyní majetkem celého národa. Listy tyto nejsou však toliko pramenem pro poznání osoby

Palackého v celé jeho imponující velikosti, jsou prvořadým pramenem, doplňujícím ostatní již známou korespondenci jeho. Jako v zrcadle jeví se tu pevný, vyhraněný, šlechetný charakter největšího Čecha 19. století — dopisy ty jsou více než pramenem, jsou nabádavou, dojímající a poučnou četbou, jejichž půvab vnitřní jen ještě neskonale zvyšuje klasická forma a ryzost jazyková. Vydání Stloukalovo jest nadmíru pečlivé, provázené obsažným úvodem a velkým množstvím vysvětlujících poznámek. Vnější úprava vzorná, důstojná jména a významu Palackého. Řada portrétů a faksimili zvyšují jen půvab této krásné knihy.

Ms.

Dr. Fridolin Macháček, *Dvě studie k dějinám Plzně a Plzeňska*. (Prameny a příspěvky k dějinám m. Plzně. Č. 6.) Nákl. M. histor. musea v Plzni, 1931, str. (8) + 192.

Ze souborného díla »Plzeň a Plzeňsko«, vydaného r. 1930 výborem pro vlastivědu Plzeňska nákladem Učitelské rady vydává tu autor ve formě samostatné knihy dvě studie: »Vývoj hospodářský a sociální v okresu plzeňském« a »Městský dům«. Jestliže i první z těchto prací lícením hospodářského a sociálního vývoje ani pro rodopisce není bez zajímavosti, skýtá druhá přímo bohatou ženě genealogickou. V části úvodní jest tu netoliko zevrubně probrán typ staroplzeňského městského domu, nýbrž i právní stránka jeho držení. Ve speciálním oddílu probráno pak jednotlivě všech 290 domů vnitřní Plzně od prvních zmínek se všemi změnami majitelů až do dnešní doby. Pečlivý rejstřík ukazuje názorně, jaké veliké množství zpráv rodopisných v pilné práci Macháčkova jest obsaženo. Tím pak, že autor přihlíží též k tomu, odkud jednotlivci do Plzně přicházeli, nabývá kniha i širšího významu také pro celou řadu míst jiných.

Ms.

Richard Hrdlička, Hubatiové z Kotnova. Rodopisné příspěvky. V Táboře 1927/1931, m. 4., str. 208 s četnými obrazovými přílohami.

Nadepsaná studie, která vycházela v sešitech od r. 1927, dospěla letos k svému zakončení. Již za vycházení tohoto díla jsme na ně upozornili v r. I., str. 142. Od 16. století až po naše dny sleduje autor osudy všech příslušníků tohoto rodu, jenž vyšel z Tábora, dosáhl tam vynikajícího postavení ve stavu městském a vysínl se do stavu rytířského. S příkladnou plíli sneseny tu doklady a zprávy pro každou generaci, a v každém pokolení má svou vlastní biografii každý jednotlivý člen. Spisovatel označil si generace velkými písmenami od A (nejstarší) až do M (nejmladší) a sleduje tudíž rod v davaré po pokoleních. Jednotlivé osoby vyznamenány jsou běžným číslem od nejstaršího předka až do nejmladšího potomka. Tento systém má tu výhodu, že určuje u každého jednotlivce jeho generaci i pořadové číslo od prvého předka počínaje, nevýhodou však jest, že není dosť přehledný.

Kniha nese podtitul »rodopisné příspěvky«. Autor chtěl tím nepochybne naznačiti, že nepíše vývojově ucelené rodové dějiny. Vskutku přepílná a svědomitá práce Hrdličkova jest mosaikou jednotlivých biografií, výčerpávajících všecky dosažitelné prameny, shledávané namoze pracně a s vytrvalostí neúmornou. Postup je všude přísně kritický, nenacházíme nikde žádných nedoložených tvrzení a kde bylo třeba omezit se na dohady, jsou zřejmě označeny. Tím bohatstvím dat a fakt stává se kniha Hrdličkova více než pouhou kronikou rodu Hubatiů: rozrůstá se v bohatou studnici zpráv také o celé řadě míst, kde Hubatiové se zdržovali, a rodů šlechtických i nešlechtických, s nimiž byli zprizněni nebo jinak se stýkali. Máme tak před sebou práci, která přináší mnoho z historie celonárodní posledních čtyř století, jmenovitě po stránce dějin společenských a kulturních, doplněných velkým počtem vyobrazení: znaků, pečetí, podpisů, náhrobků, zvonů, sídel i podobizen, od dávných, začernalých olejových pláten přes hravé miniatury na slonové kosti až po rozkošné karakteristické fotografie z prvních dob rozvoje umění Dagnerrova.

Hrdlička svou krásnou rodopisnou monografií postavil pomník starému českému rodu, jenž vyšel ze stavu městského, povznesl se mezi vyšší stavy zemské, byl vrchnoti, držitelem deskových statků. I v historii Hubatiů je linie vzestupu a sestupu. a dojímá, kterak Jaroš Hubatius, rytíř z Kotnova r. 1889 pozývá zděděných Kněžic pro nedoplatky daňové v exekuční dražbě — statek, jenž za rok již prodán se značným ziskem a o patnáct let později za cenu čtyřnásobnou! Ale přes to, že kniha textově je uzavřena, není přece ještě hotova. Kniha s takovým bohatstvím zpráv a dat musí být příručnou, aby co nejvíce z ní bylo těženo badateli jinými. Rozsáhlost látky a systém výše zmíněný, který autor volil k jejímu zdolání, činí knihu značně nepřehlednou. Třeba k ní ještě dodatkového sesitu, jenž by přinesl schema rozrodu, obsah a podrobný rejstřík. Nepochybujeme, že pilný autor se ještě této práci podvolí a opatří tak klíč k záslužnému dílu, za něž nejen rod Hubatiů, s nímž jest zpřízněn, nýbrž i celou naši obec rodopiseckou si zavázal k uználému díku.

Ms.

Josef Miškovský, Rodinná kronika Rottovská 1630—1930. Vydáno r. 1930 na památku stoletých narozenin Karoliny Světlé-Rottové. Nakl. J. Otto, s. s. r. o. v Praze. Stran 88, obr. příl. 5. Cena Kč 6.—

Známá staropražská rodina Rottů nalezla v Josefě Miškovském povolaného kronikáře. Asi roku 1602 žení se v Praze illuminátor Krištof Roth; jeho syn Tomáš zakupuje 1631 výsadní rychtu v Milčicích na panství Poděbradském. Daniel, syn Tomášův, měl za choť Ludmilu Grafou z Gräffenburku a s ní asi osm dětí, snad Daniel sám nebo jeho děti rychtu počátkem 18. století prodali. Synové Tomáš Adam a Jan usadili se v Českém Brodě. Tomáš II. stal se praotcem Rottů, kteří počínají jeho vnukem Cyprianem přesídlili opět do Prahy. Cyprianův synovec Eustach Jakub byl otcem obou spisovatelek: Karoliny Světlé a Šafie Podlipské, Cyprianův synovec Vincenc Josef založil na Starém městě Pražském, kde už počátkem 17. věku jeho předek Krištof byl měšťaninem, rodinný obchodní dům, jehož šéfem je nyní kom. rada Ing. Vladimír Jiří Rott.

Pilná práce Miškovského plně dotvrzuje jeho úvodní slova, že »pozoruhodny jsou příběhy rodu Rottovského, jeho okružní stěhování z Prahy přes ves Milčice na Poděbradském panství do malého města Českého Brodu a odtud opět návrat k původnímu východišti, k hlavnímu městu, kde vypučel v bohaté květy a dal národu dvě spisovatelky skvělých jmen a českému velkoobchodu významné zakladatele«. Svoje prameny vytěžil zplna a svědomitě, sleduje rod ve všech jeho ratolestech, všímá si povolání i zálib jednotlivých členů, sleduje jejich vytrvalost v evangelické víře. Řada ilustrací vhodně doplňuje text, stejně jako kapitoly o českobrodských sanytrnících a »Rottovská směs«, t. j. snůška dat o osobách jména Rott, jejichž souvislost s těmito Rotty není doložena. Třebas knížka je rozsahu nevelkého, byl by při ní vítán rejstřík a rozrod; svérázně autorem sestavený rodokmen Rottovský je málo přehledný. Ms.

Rodopisné příspěvky ve vlastivědných sbornících roč. 1930—1931. (Podává Dr. Adolf Lud. Krejčík.)

Bezděz. Přehled kulturních a přírodních poměrů severních Čech a Lužice (Vydává Český musejní spolek pro kraj českolipský. Red. Jos. Maštálko.) přinesl vzpomínu na Ferdinanda Břetislava Mikovce (1826—1862), zakladatele časopisu »Lumíra«, básníka a historického spisovatele, z péra Ferdinanda Střejčka a »O starém studentu českolipském« (Str. 11—16). — Životopisnou črtu o Janu Dvořákovi, malíři, řediteli odborné školy pro sklo a zpracování kovů v Kamenném Šenově, rodáku dobrusském (1825—1898) píše Fr. Mareš: Dobruský umělec v Kamen. Šenově (Str. 123—127). —

Boleslavany. Vlastivědný sborník Mladoboleslavská a Benátecka. (Vydává učitelská jednota Komenský v Ml. Boleslavě.) Pro rodopis selský přináší mnoho zpráv J. V. Šimáčk v článku »Registra zboží Vysoké Libně, Vrutice a Sovi-

nek okolo r. 1595« (Str. 3—21.); podle pozemkových knih okresního soudu N. Benátek sestavil posloupnost držitelů selských statků a gruntů v Mladé Josef Vojáček »Mladá po bitvě bělohorské až do poslední doby« (Str. 22—43, 88—96), a doplnil ji seznamení duchovních a učitelů v článku »Ves Mladá podle záznamů ve farní pamětnici a jiných pramenů«. (Str. 144—156).

Das Kuhlaendchen. Geschichts- und Kulturbilder aus alter und neuer Zeit. (Nový Jičín, L. V. Enders). Gustav Beck popisuje znaky obcí na Kravařsku v soudních okresích Bílovci, Fulneku, Novém Jičíně a Odrách v článku »Unseren Ortswappen«, při čemž diletanticky a německy nacionálně etymologisuje. Popsány jsou znaky obcí: Albrechtic Velkých, Bartošovic, Bělé, Bílovice, Blahutovic, Bludovic, Bravinného, Butovic, Děrného, Dobešova, Fulneku, Gručovic, Heřmanic, Hukovic, Hynčic, Jakubčovic, Jerlochovic, Jeseníku Německého, Jestrábí, Jičína Nového, Jílovce, Kamenky, Kletného, Kujav, Kunčic, Kunvaldu, Louček, Lubojat, Mankovic, Oder, Pohoř, Pohořílek, Polouvsí, Radnic, Sedlnic, Stachovic, Suchdolu, Šenova, Šramberka, Tošovic, Valtěřovic, Vsi Staré, Veselí, Vésky, Vlkovic Slezských, Vražného Dolního a Horního, Ženklav, Žiliny, Životic a Životic Hladkých.

Kronika, Záhorská. Vlastivědný sborník Záhoří a Poběžví. (Dolní Újezd u Lipníka nad Bečvou, Ant. Fröhlich). Dr. Ig. Horníček dokládá význam urbářů pro rodopis výpisem z urbáře Bystřického ze XVII. stol., chovaného v lobkovicím archivu v Roudnici. Proto má článek název: »Záhoří a Roudnice nad Labem«. (Str. 7—9). Cenným příspěvkem jest Fl. Zapletalův článek »Kdy zemřel Hynek starší Bruntálský z Vrbna?«, v němž stanoví úmrtní datum okolo 30. dubna 1596 a připojuje několik pramenných zpráv o osudech zmíněného pána panství Lipnického. (Str. 65—70). Měšťany Hraničtí ve výboru uvádí pro leta kolem 1620 Čeněk Kramoliš: »Registra gruntovní města Hranic« (str. 74—76). K heraldice erbů městských přihlíží J. Mráček: »Erb města Lipníka«. (Str. 97—98).

Mitteilungen des Nordböhm. Vereines für Heimatforschung und Wanderpfllege (vorm. Nordböhmischer Exkursions-Klub. Red. Karl Schobert - Emil Neder. Č. Lípa, roč. 53.). Josef Tille sepisuje některé staré rodiny selské z konce XVII. a počátku XVIII. století v okolí Mimoně: »Aus Niemes und Umgebung«. (Str. 17—18). V Dolní Chřibské u Varnsdorfu žije přes 278 let brusíčská rodina Grohmanů podle zprávy Lud. Schlegela: »Aus Kreibitz. Eine alte Schleiferfamilie«. (Str. 126—127).

Mitteilungen zur Volks- und Heimatkunde des Schönengster Landes. Mor. Třebová, L. V. Holzmaister-Museum, roč. 26). Josef Beck podává vyčerpávající soupis matrik území moravskotřebovského v článku »Die Kirchenbücher der Schönengster Sprachinsel«. (Str. 3—29), a to jak matrik římsko-katolických far, tak far evangelických a rabinátu židovských obcí.

Obrz, Slánský. Věstník musejního a literárního spolku »Palacký«. (Slaný, roč. XXXVIII. Red. Fr. Durais.) Karel Kazda pokračuje ve své důkladné studii »Dr. Alois Pravoslav Trojan. Část druhá: Od r. 1848 po odchod Trojana do Rakovníka v roce 1857«. (Str. 3—50), Josef Čížek vzpomíná probuzence-sběratele v článku »František Kašpar Brožovský z Pravoslavu, zakladatel městské hudební školy v Slaném« (1765—1840, str. 71—76).

Od Horácka k Podyjí, vlastivědný časopis jihozápadní Moravy. (Red. Dr. Josef Skátil. Brno-Museum, roč. VIII.) O obsahu městského archivu brněnského poučí se rodopisní pracovníci v práci Dr. J. Dřímal a: »Archiv zemského hlavního města Brna«. (Str. 49—69). Zajímavé příklady poněmčování českých příjmení uvádí Karel Uhl v »Ukázkách z Rajhradska jak se u nás poněmčovalo«. (Str. 107—109) podle rukopisného díla P. Vojtěcha Slouka »Osady farnosti rajhradské«.

Od Ještěda k Troskám. Vlastivědný sborník českého severu. Roč. IX. (Turnov, Učitelské jednoty v Turnově, Českém Dubě a Mnichově Hradišti.)

Josef Škoda, který v předešlých ročnících vypsal držitele gruntů v Českém Dubě, Malém a Starém Dubě, Kněžicce, Loukovičkách a Soboticích, pokračuje v podobném soupise pod názvem »Místopisné paměti Českodubská II., seznamem ze vsí Hodek, Jiříčkova, Modlibohova, Rozstání, Světlé a Vesce Horního. J. V. Šimák počíná otiskovati »Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783«, a to jednak poddané, sídlící na okolních panstvích cizích, jednak v městečku Rovensku podle knihy »Mannschaftsbuch auf der Pupilarherrschaft Gross-Skal pro anno 1783« z archivu turnovského. Otisk dokazuje, jakým cenným pramenem pro rodopis jsou tyto soupisy poddaných, obsažené v »Mannschaftsbücher«, velmi často nerozumě něčených. Antonín Šimán zavděčí se mnohým soupisem »Uředníci a zřízenci panství hradištského na Klášteře«, sestaveným podle matrik a T. Hindlova rukopisného díla: Děje panství hradištského. Životopisná data a stručné vylíčení literární činnosti národnohospodářského spisovatele, P. Rudolfa Vrbky, rodáka z Bělé pod Bezdězem, podal Fr. Zuman.

Od Trstenické stezky. Vlastivědný sborník okresu litomyšlského, poličského a vysokomýtského. Roč. X. (Litomyšl, red. Jar. Caska!) Dodatkem k článekům, již uvedeným na str. 119 v II. roč. našeho časopisu, uvádí další rodopisné příspěvky. V B. Padourově dopisu »Z naší vsi« bude zájimati rodopisce hojně vyskytování se jména Mikulecký, Šplíchal, Chleboun, Peterka, Janecký, Kroulík, Bohuněk, Morávek, Zachař, Fišer, Zavřel a j. v Sloupnici a pak četná prezviska osobní. Pěkný životopis podává Jaromír Metys »Za hudebním skladatelem Františkem Vagnerem«.

Otavan. Měsíčník pro národní, kulturní a hospodářské zájmy krále, města Písku a kraje Prácheňského. Roč. XIII. (48). Red. Dr. Jaromír Malý. (Písek, knihtiskárna Frant. Podhajský a spol.) Dr. Alfréd M. Mayer podává podrobnou zprávu o »Památniku rodiny Obstový« z padesátých a šedesátých let XIX. století. Pěknou rodopisnou studii o »Sobrech v Jindřichově Hradci« tiskne Dr. Jan Muk. Dr. Jaromír Malý pokračuje v otisku paměti »Ze života prof. Karla Ningra«, které přináší mnoho zpráv pro rodopis Písečanů.

Polabí, Naše. Vlastivědný sborník okresu brandýského. Roč. VIII. (Brandýs n. Labem, red. Fr. Vlasák.) Fr. Smolek vzpomíná historika a rodáka brandýského Justina V. Práška delší článekem, Fr. Vlasák popisuje »Čelákovickou památní knihu s přízkou«, starou gruntovní knihu, založenou r. 1551.

Podoubraví. Vlastivědný sborník Čáslavská. Roč. VIII. (Čáslav, Budeč čáslavská. Red. Em. Pavelka!) P-A (Pavelka) pokouší se o kritické poznámky k M. A. Franckově »Syntagma historico-genealogicum.. domus.. Woracziczkiorum de Pabienicz«, latinské kronice o Voračických z Paběnic, vydané tiskem r. 1708 a 1716. Dr. Fr. Škrdele uverějuje podle J. Liemertovy rukopisné monografie města Čáslavě, chované v tamním městském archivu, stručné životopisy vynikajících Čáslavanů: »Z galerie čáslavských rodáků. Týž Dr. Fr. Škrdele zjišťuje »Kdy se narodil slavný virtuos Raimund Drey-schock?«. Opravuje se tím udání Ottova Slovníku naučného VIII, 24. Datum narození jest 30. srpen 1824, nikoli rok 1820. Starší bratr Raimundův, klavirista Alexander narodil se pak dne 16. října 1818 v Zákách u Čáslavě.

Sborník, Vlastivědný českého jihovýchodu. Roč. IX. (Pelhřimov. E. Sprongl.) Mnoho zpráv o učitelských rodinách najde se v Ed. Křištufkově článku »Vývoj národního školství okresu pelhřimovského v zrcadle školních kronik«.

Sborník, Vlastivědný školního okresu slánského. Roč. VIII. (Motyčín u Kladna, Ad. Kožíšek.) Kk (Kožíšek Ad.) otiskuje »Seznam ztrát legionářů z okresu Slaný, bývalých příslušníků čs. vojska v Rusku, Francii a Italií«.

Sborník, Vlastivědný Poděbradska. Roč. VIII. (Roudnická, Poděbradská grafie). Ant. Janda sestavil posloupnost »Mlynářů na Velkém mlýně v Budyni nad

Ohrí« z let 1620 až po dnes. Několik vzpomínek na Ulriku von Levetzow píše Dýna Hallová: »Po stopách posledního milostného ideálu J. W. Goetha«.

Stezka, Zlatá. Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického. Roč. IV. (Vodňany, Ad. Louženská.) Vítané zprávy mohou rodopisci podat knihy chvály a hany našich školních archivů. Příklad takové knihy popisuje Lad. Pilát v »Kniha chvály a hany« školy v Husinci z let 1834—1864. Ferd. Pátek pokračuje v literárně historické studii »Náš kraj ve vzpomínkách a krásné literatuře«, v níž najdou se mnohé zprávy životopisné. J. Stříbrný sepisuje »Legionáře ve Vodňanech«.

Zálesí. Vlastivědný sborník okresu humpoleckého. Roč. XII. (Humpolec, Učitelská jednota »Budeč«) K 65. narozeninám Ant. Tomíčka vzpomíná jeho literární práce Emanuel Horák v delším článku »Náš národopisný pracovník a kulturní historik Ant. Tomíček«. Milým doplňkem starší práce Jos. Páty (Antonín Tomíček v VII. roč. Zálesí, 1928) jsou zde uveřejněné paměti Tomíčkovy.

G. Barton, Bartoniczek - Barton - Helwig. Eine familiengeschichtliche Skizze. München (1931), str. 133.

Autor tohoto »rodopisného nárys« jest Bavor rodem i příslušností a zval se po rodičích i prarodičích »Bardonischek« — ježto v rodině byla tradice, že pocházejí ze šlechtické rodiny anglické, kdysi velmi bohaté, jméno rodové na žádost r. 1927 úředně poangličtěno na »Barton«. Ale autor chtěl rodové tradici jít na kloub, což se mu také podařilo. Ovšem cesta za jeho předky nepřivedla jej do Velké Britanie, nýbrž — do Čech. Jeho praděd Jan Bardonischek — Partonitschek byl abdankovaný kyrysník regimentu Nassau a pocházel z Vinařic u Ml. Boleslavě: opustiv vojsko, usadil se u Bamberka, kdež pak zakotvil nejen sám, nýbrž i jeho potomstvo. Odtud — jmenovitě za pomoci ochotného p. P. A. Šlechty — práce se dařila a dovedena filiace Bartoničků z Boleslavská až daleko do 16. století do Litomyšle a Č. Třebové. Nejstarší předek zvaný »Helwig«, žil 1513—1529 v Č. Třebové nebo jejím okolí — na to navazuje německý původ celého rodu. Práce neobyčejně plná, používší velkého množství materiálu pramenného, přináší mnoho zpráv též o řadě jiných rodů i o místech, jimiž historie Bartoničků se táhne. Rejstřík jmen na konci knihy uvádí jména rodů, o nichž se tu děje zmínka — jest to však příliš málo na knihu jinak velmi málo přehlednou.

Ms.

Sudetendeutsche Familienforschung. Herausgegeben von der Zentralstelle für sudetendeutsche Familienforschung in Aussig (Gr. Wallstrasse 9). Geleitet von Dr. Anton Dietl und Dr. F. J. Umlauf. 2. Jhg. 1929/30; 3. Jhg. 1930/31.

Oba tuto uvedené ročníky časopisu nadepsaného přinášejí opět hojně statí všeobecně rodopisného obsahu, články o pramenech, zvláště o martikách, o rodových jménech, dědičnosti, kapitoly z heraldiky, pak zprávy o novinkách knižních atd. Z ročn. II. 1929/30 připomínáme především zajímavé stati o psychologii rodopiscové (J. Zachau), o mravném podkladu rodopisu, proč se zabýváme rodopisem? (Dr. Wunsch). O selském rodopise a tradici pojednává Dr. Boetticher z Berlína. Jiní autoři přinášejí praktické pokyny (Kubasta. Die graphische Stammtafel; Queißer, Der Zettelkasten d. Familienforschers; Mendel, Erweiterte Ahnenlisten, atd.). Zvl. důležité jsou zprávy o nejstarších matričních duplikátech při důmě v Litoměřicích (H. Anpert); o nejstarší matrice u sv. Tomáše v Praze (týž); J. Röder popisuje diecésní matriční archiv v Olomouci s uvedením všech míst a let, z nichž duplikáty jsou v Olomouci dochovány.

V ročn. III. 1930/31 nacházíme pojednání R. a A. Trötschera: Statistika ve službách rodopiscových. Obdobně o fotografii píše Dr. A. Dietl; Dr. F. J. Umlauf pojednává o rodových sjezdech. Mnoho článků pojednává o genealogických pramenech a přináší seznamy jmen

z nich. Mimo četné jiné upozorňujeme na s e z n a m o l o m o u c k ý c h m ě-
š t ā n ú, p ř i j a t ý c h v l e t e c h 1668—1848, jež uveřejňuje Jul. R ö d e r; zahrnuje na 4000 jmen, a proto v tomto ročníku dospěl také k písmeně »E«.

Každý ročník má také několik vývodů vynikajících příslušníků německých. Bohatý, pestrý, poučný, praktický, populární a při tom na vysoké úrovni stojící obsah vynucuje plné uznání redaktorům i jejich četným spolupracovníkům z kruhů akademických, duchovenských, učitelských i jiných. Ms.

Jahrbuch des Deutschen Vereines für Familienkunde für die Tschechoslowakische Republik. Geleitet von Dr. Hans Felix Zimmermann. Ročn. I. 1930. V Praze, 1931, str.

Druhý německý spolek rodopisný v Československé republice, o jehož ustavení jsme již referovali (II., str. 71), představil se nyní veřejnosti také svoji prvnou ročenkou, vydanou za loňský rok v srpnu 1931. Uhlédně vypravená knížka nevyniká ani tak rozsahem, jako bohatostí obsahu. Po úvodní básni H. F. Zimmermanna »Geheimnisvollen Weisen lauscht...« následuje vzpomínka k šedesátinám předsedy společnosti, univ. prof. Dr. Armina Tschermak-Seesenegga (* ve Vídni 21./IX. 1870) a článek téhož »Familienkunde und Vererbung«, doprovzený četnými vyobrazeními. Přísně vědecky, ale formou lehce srozumitelnou vyloženy tu zásady dědičnosti vůbec a u člověka zvláště. Připojena bibliografie odborné literatury — překvapuje, že tu mimo některé práce anglické všecka ostatní literatura jinojazyčná, tudíž i česká, byla opomenuta. — Po jubilejném lístku s podobenkou místopředsedy Dr. B. Brandtovi, prof. zeměpisu na něm université v Praze, k jeho padesátinám, následuje článek téhož »Neue Ziele der Rassenkunde unter besonderer Berücksichtigung der Forschung in den Sudetenländern«; tlumočí základní pojmy rasového šetření a přináší ilustrace o rasovém měření ze severní Moravy z r. 1928. Z větších statí dalších sluší připomenouti »Die Grundlagen der Eugenik« od prof. dr. F. Breinla; doc. Dr. Friedr. Welemanský projednává téma »Quantität und Qualität«. Dr. W. Koerting článek »Arzt und Familienforschung« zdůrazňuje lékařskou stránku rodopisného studia. V dalším shledáváme se s instruktivním pojednáním Dr. K. Libory »Familienkundlicher Lichtbilddienst« — fotografie ve službách genealogie. L. Finckh v článečku »Schriftkunst in der Familienforschung« dovozuje, že památné listiny rodinné, diplomy čestného občanství nebo členství atd., by neměly být nikdy vyhotovovány na tištěných formulářích, nýbrž krasopisně ručně. »Archiv-Schau durch Prag« z péra A. P. Šlechty seznamuje s rodopisným materiálem v archivu Nár. Musea, v literárním archivu musejní knihovny, v českém archivu zemském jakož i s pozůstatkami Sedláčkovou ve státním ústavu vydavatelském. Dr. Klein piše o archivu a knihovně isř. náboženské obce v Praze. S archivem města Chebu (Das Archiv der Stadt Eger) seznamuje podrobně S. Habermann, a Dr. Umlauf rozepisuje se o ústředí českoněmeckého rodopisu v Ústí n. L. Českému úsilí rodopisnému — konkrétně řečeno: oběma českým spolkům rodopisným — věnován jest článek Šlechtův »Die tschechische Familienforschung in Böhmen«, uvádí činnost obou korporací a obsah jejich dosavadních publikací. Za nekrologem náhle zesnulého karlovarského archiváře Dr. K. Ludwiga († 14./III. 1931), spolkové zprávy a stanovy německé společnosti rodopisné ukončují tuto ročenku.

Ms.

Zprávy.

Jubilea. Josef Švehla, řídící učitel v Táboře a konservátor ministerstva školství a nář. čsvěty, vysoko zasloužilý archaeolog a historik Táborska, zakladatel »Jihočeské společnosti pro zachování husitských památek«, autor přečetných vědeckých pojednání, dožil se 15. května 1931 sedmdesáti let. Jihočeský Sborník Historický věnoval vysoko zasloužilému jubilantovi prvé číslo IV. ročníku pod titulem »Sborník Josefa Švehly«, kdež celá jeho činnost vy-

lčena, oceněna a doprovázena bibliografií jeho prací. — Sedmdesátí let dožil se 2. srpna 1931 také ředitel historického musea v Hradci Králové, Ludvík Doměčka, rodák z Černovic u Tábora. Po studiích gymnasiálních v Jindř. Hradci a právnických v Praze věnoval se notářství v Třeboni a Jindř. Hradci, přestoupil však jako tajemník do služeb města Hradce Králové, kdež r. 1895 stal se také tajemníkem a správcem sbírek městského musea. Museum za jeho řízení stalo se předním ústavem toho druhu v Čechách — oslaveneck sám, Jenž také vydával Zprávy musea s četnými svými články, záhy obrátil na sebe pozornost svojí obsáhlou publikační činnosti v oboru archaeologie, historie a také rodopisu. Pracoval jak o historii města a kraje svého působení, tak i svého kraje rodného. Nejnověji v Časopise přátel starožitnosti čsl. uveřejnil starší historii svého rodiště (Město Černovice do r. 1641). Rodopisná společnost čsl., která nalezla v jubilantovi vzácného příznivce i přispívatele do svého časopisu, přeje mu hojně zdraví a zdaru na mnohá ještě další léta! — Ph. Dr. Josef Salaba, český historik a historický sociolog, rodem z Jindř. Hradce, dožil se letos šedesátí pěti let života. Naroden 10. června 1866, vystudoval gymnázium ve svém rodišti, pak filosofii na universitě v Praze, načež vstoupil 1. říjнем 1890 do archivu knížete Schwarzenberga v Třeboni. R. 1900 dosáhl filosofického doktorátu v Praze; svoje vzdělání ještě doplnoval studiem na zahraničních fakultách státovědeckých. R. 1910 odešel do výslužby a žije v Praze. Četné jeho práce historické, rodopisné, ale především z dějin hospodářských (agrárních) jsou uveřejněny v nejrůznějších našich i zahraničních časopisech odborných. Materiál, který Salabovi byl po ruce ve schwarzenberských archivech, zpracovával především s hlediska historické sociologie, a je Dr. Salaba v tomto oboru u nás znalcem výborným. Jeho syntetická práce »Boj půdy s kapitálem« (1922) uvízlo, žel, při I. dílu. Nejnověji dal popud k zasadění pamětní desky rožmberskému archiváři B. Březanovi na jeho rodném mlýně v Březně u Postoloprt. Při obsáhlých vědomostech, píli a svěžesti jubilanta, jemuž redakce do dalších let přeje vše nejlepší, jistě dočkáme se ještě nejedné cenné i zajímavé práce z jeho pera. — Profesor pomocných věd historických na universitě Karlově v Praze, Ph. Dr. Gustav Friedrich, slavil letos svoje 60. narozeniny. Naroden v Poděbradech 4. června 1871. Na universitě byl žákem Gollovým a Emlerovým, ve Vídni na ústavu pro rakouský dějepis Mühlbachrovým. R. 1898, vydav »Učebnou knihu palaeografie latinské«, habilitoval se na pražské universitě po † prof. Emlerovi pro historické vědy pomocné a stal se r. 1904 mimořádným profesorem téhož oboru. Profesor Friedrich, Jenž odchoval již celou generaci mladších historiků, uplatnil se celou řadou děl a edicí, z nichž největší jest jeho »Coder diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae«, uvíznuvší, žel, zatím při 2. svazku. V nejnovější době vydává děsky dvorské, vzácný to pramen rodopisný, a připravuje k dokonalému vydání pozůstatky zemských desk. K šedesátinám prof. Friedricha vydán péčí Historického spolku v Praze oslavný Sborník, o němž podáme ještě zvl. zprávu — jubilantovi samému nechť popřáno jest ještě hodně zdraví a síly k další práci a spokojené pouti životem! — Místopředseda naší R. S. Č., pan Zdeněk Kolowrat-Krakowský-Libsteinský slavil dne 9. července 1931 svoje paděsáté narozeniny. Naroden r. 1881 na zámku v Černíkovicích u Rychnova n. Kn. jako třetí syn vlasteneckého hraběte Zdeňka z Kolowrat († 1892) a jeho choti Olgy, roz. hraběnky Khevenhüller-Metsch, vystudoval gymnázium v Rychnově n. Kn. a oddal se vojenské službě u jízdeckta, slouží v dragounském pluku č. 14. Po převratu přihlásil se do čsl. armády, odešel však r. 1919 v hodnosti kapitána do výslužby, a věnoval se organizační práci ve Svazu čsl. velkostatkářů, jehož jest jednatelem. Působí vedle toho v různých veřejných a soukromých institucích — ve volných chvílích obírá se však s oblíbou rodopisem a heraldikou, a třeba říci podle pravdy, že jest té doby předním naším znalcem genealogie staré české šlechty. Literárně přispívá mimo Věstník Svatého čsl. velkostatkářů také do odborných časopisů

heraldicko-rodopisných a je po té stránce dobré znám i čtenářům Časopisu R. S. Č. Přirozeně obírá se též podrobně historii svého vlastního starobylého rodu; jeho sbírka regest pro genealogii Kolowratů je dílem jedinečné píše a porozumění, a vyjde-li tento rodopis, jak doufáme, tiskem, bude to z předních našich genealogických děl. Rodopisnou společnost čsl. pomáhal zakládati a jest od počátku jejím místopředsedou. Horlivě se ujal iniciativy k vydání pozůstatků shořalých desk zemských, této »gruntovní knihy české šlechty« prací univ. prof. dra Friedricha, a dovezl mezi příslušníky někdy, vysoké šlechy české získati značný hmotný základ. Svým ušlechtilým a vzácně milým vystupováním jakož i rozsáhlými vědomostmi odbornými získal si dávno úcty a lásky všech, jimž bylo popřáno jubilanta poznati blíže. Nechť mnoho zdraví a zdaru provázíoslavence do dalších desítek let!

Úmrtí. Jan Hellich, Mag. Pharm. a em. lékárník, vynikající archaeolog a historický spisovatel, zemřel dne 30. září 1931 ve svém rodišti a působišti Poděbradech, stár 81 let. Zvěčněly zasloužil se především na poli prae-historické archaeologie, a to zejména výzkumem krajiny poděbradské. Výsledky jeho studií uloženy jsou v nejrůznějších časopisech vědeckých, než i do neodborných časopisů hojně přispíval. Bohaté poděbradské museum jest jeho dílem. Pracoval velmi mnoho též v rodopise; starým rodům poděbradským vypracoval úplné genealogie, dnes uložené v tamním museu. Z jeho genealogických prací knižně vyšel »Rod rytířů Vaváků z Adlar« (Nymburk 1902). Velmi se též zasloužil o postavení pomníku králi Jiřímu z Poděbrad. — JUDr. Michal Navrátil, rodák z Kondrace pod Blaníkem, zemřel v Praze 3. října 1931. R. 1892 stal se doktorem práv a vstoupil 1899 do služeb hl. m. Prahy. Byl literárně velmi činný a jm. proslul vydáváním almanachů sněmů českého, moravského i slezského, českých lékařů a nejnověji i právníků, tedy vesměs děl pro rodopisce důležitých. Napsal též genealogicky zajímavou monografiu o svém rodišti. — Profesor Karel Thir zemřel ve Vranově na Bechyňsku dne 4. dubna 1931. Naroden v Táboře 4. října 1856, vystudoval tam i gymnázium, pak historii na universitách v Praze a ve Vídni. Stal se profesorem, zprvu v Č. Budějovicích, pak v Domžaličích a v Praze, od r. 1885—1900 v Táboře, jehož se stal předním historikem. Z četných jeho důkladných, obsáhlých a svědomitých prací připomínáme jeho monumentální dvousvazkové »Staré domy a rodiny táborské«, jež zajišťuje zvěčnělému nejčestnější místo také v oboru domácího rodopisu.

Václavovi Březanovi, rožmberskému a švamberkému archiváři a bibliotekáři, zakladateli kritického českého rodopisu, zasazena na popud Dr. Jos. Salaby a příčí Českého musejního spolku v Žatci pamětní deska bronzová na jeho rodném mlýně (nyní majetek p. Pavla Steina) v Březně u Postoloprt. Slavnost odhalení konána dne 28. září 1931 pod protektorátem p. velkostatkáře Jana knížete ze Schwarzenbergu a starosty obce p. Jana Vladky. Slavnost zahájil předseda Čes. mus. spolku p. prof. Dr. Mrázek, za ministerstvo školství a národní osvěty pronesl projev p. B. Kaisvinkler, řed. učit. ústavu ze Žatce. Slavnostní řeč pronesl třeboňský vrchní archivář Dr. Markus. Byla otiskána v časopise »Krajem Lučanů« (ročn. V., str. 41) a ve zvl. »Památníku«, jež k slavnosti odhalení desky Březanovy vydal Český musejní spolek v Žatci. Referát z péra Dr. Jos. Salaby (Oslava českého historika V. Březana) přinesly »Jihočeské Listy«, r. 37, č. 90 z 18. listopadu 1931.

Z rodinné kroniky Antonína Švehly zní nadpis podčárníku »Venkova« ze dne 21. února 1931, v němž Josef Říha uvádí — hlavně podle gruntovních knih statku záběhlického — posloupnost rodu býv. ministerského předsedy Ant. Švehly počínaje pradědem jeho Václavem Švehlou, chalupníkem na zmíněném statku, jenž 11. XI. 1777 se oženil s Kateřinou Novotnou ze Záběhlic. Z tohoto manželství r. 1784, 17. IV., narozený syn Josef († 1858) měl za druhou ženu ovd. Tereziu Berkovou, roz. Doudovou, s níž měl syna Antonína — (* 30. XII. 1837), kterýž jest otcem Dr. Ant. Švehly. Spojením s ro-

dinou Berků Švehlové dostali se ze Záběhlic do Hostivaře, na grunt č. 2. Než i v Záběhlicích hospodaří dosud jedna větev Švehlů na statku čp. 10, zakoupeném r. 1836. Autor stati poukazuje, jak předkové tohoto rodu úsilovnou prací i v pohnutých a těžkých dobách své grunty polepšovali přikupováním pozemků.

Jaroslav Kvapil uveřejnil v »Lidových novinách« (Brno, 17. V. 1931) statě »R o d m é b á y«. Prozrazuje »kus rodinné kroniky se strany matčiny«: purkmistr města Nördlingen, Jan Kristof Klein (1694—1761) měl vnuka, který studoval ve Vídni medicinu, ale nechal toho a stal se cukrárem, jenž za doby vídeňského kongresu dělal výborné obchody. Dceru tohoto cukráře Kleina vzal si za ženu schönbrunský zahradník Laad, jenž se dostal do Prahy, vstoupiv do služeb hr. Canala, po smrti téhož do služeb kolovratských v Breznici, kde 1850 zemřel. Laadův syn Josef byl radou c. k. vrch. zem. soudu v Praze, dcera Terezie (* 1821), provd. Báslová, byla pak babičkou autorovou. Je zajímavé, jak německého původu rod se počeštěl; pocházel z něho i Dr. Kaizl — také o Arbesovi je tu zmínka.

Bedřichovi hraběti Sylva - Taroucovi, vnukovi hr. Františka ze Šternberka, moravskému vlastenci a čestnému kanovníkovi vyšehradskému věnovala v den 50. výročí smrti dne 23. června 1931 pietní vzpomínku »Národní Politika«. Hr. Bedřich S.-T. zasloužil se jm. o založení Matice Moravské, účastnil se Slovenského sjezdu 1848, r. 1871 byl poslancem zemským. Článek je označen šírou D. H. T.

O rodu Petra Bezruče rozepsal se František Sekanina ve feuilletonu Nár. Politiky 15. VII. 1931 nadepsaném »Souzvuk tří řek...«, a to na základě článku prof. dr. Miloslava Hýška z Filologických listů. Zajímá tu rodopisný výklad Bezručova epitafu matce, jíž v mládí vycházelo slunce při Labi, později šuměla jí Opa a konečně Svitava — a jeho verše: »souzvuk tří řek zní v tichou a pokojnou noc...«. Je tu celý rodopis rodu Bezručova po matce, zahrnující rodiny Brožků (z Týna n. Labem), Harrerů (z J. Hradce), Dobrovských, díl Georgi. Sekanina dotýká se i příbuznosti Bezručovy s historikem Jos. Kalouskem a Savou Chilandarcem.

Selské rodokmeny jest nadpis feuilletonu Jana Petra ve »Venkovu« ze dne 5. V. 1931. Přináší rodopisná data o svém rodu Petru - Burdu, usedlém v Dolním Třeboníně na gruntu »u Skejvů« od konce 18. století. Ukazuje metodicky správný postup rodopisného badání od generace dnešní nazpět do minulosti, a to na základě tradice, matrik, zápisů v gruntovních knihách i katastrech (berní roli).

Ve »Večeru« 24. VIII. 1931 byl článek »Každý člověk má přes milíard předků, počítáno 100 let zpět«, jenž populárně znázorňuje známý rodopisný fakt, že počet předků v jednotlivých generacích roste řadou geometrickou. I jinde v denním tisku shledáváme se — žel nesoustavně — dosti často se zprávami rodopisného obsahu, z čehož patrně, že genealogie je součástí denního života, o niž se takřka denně klopýtne, ale pro jejíž význam je málo pochopení a porozumění.

Ve feuilletonu »Der gefallte Stammbaum« (Prager Tagblatt, 17. V. 1931) Dr. Th. A. Massis formou populárně-ironisující snaží se potírat »legendu o čistotě rasy«. Uvádí známý fakt, že jedinec tají v sobě dědictví tolika tisíc neznámych, různorodých předků, takže je nemožno mluviti vůbec o jedincích rasově čistých. Tendence této stati, zahrávající si s naukou o dědičnosti, je zahrocena politicky do německého tábora: proti snahám odlišovat rasu čistě germánskou od příměsků jinorodých.

Čeští bojovníci v polských službách. Vídeňský státní archiv obsahuje také četné listiny bývalého říšského archivu z Krakova (Urkunden des Reichsarchivs Krakau), které jsou určeny k navrácení do státního archivu do Varšavy. Jest nutno na tyto prameny upozornit, že obsahují řadu listin, týkajících se českých, moravských a slezských bojovníků či, jak psáno, »rotmistrů«, kteří dávali se za žold do vojenských služeb polských. Uvádíme zde jen některé

z oněch rotmistrů, označujíce krátce číslo listiny, datum a jméno jež arcis často bývá psáno zkomoleně nebo nejasně. Bylo by třeba, aby veškeré tyto listiny byly vědecky přesně propracovány. Z osob v nich jmenovaných uvádíme: listina číslo 104, rok 1449, Mikuláš ml. z Vladěnína; č. 106, r. 1457, rotmistr Kavka; č. 107, r. 1457, Jan z Tenčína, Mikuláš ze Zaczkowa, Řehoř z Brančic, Václav Kavka; č. 109, r. 1461, Lorenc? Šrank z Umoczk (?), Petr Šihany (Šilhavý?), Marcisch Holiczkey; č. 111, r. 1471, bratři Jan Szylensky a Kmytka; č. 127, r. 1471, Václav Hřivnáč z Polské Ostravy; č. 128, r. 1471, Vavřinec z Hradíště; č. 130, r. 1471, Vavřinec Slovák z Hradíště; č. 131, r. 1471, Ctibor z Choteče; č. 195, r. 1475, Jan Císař z Hliníka; č. 211, r. 1477, rotmistr Hynek z Otaslavic; č. 217, r. 1477, vladyska Václav; č. 219, r. 1477, Stanislav Logyik (?) z Landskorona; č. 222, r. 1477, rotmistr Ondřej z Borova; č. 224, r. 1477, Ondřej Sokolovský; č. 234, r. 1478, Jan Holý z Ponětic; č. 140, r. 1471, rotmistr Václav Neypreasch z Laškova; č. 144, r. 1471, žoldnéř Jakub Vanek z Kloubuk, vladyska Schybá, Jakub Cenckzy; č. 145, r. 1471, rotmistr Jan Bělý ze Svorova, Jan Holycský, Przeslaw Slavyensky, Mikuláš Myška z Buňova; č. 147, r. 1472, Jan Albus ze Srokowa, Holycský, Albert Myška z Buňova, Karas; č. 158, r. 1474, Zikmund Smetanka z Wyrskowre (?), Jakub Creza; č. 169, r. 1474, Jan Želízko z Boguslavice; č. 171, r. 1474, Bartoš z Lipnice, č. 169, r. 1474, Matyáš Plavecký, Pavel Skorkovský; č. 188, r. 1474, Albert Flaška rotmistr; č. 193, r. 1475, Václav Kavka, Jan Bělovský; č. 213, r. 1477, Vincenc Szolna, Abraham Czech.

Dodati slúší, že četné listiny nesou původní pečetě a proto i heraldický výtěžek této sbírky byl by pro naš rodopis velmi značný. Josef Pilnáček.

Dvořákové. Václav Tomáš Dvořák, syn Kalisty D. († mezi 1681—87!) z krumlovského panství, byl farářem v Rychnově n. Kn. od r. 1679. — Zemřel 9. I. 1692. Sestra Žofie provdala se 11. 2. 1681 za Václava Renáta z Rychnova n. K., Magdalena za Jana Šťastného 16. II. 1687.

Stan. Dvořák, odb. uč. v Solnici.

Záslužně rodopis propaguje sl. Leontina Mašínová, odb. učitelka v. v. v. Lázních Bělohradě, která v Časopisu učitelek nabádá článkem »Tém, kdy vyučují dějepisu«, aby hodin vyučování dějeprvního užito bylo také na probuzení zájmu o vlastní rod a předky v řadách žactva. »Může k tomu být přípravou volná slohová práce na námět: Naše rodina za světové války, nebo: Naše město r. 1866, a pod. Mnoho vykoná návštěva místního nebo okresního muzea, kde jsou knihy cechovní, urbáře a j., nebo dokonce — jako v poděbradském muzeu — vzorně sestavené vývody městských rodin. Děti jsou rození sběratelé — jistě jim jen prospěje, budou-li místo mrtvých brouků napichovati na lístečky chronologicky řádné záznamy o svých předcích a sestavovati z nich rodinnou kroniku. Zájem leckterého z rodičů bude současně probuzen a leckde snesou s pudy a opráši staré listiny, robotní knížky, smlouvy, poslední vůle a podobné památky, pokud jich myslí ještě nerokousaly. Není také bez významu, věnujeme-li v některé počáteční dějepisné hodině chvíli času, abychom před užaslýma dětskýma očima rozvinuly představu o počtu jejich předků před nějakými čtyřmi, pěti sty lety — dítě pochopí, že dějiny národa jsou doopravdy dějinami jeho vlastního rodu. Při vyučování se naskytne leckdy příležitost zdůraznit smysl našich předků pro tuto rodovou souvislost — na př. již u pohanských Slovanů, když se hovoří o »dědcích« uctivě přechovávaných nad krkem, nebo při rozhovoru o archivech šlechtických rodů, o erbech, a pod.« Sl. Mašínová správně chápá paedagogický význam rodopisu ve výchově mládeže, kde hodin dějeprvních nebo nauky občanské době lze využít k vzbuzení genealogického zájmu. Thema rodopisu ve škole vybízí ostatně k ještě hlubšímu uvážení a časem jistě se k němu ještě vrátíme. — Táž pisatelka též v »Kalichu« (r. XVI. 1931, č. 2) vyzývá k oživení rodových tradic

bratřských a vedení rodinných kronik. Její nadšení pro věc rodopisnou zaslhuje, aby její zvolání bylo tuto otíštěno celé:

»Pro památku budoucím! Dejte se do toho, bratři a sestry, abyste obnovili krásný obyčej našich bratřských předků — zápisu o svém životě. Bývaly doby, kdy nad každým otevřeným hrobem člena Jednoty bratřské se čitalo, co sami o sobě napsali, o svém životním boji a Boží ochraně na nich patrné, pro pěknou památku živým a zvláště nejbližším. Byla tu souvislost s minulostí a kde si ty životopisy schovávali — a pro lásku příbuzenskou tak činili jistě všichni — měli po čase bohatou sbírku zpráv o svých předcích, o tom, co je těšilo i bolelo, jaké nesnáše a která pokusení musili přemáhati. Bylo to něco podobného, jako mají šlechtické rodiny ve svých rodokmenech a zápisech, ale o to hezčí, že se tam nevypravovalo hlavně o rozšiřování hmotného majetku a slavných bojích, ale o zápasech, jak je každému život přináší, o vítězstvích ducha a cestě k Bohu.

Zádné fantasie, ani nejodvážnější vymyšlené příhody nejsou tak zajímavé jako život sám, zvláště život člověka Božího, neboť věřícímu zázraky se zjevují. Tam, kde někde nevidí než slepuou náhodu, křesťan chápe Boží řízení a volá důvěrně i ve svých porážkách: »Vím, komu jsem uvěřil!«.

Nedbejte tedy, sestry a bratři, že snad nevládnete obratně perem — právě vaše nevyumělkované řádky budou mít kouzlo upřímnosti. A máte-li své děti opravdu po bratrusku vychovány, nebudou ve vašich zápisích hledati jazykových poklesků, a kdyby je našly, přehlédnou je, neboť budou naslouchati v posvátné úctě úderům vašeho srdce, jak se znova ozvou z těch prostých odstavců. Snad ještě vaši vnukové a pravnukové z nich přijdou čerpati posily a vděčně se pokloní vaši čestné památce.

Bratři a sestry, napište své životopisy, nebo založte celou rodinnou kroniku pro památku budoucím!«.

Rodopis v rozhlasu. Dne 10. května přednášel p. Dr. Ad. L. K r e j č í k na programu Zemědělského rozhlasu v Praze pod názvem »Dobrý příklad« o knize dr. Černého: Dějiny obce Věkoš, a zmínil se při tom obšírněji také o rodopisu jm. rodin selských. — Dne následujícího v rámci Dělnického rozhlasu v Mor. Ostravě přednášel p. Josef Cyprián na téma: Rodopis a demografie.

Soupis rodopisců.*)

Solnice. Stanislav Dvořák, odborný učitel v Solnici (dříve Černikovice). Sleduje rod Dvořáků — selský — a Jelíneků — městský — v okresu rychnovském n. Kn. Je ochoten k pátrání v matrikách Rychnova a Solnice za náhradu hotových výloh.

Třeboň I./144. JUDr. Jos. J. Voneš děj. vl. rodu. Má data a zprávy o rodech z Drahotěšic u Ševětína (Žižka, Čáp, Dolejšek, Kočka), z Břilic a z Boru u Třeboně (Vochozka).

*) Viz Č. R. S. Č. II. 72, 130. — Redakce prosí pp. členy, aby se sami do této rubriky ohlásili a přihlašovali také svoje známé nebo jiné osoby, o nichž mají nebo nabudou vědomost, že rodopisem se zabývají, s udáním rodů, o něž se zajímají nebo o nichž mají materiál genealogický, heraldický atd.

Dotazy a odpovědi.

I. Dotazy:

29. a. Hledám sňateční matriky fary v Černilově (u Hradce Kr.) z r. 1643 (farář Rubecula).
- b. Hledám písemnosti týkající se Adama Wisingera a praporčíka (Fähnricha) Tomáše Prassera přidělených r. 1643 cís. pluku knížete Piccolominiho na Novoměstsku. Prasser byl r. 1643 komandantem panství Nové Město nad Metují.
- c. Rytíř Carl Birago de Monte Ron. Syn jeho Carlo Francisko byl r. 1653 majitelem svobodného dvora v Běstvinách u Dobrušky. Hledám písemnosti týkající se tohoto rodu.
- d. Jan z Roerichů v r. 1670 na Újezdě (Augezd) u Hradce Kr. Hledám písemnosti týkající se tohoto rodu.
- J. Wisinger, Praha, Podolí 269.
30. První souvislé zprávy o rodě Dvořákové na Rychnovsku mám od r. 1646, kdy Jiřímu D. a Dorotě D. pokřtěn byl syn Václav 22./IX. 1646. V soupisu obyvatelstva v Dlouhé Vsi u Rychnova n. K. z r. 1651 uvádí se Jiří D., 32letý s Dorotou, 25letou a dětmi Janem, Václavem, Kateřinou a Dorotou. Prosím o bližší zprávy, jmenovitě o jejich příchodu do Dlouhé Vsi u Rychnova n. Kn. před r. 1646. St. Dvořák, odb. uč. v Solnicí.
31. R. 1643 přišel do vsi Kostelce, panství Třeboň, jistý Pavel od Tábora a tam si zakoupil chalupu po jakémusi Dolejškově; žena jeho byla Dorota. Oba staří asi 30 let. Neví se o nějakém propuštění podob. osob z Táborská? JUDr. Jos. Voneš, Třeboň.
32. Hrabák, Rabák. Prosím o zprávy o tomto rodu a výskytu tohoto jména, hlavně kol. r. 1750, na Kutnohorsku i jinde.
- Ant. Hrabák, Praha XII., Slezská 9.
33. Čapek (Czapek, Tschapek). Hledám: 1. křestní list Františka z r. 1753 až 1762, který se oženil v Kutné Hoře 2./VI. 1789 s Annou roz. Schubertovou. Rodiče jeho byli Václav a Anna. Václav pocházel z N. Kolína n. L. Františkovi sourozenci byli: Václav Jos., Josef Jan, Jan, Ferdinand, Bernard, Antonín, Alžběta a Karolina. 2. Veškeré této rodiny se týkající zprávy. Frant. Czapek, Olomouc, Komenského č. 1.
34. Gerl. 16. června 1666 oddání byli (Nýrsko, matr. z r. 1655, fol. 24) Jan Gerl z Hüttstadt v Hamrech s Voršilou Kurcovou z Hamrů. 1669, 23./II. narodil se jím syn Jiří. Hledám zprávy o původu a rodičích uvedeného Jana Gerla, též o jiných nositelích rodového jména Gerl, Gerla a pod. Wolfgang Gerl, vrch. spr. duch. kontr. v. v., Žlutice.

II. Odpovědi:

8. Rehák. V urbáři panství rychnovského z r. 1571 uvádí se: Rychtář Rzeak v Rychnově; Rehák, řezník v Rychnově; Rehák, soukenník v Rychnově; Reháček Štěpán v Lukavici. V matrice rychnovské jsou tyto zápis: 19. 4. 1633 pokřtěn Jan, syn Jiřího Reháka v R.; 10. 8. 1659 pokřtěna Kateřina, dcera Jana Ř. v R.; 25. 2. 1659 pokřtěn Matěj, syn Jakuba a Doroty Ř.; 23. II. 1660 oddán Daniel Rehák, Čáslavky - Smiřice - a Dorota Svobodová z Rychnova n. Kn. 28. 5. 1661 pokřtěn Jan, Jana Ř. a Anny z R.; 19. 9. 1661 pokřtěn Václav, syn Daniela Reháka z R.; 2. 6. 1663 pokřtěna Anna, dcera Daniela Reháka z R. 25. 4. 1680 pochován Daniel Rehák, rychtář městský z Rychnova n. Kn. 10. 6. 1668 zemřela Mandalena, Daniela Reháka. 12. I. 1676 pohřbena Dorota, podruhyně Daniela Reháka. 17. 8. 1689 pokřtěna Katerina, dcera Matěje Reháka a Alžbety. 30. 6. 1689 oddán Matěj, syn Jakuba Reháka z Rychnova n. Kn. I v pozdějších letech 18. st. jsou zápis o těchto rodinách. Stanislav Dvořák, odb. uč. v Solnicí.

Z Rodopisné společnosti československé v Praze.

Rodopisná společnost československá v Praze konala II. valné shromáždění dne 2. března 1931 o 7. hod. več. v místnostech restaurace »U Vejvodů« v Praze I., Jílská ul. za přítomnosti 38 členů.

Schůzí zahájil předseda p. senátor Hrubý uvítáním přítomných, při čemž věnoval posmrtnou vzpomínku zesnulým členům Dru Heidlerovi, ing. Dvořáčkovi a Dru Brožkovi; památka jejich uctěna povstáním.

Po té přednesl jednatelskou zprávu o činnosti R. S. Č. ve druhém roce jejího trvání jednatel Dr. Ant. Markus. V roce 1930 stouplo stav členstva na 28 členů zakládajících a 236 řádných. Přírůstek v uplynulém roce činí 5 členů zakládajících a 62 řádných.

Schůze výboru konány mimo prázdniny z pravidla každé prvé středy v měsíci, jako v prvním roce. Jednatel vyslovil dík našemu tisku za ochotné uveřejňování našich spolkových zpráv. Společnost konala několik schůzí s přednáškami: 2. dubna přednášel univ. prof. Dr. Artur Brožek: O se stavování rozboru biologických rodokmenů. (Přednáška otištěna jest v ročníku III. spolkového časopisu.)

Doc. JUDr. & Ph. Dr. R. Mařan měl 25. října přednášku na thema: Příspěvky k rodopisným stykům česko-lucemburským, jež v debatě doplnil Dr. Šebesta uvedením rodů lucemburských, jež se usadily v Praze. Konečně 17. listopadu přednášel p. Doc. Dr. Jar. Kříženecký: O biologických základech příbuzenství a rodopisu. Všecky přednášky těšily se velké pozornosti i højné návštěvě a přivábily i členy z venkova.

»RSC.« jest ve spojení s řadou jiných příbuzných společností, doma i za hranicemi, s nimiž zejména vyměňuje publikace. Zvláště potěšitelný jest zájem o společnost ve »Spojených státech amerických«, především mezi tamními Čechoslováky.

Agenda společnosti stále utěšeně se rozvíjí; jest záhodno, aby Společnost zřídila stálou, vlastní kancelář, čemuž ovšem zatím stojí v cestě nesnáze finanční. Ministerstvo školství a národní osvěty poskytlo i letos subvenci ve výši 3000 Kč, Česká akademie věd a umění 1200 Kč, za čež vysloven dík.

Péče výboru nesla se zejména za vydávání časopisu, jehož II. ročník byl ukončen. Redakce při dalším vydávání na základě nabytých zkušeností se vynasazí, aby časopis vycházel od nynějška pravidelně ve čtvrtletích. Jednatel, který jest zároveň redaktorem časopisu, nastínil program pro příští ročník a vyzýval členstvo k učinné podpoře, neomezující se pouze na placení příspěvků. Zejména bylo by žádoucno excerptovati matriky místní i urbaré a gruntovní knihy po stránce rodopisné. Při tom přichází se často na zajímavé podrobnosti. Vybjízí členy, aby takovéto objevy redakci sdělovali, činili dotazy a redakci na uveřejněné tam dotazy zasláli odpovědi. Také nechť upozorňují redakci na odborné publikace, zabývající se rodopisem, tak na příklad vlastivědné sborníky, monografie míst a měst i zprávy v krajinském tisku. Doporučovalo by se také vybudovati síť důvěrníků v určitých oblastech, kteří by byli ochotni za přiměřenou odměnu podnikati tam rodopisné bádání. Dotazy se množí a je třeba dále buditi zájem o věc rodopisnou u jednotlivců, též u osvětových institucí a spolků. Součinnost členstva jedině zaručí, aby R. S. Č. setkávající se dosud leckde s nedostatečným pochopením, stála se tím, čím ji mítí chceme, zabezpečí všechny nutné předpoklady, pracovníky i prostředky hmotné.

Ku konci prohlašuje jednatel, že jest nucen složiti tuto funkci, jelikož bydlíště jeho jest vzdáleno od Prahy a pro povinnosti svého povolání není mu možno, aby funkci své mohl se při vztíru agendy věnovati tak, jak toho zájem společnosti vyžaduje.

Zpráva tato přijata se všeobecným uspokojením, až na resignaci jednatelovu, jenž nejen stál v popředí snah o založení společnosti, nýbrž pomáhal ji také úspěšně překonávat svízelné počátky.

Pokladník Dr. Ed. Šebesta přednesl zprávu pokladniční, která byla schválena revisory i valným shromážděním.

Knihovní zprávu podal na místě nepřítomného knihovníka Mořice Lobkowicze jednatel Dr. Maršus, a byla rovněž schválena.

Ze zprávy této budiž uvedeno: Společnost dosud nemá prostředků, aby sama knížky kupovala a jest zatím odkázána na dary a publikace, které dostává výměnou, nebo jako recensní výtisky redakce. Přes to již narůstá slušná odborná knihovna. Tou dobou vykazuje 12 odborných publikací periodických a 30 čísel knižních. Má mezi členy spolku řadu příznivců, kteří věnovali cenné knihy. Odborné časopisy mimo české zastoupeny jsou v řečích německé (tu i cizozemské), polské, francouzské, italské, holandské a maďarské. Jakmile bude možno opatřit prostředky na vazbu knih a pod., bude se moci započít s půjčováním.

Ve smyslu stanov vystoupili letos z výboru pp.: velkostatkář Thun-Hohenstein, arch. rada Dr. Jenšovský, Dr. Maršan a R. Procházka. Po přestávce zvoleni do výboru na rok 1931 tři prve uvedení a sl. Dr. Vavroušková. Za náhradníky zvoleni: R. Procházka a Dr. Cedrych. Druhým revisorem p. vrchní poštovní ředitel v. v. Jiří Felix.

Po skončení jednacího pořadu následovala přednáška Dra Eduarda Šebesty: *Soupis obyvatelstva hl. m. Prahy z r. 1770*, jejíž zajímavé thema plně upoutalo pozornost všech přítomných. Vzhledem k nevšední zajímavosti thematu usneseno k návrhu Dra Markusa vydati tento soupis postupně jako přílohu spolkového časopisu. (První část již vyšla při I. čísle letošního (III.) ročníku.

Po přednášce tlumočil milý host, p. Dr. Umlauf, společnosti pozdravy německé společnosti rodopisné pro Československo, což vzato na vědomí s povídkiem.

Schůze skončena o 21. hod. 30.

*

V první schůzi nového výboru ustanovena I. jednatelkou slečna Dr. Vavroušková, II. jednatelem p. red. Šafraňek. Na schůzi výborové ze dne 6. května zvolen místo p. Mořice Lobkowicze, který odstoupil pro jinaké zaneprázdnění, knihovníkem člen výboru p. Kamaréith. Usneseno konati pravidelné společenské schůzy když členeské v kavárně »Luxor«, Praha II., Václavské nám. každou 1. a 3. středu v měsíci od 17. do 19. hod. Schůzky ty budou i v letních měsících, kdy lze počítati zejména s účastí členů ze vzdálenějšího venkova. Účelem schůzek těchto jest, umožnitи členstvu pochoplné seznamování i kromě schůzí spolkových, pěstovati kontakt výboru s členstvem a diskusi o veškerých otázkách z rodopisu a příbuzných nauk. Také umožnitи styk s příslušníky analogických spolků a prospěti vůbec rozširování známosti o R. S. Č. a jejích úkolech.

Dodati dlužno, že propagandě pro činnost a cíle společnosti bylo poslouženo tím, že o rodopisu proslovil loni na podzim v rozhlasce dvě přednášky člen výboru red. Šafraňek na téma: »Rodopis a jeho význam«.

Finanční stav společnosti, jak lze konstatovati se zadostiučiněním, dle zprávy pokladníka Dra Šebesty v květnové schůzi výboru, vůči I. a II. roku v poslední době se zlepšil, takže jest dnes již aktívni a jest si přáti, aby přízničný stav tento potrvá; bylo by si toho přáti hlavně proto, aby společnost měla k disposici prostředky, potřebné nejen na bezprostřední vydání, nýbrž aby vybývalo také na její cíle další.

Dr. Maršan.